

ЖЕЛЯЗНАТА ДЕВСТВЕНИЦА

РАЗКАЗИ НА УЖАСА

ЖЕЛЯЗНАТА ДЕВСТВЕНИЦА

РАЗКАЗИ НА УЖАСА

Превод: Александра Велева

chitanka.info

ЕДГАР АЛЪН ПО ЧЕРНАТА КОТКА

Не очаквам, нито моля да повярвате на най-безумната и същевременно най-проста история, която сядам да запиша. Трябва да съм наистина луд да го очаквам, и то в случай като този, когато сетивата ми отхвърлят собствените си доказателства. Но не съм луд и със сигурност не сънувам. Утре аз ще умра и днес трябва да отхвърля бремето от душата си. Поставям си като непосредствена цел да разкрия пред света — кратко, ясно и без коментари — една поредица от най-обикновени домашни случки. Последствията от тези случки ме потресоха, измъчиха и унищожиха. Няма да се опитвам да ги тълкувам. На мен те донесоха само ужас — на други ще се сторят по-скоро барокови, отколкото страховити. Оттук насетне може би ще се намери някой ум, който да обясни виденията ми по най-прост начин, който да се пали по-трудно от моя и да е по-спокоен и по-логичен ум, способен да открие в обстоятелствата, за които разказвам със страхопочитание, най-обикновен низ от напълно естествени причини и следствия.

От ранно детство бях известен със своето послушание и чувствителност. Така биех на очи с милозливото си сърце, че и другарите ми дори ме взимаха на подбив. Особено много обичах животните — и родителите задоволяваха прищевките ми, като ми подаряваха най-различни домашни животинчета. Сред тях прекарвах повечето от времето си и не познавах по-голямо щастие от това да ги галя и храня. С възмъжаването тази особеност на моя характер се задълбочаваше и когато пораснах, тя стана за мен източник на истинско удоволствие. Едва ли е необходимо да си правя труда да обяснявам естеството и силата на удовлетворението, извлечено по този начин, на онези, които са изпитали радостта от обичта към вярното си и умно куче. В щедрата и всеотдайна любов на животното има нещо, което стига най-бързо до сърцето на онзи, комуто често се е удавал

случаят да постави на проверка нищожното приятелство и ефимерната вярност на съществото, наречено Човек.

Ожених се рано и имах щастието да попадна на жена, която споделяше вкусовете ми. Забелязала слабостта ми към домашните животни, тя не пропускаше случай да ни снабди с най-симпатичните измежду тях. Имахме птички, златни рибки, чудесно куче, зайци, маймунка и една КОТКА.

Тази котка беше забележително животно, голямо и красиво, съвсем черно и учуващо интелигентно. Тъй като става дума за ум, жена ми, която беше дълбоко в себе си доста суеверна, често намекваше за широко разпространеното схващане, според което всички черпи котки са преобразени вещици. Не че го мислеше наистина — и ако аз го споменавам, то е само защото напоследък хората отново си спомниха това уверие.

Плуто — така се називаше котката — беше мой любим другар в игрите. Хранех го само аз и той непрекъснато вървеше по петите ми из къщата. До такава степен, че трудно успявах да му попреча да не ме следва и по улиците.

Приятелството ни продължи по този начин няколко години, през които общото разположение на духа ми, както и характерът ми — под въздействието на злия дух на алкохола — се бяха променили (срамувам се да го признаял) коренно, и то в лош смисъл. С всеки изминат ден ставах по-мрачен, по-раздразнителен, по-равнодушен към чувствата на другите. Самият аз страдах, когато хоках невъздържано жена си. С течение на времето дори започнах да я бия. Естествено животните външи също изпитаха промените в характера ми. Аз не само ги пренебрегвах, но и издевателствах над тях. Към Плуто обаче все още изпитвах достатъчно уважение, за да не си позволя да го измъчвам, макар че без всякакви угризения измъчвах зайците, маймунката и дори кучето, когато случайно или от обич се изпречваха на пътя ми. Но болестта ми постепенно ме завладяваща — защото няма по-страшна болест от алкохола! — и дори Плуто, който старееше и с възрастта стана раздразнителен — дори Плуто започна да изпитва на гърба си резултатите от лошия ми нрав.

Една вечер, прибирайки се силно опиянен външи от едно от градските си свърталища, аз си въобразих, че котката избягва присъствието ми. Сграбчих я и тя, изплашена от грубостта ми, нарани

леко ръката ми със зъби. Бях моментално обзет от демоничен бяс. Излязох вън от себе си. Сякаш истинската ми душа излетя от тялото и нещо, по-властно от дяволски бяс, подхранвано от джина, разтърси всяка фибра на съществото ми. Докопах сгъваемия нож в джоба на сакото си, отворих го, сграбчих нещастното животно за врата и съвсем умишлено извадих едното му око! Пламвам, горя, треперя, докато описвам тази пъклена жестокост.

Когато с утрото се възвърна и разумът ми — бях се освободил благодарение на съня от бесовете на блудството — изпитах чувство, което бе наполовина ужас, наполовина угризения, причинени от престъплението, но като цяло то не бе силно и бе доста неопределено, защото душата ми не страдаше. Хвърлих се отново в пиянство и скоро виното удави всички спомени за злодеянието ми.

Междуреноно котката постепенно се възстановяваше. Вярно, че с изведеното си око представляваше ужасна гледка, но то явно бе престанало да ѝ причинява болка. Плуто се разхождаше из къщата както обикновено, но — което можеше да се очаква — бягаше в див ужас при всяко мое приближаване. Бях запазил достатъчно от предишното си аз, за да се натъжа от явната неприязнь на едно същество, което ме беше обичало толкова много. Скоро обаче това чувство отстъпи пред раздразнението. То пък бе последвано, сякаш целейки окончателната ми и безвъзвратна гибел, от духа на ИЗВРАТЕНОСТТА. Философията не се съобразява с този дух. И въпреки това аз съм убеден, така както съм сигурен в съществуването на душата ми, че извратеността е един от най-изконните пориви на човешкото сърце — една от първичните, неделими способности или чувства, направляващи характера на Човека. Нима има някой, който да не се е улавял стотици пъти в извършването на зло или безсмислено дело само защото знае, че НЕ ТРЯБВА да го върши? Нима не притежаваме вечната склонност, напук на повелята на разума, да престъпваме онова, което е ЗАКОН, само защото знаем, че е такъв? Заявявам, че този дух на извратеност доведе до окончателната ми гибел. Неведомият копнеж на душата да се САМОНАСКЪРБИ — да насили собствената си природа, да извърши зло заради самото зло — беше този, който ме подтикваше да продължавам, докато доведа докрай неправдата, която бях причинил на безобидното животно. Една сутрин най-хладнокръвно надянах примка около шията му и го обесих

на клона на едно дърво, обесих го със сълзи на очи и с най-жестоки угризения в сърцето, обесих го, ЗАЩОТО знаех, че с това извършвам грях, смъртен грях, който излага на такава опасност душата ми, че — ако това изобщо е възможно — я поставя извън досега на безграничната милост на Най-милостивия и Най-ужасен Бог.

През нощта, последвала деня на това изключително жестоко деяние, бях събуден от тревога за пожар. Пердетата на стаята ми бяха в пламъци. Цялата къща гореше. Жена ми, един слуга и аз се спасихме с огромни усилия от огъня. Унищожението беше пълно. Всичките ми земни притежания бяха погълнати и аз се отдаох на отчаянието.

Не желая да се изкушавам от слабостта да установявам връзки между причини и следствия, между бедствието и зверството. Но тъй като разказвам низ от факти, не искам да пропусна и най-малката подробност, която би направила такава връзка възможна. На другата сутрин след пожара аз отдох при развалините. Всички стени, с изключение на една-единствена, се бяха срутили. Изключението се оказа вътрешната, не много дебела, издигаща се някъде по средата на къщата стена, на която е била облегната таблата на кревата ми. Мазилката тук беше устояла на огъня — нещо, което отдох на това, че бе сравнително прясна. Около стената се бе струпала гъста тълпа и много от хората се взираха в определена част от нея, сякаш я изучаваха много внимателно и подробно. Думите „странно!“, „чудно!“ и много такива подобни възбудиха любопитството ми. Приближих се и върху бялата повърхност видях, сякаш изваяно в барелеф, изображението на гигантска КОТКА. Отпечатъкът учудваше с прецизността си. Около шията на животното имаше примка.

Когато съгледах това видение — защото едва ли можех да го считам за нещо друго — бях обзет от безкрайно удивление и ужас. Но постепенно разсъдъкът ми се притече на помощ. Котката, спомних си аз, бе обесена в една градина, непосредствено до къщата. По време на тревогата тълпата е нахлула на часа в градината — някой е свалил котката от дървото и я е хвърлил през отворения прозорец право в спалнята ми. Направил го е вероятно с цел да ме събули. Срутването на съседни стени е притискало жертвата на моята жестокост върху прясно измазаната стена и тя се е сляла с мазилката — портретът, който виждах, бе дело на варта, пламъците и амоняка от трупа.

Това обяснение задоволи разсъдъка ми и — макар и не съвсем — и съвестта ми, но въпреки това гореописаният потресаващ факт порази дълбоко въображението ми. Месеци наред не можех да се отърся от видението на котката и през този период в душата ми се върна някакво получувство, което много приличаше на угрizение, но не беше. Стигнах дотам да съжалявам за загубата на животинката и да се оглеждам по долните свърталища, които вече по навик посещавах, за друго домашно животно от същата порода и с подобен вид, което да го замести.

Една вечер, както си седях полузамаян в някаква бърлога, пострашна от собственото ми падение, вниманието ми бе внезапно привлечено от черен предмет, проснат върху една от огромните бъчви с джин или ром, с които най-вече бе обзаведено жилището. Бях гледал втренчено и в продължение на няколко минути същата тази бъчва, поради което се учудих от факта, че не съм забелязал по-рано предмета върху нея. Приближих се и го докоснах с ръка. Беше черна котка — много голяма, почти толкова голяма, колкото Плуто, която приличаше много на него, с изключение на едно: Плуто нямаше нито един бял косъм в козината си, докато тази котка имаше голямо, макар и не ясно очертано, бяло петно, което покриваше почти целите ѝ гърди.

Когато я докоснах, тя веднага се надигна, замърка високо и се отърка в ръката ми, възхитена сякаш от моето внимание към нея. Това тъкмо бе съществото, което търсех. Предложих без колебание на домакина да я купя, но той нямаше никакви претенции към нея — не знаеше откъде е дошла и я виждаше за първи път.

Продължих да я галя и когато си тръгвах, животното прояви желание да ме последва. Разреших му да го стори, като от време на време по пътя за вкъщи се навеждах и го потупвах по гърба. Когато стигнахме, то се почувства веднага у дома и стана бързо любimeц на жена ми.

Що се отнася до мен, постепенно започнах да изпитвам към него неприязън. Стана всъщност точно обратното на това, което очаквах. Не зная как, нито защо, но явната му привързаност към мен ме отвращаваше и дразнеше. Постепенно и бавно тези чувства на отвращение и раздразнение прераснаха в разяждаща омраза. Странях от животното и някакво чувство на срам, заедно със спомена за жестоката ми постъпка, ми пречеха да го малтретирам физически.

Седмици наред не смеех нито да го ударя, нито да му причиня по някакъв друг начин болка, но полека-лека, много бавно, започнах да изпитвам към него неописуема ненавист и да избягвам отвратителното му присъствие, сякаш бягах от чума.

Онова, което несъмнено подсилващо омразата ми, бе открытието, направено още на сутринта, след като го доведох вкъщи, а именно че, подобно на Плуто, на него също му липсваше едното око. Точно това обстоятелство бе причина жена ми да го обича по-силно, защото тя, както вече споменах, притежаваше в голяма степен онова добродушие, което бе по-рано отличителната черта на характера ми и извор на най-прости и невинни удоволствия.

С нарастването на погнусата ми към нея обаче слабостта на котката към мен като че ли ставаше все по-голяма. Следваше ме по петите, и то така упорито, че едва ли читателят би могъл да си го представи. Щом сядах и тя се шмугваше под стола или ми скачаше в ската, като ме обсипваше с отвратителни милувки. Тръгнеш ли нанякъде, непременно се завираше в краката ми, като едва не ме препъваше, или пък забиваше дългите си остри нокти в дрехата ми и се покатерваше по нея, докато стигнеше гърдите ми. В такива моменти копнеех да я убия с един удар, но не го правех отчасти поради спомена за предишното си престъпление и най-вече — нека си го призная веднага — поради абсолютния страх, с който това животно ме изпълваше.

Това беше повече от страх пред физическото насилие, но на мен ми е трудно да го определя по друг начин. Почти се срамувам да си призная — да, дори и от тази килия за тежки престъпления, аз се срамувам да си призная, че потресът и ужасът, които животното ми вдъхваше, бяха подсилвани от една от най-безумните фикции на човешкото съзнание. Не един път жена ми вече ми бе обръщала внимание върху естеството на бялото петно, за което стана дума и което беше единствената видима разлика между странното животно и убитото от мен. Читателят сигурно си спомня, че това петно, макар и голямо, бе първоначално с неясни очертания, но много бавно и малко по-малко — толкова незабелязано, че дълго време разсъдъкът ми се бореше да го отхвърли като плод на въображението — петното започна да придобива съвсем ясни очертания. Боя се да го изрека, но само поради тази причина или най-вече заради това аз мразех и се страхувах

от животното и щях да се отърва от това чудовище. АКО ИМАХ СМЕЛОСТ. Та, петното се беше превърнало — о, ужас, на път съм да назова нещо отвратително, нещо зловещо — бе се превърнало в рисунката на БЕСИЛО! — о, окаяна и злокобна машина на ужаса и на престъплението, на последния гърч и на смъртта!

Нещастието ми надхвърляше всякакви човешки понятия за нещастие. Една ПЪРВОБИТНА ГАДИНА, чийто събрат бях унищожил, една ПЪРВОБИТНА ГАДИНА да причини на МЕН — на мен, човека, създаден по Величайше Божие подобие — такава непоносима скръб! И — о, мъка — нито денем, нито нощем не можех да намеря благодатта на покоя! Денем животното не ме оставяте нито миг сам, а нощем се будех час по час от неописуемо страшни сънища, в които СЪЩЕСТВОТО дишаше горещо в лицето ми, а голямата му тежест — истински кошмар, от който не можех да се отърва — бе легнала завинаги върху СЪРЦЕТО ми.

Под натиска на тези мъчения нищожният остатък от доброто в мен изчезна. Всичко най-съкровено в мен се предаде на злите помисли — на най-черните и най-злонамерени мисли. Обичайното ми дотогава лошо настроение прerasна в омраза към всичко наоколо и към цялото човечество, а най-честият и смирен потърпевш на внезапните, чести и неуправляеми изблици на ярост, на който вече сляпо се поддавах, беше за съжаление безропотната ми жена.

Веднъж тя ме придружи до мазето на старата сграда, където бедността ни бе принудила да живеем, за да свърша нещо, свързано с домакинството. Котката тръгна след мен по стръмните стълби и ме препъна така, че щях да се строполя надолу с главата, което ме докара до лудост. Вдигнах една секира и, забравил в гнева си детинския страх, който дотогава бе спирал ръката ми, аз се засилих да я стоваря върху животното. Естествено ударът щеше да се окаже фатален за него, ако нещо не му бе попречило. Той бе предотвратен от ръцете на жена ми. Разярен до крайност от намесата ѝ, обхванат от никаква демонична фурия, аз изтръгнах ръката си от нейните и забих секирата в мозъка ѝ. Без звук и вопъл тя се свлече мъртва на земята.

След като извърших това отвратително престъпление, аз се заех, напълно умишлено, със задачата да скрия тялото. Знаех, че не мога да го изнеса от къщата нито през деня, нито през нощта, без да рискувам да ме забележат съседите. Най-различни планове обсебиха съзнанието

ми. Мина ми през ума да нарежа тялото на малки парченца и да ги изгоря. После реших да изкопая гроб в мазето. След малко ми хрумна да го хвърля в кладенеца на двора, после пък да го сложа в кутия като стока, да го пакетирам по обичайния начин и да извикам носач, за да го изнесе от къщата. Най-сетне се сетих за нещо, което счетох за най-подходящо. Реших да я вградя в мазето, както монасите през средновековието са вграждали жертвите си.

Мазето бе твърде удобно за тази цел. Беше с много чупки, а и нас скоро го бяха измазали и поради влажния въздух мазилката не се бе втвърдила. Освен това една от стените имаше издатина — вероятно лъжлив комин или камина — измазана, за да не загрозява вътрешността на избата. Не се съмнявах, че точно там много лесно ще разградя тухлите, ще вмъкна тялото и ще вдигна отново предишната стена, и то така, че никое човешко око да не може да се усъмни.

Моите пресмятания не ме измамиха. Свалих тухлите с помощта на железен лост и след като облегнах тялото на стената отвътре и го придържах през цялото време изправено, иззидах без особени затруднения отново стената отпред, както си беше първоначално. Намерих вар, пясък и чоп, и, взимайки всички необходими предпазни мерки, пригответих мазилка, която да не се различава от тази наоколо, и много внимателно замазах тухлите. Когато свърших, изпитах удовлетворение, защото всичко беше както трябва. По нищо не се познаваше, че стената е била разграждана. Почистих мръсотията по земята много щателно. Огледах се тържествуващо и си казах: „Ето че поне тук усилията ми не бяха напразно.“

Следващата ми стъпка бе да се огледам за животното, което бе станало причина за толкова нещастия, защото най-сетне бях твърдо решен да го убия. Нямаше ни най-малко съмнение каква щеше да бъде съдбата му, ако ми бе попаднало в този момент, но явно лукавото животно се бе уплашило от силата на гнева ми и сега предпочиташе да не ми се мярка пред очите. Не ми е възможно да опиша, нито пък човек може да си представи дълбокото и блажено чувство на облекчение, което изпълни сърцето ми благодарение на отсъствието на омразното животно. То не се появи и през нощта, така че поне една нощ, първата, откакто се бе настанило в къщата, аз можах да спя здраво и спокойно, да, СПАХ дори с тежестта на убийството върху гърдите си.

Отминаха вторият и третият ден, а мъчителят ми все не се появяваше. Най-сетне дишах като свободен човек. Чудовището, ужасено, бе напуснало завинаги къщата! Няма да го виждам повече! Бях на върха на щастието! Вината от тъмното ми дело почти не ме беспокоеше. Беше направено известно разследване, но аз отговарях с готовност на всички въпроси. Дори се предприе издирване, но естествено нямаше какво да се открие. Бях убеден в бъдещото си благодеенствие.

На четвъртия ден от убийството в къщата най-ненадейно пристигнаха група полицаи и започнаха отново да проучват мястото. Тъй като бях убеден в непроницаемостта на скривалището ми, не изпитах никаква тревога. Служителите на реда ме помолиха да ги придружа в проверката им. Нито една ниша и нито едно ъгълче не убягнаха от погледите им. Накрая, за трети или четвърти път, те слязоха в мазето. Едно мускулче дори не ми трепна. Сърцето ми биеше спокойно, както бие в съня на невинния. Избродихме от край до край мазето. Бях скръстил ръце на гърдите си и се разхождах напред-назад най-невъзмутимо. Полицайтите бяха напълно задоволени и се готвеха да си тръгват. Сърцето ми ликуваше и аз не можах да се сдържа. Горях от желание да кажа нещо, макар и само една дума, за да потвърдя тържеството си и да подсиля убеждението им, че съм невинен.

— Господа — заявих аз, докато полицайтите понечваха да тръгнат нагоре по стълбите, — щастлив съм, че успях да разсея подозренията ви. Желая на всички ви добро здраве и малко повече благовъзпитаност. Между другото, господа, това е много добре построена къща — в свирепото си желание да кажа нещо незначително, не съзнавах какво говоря, — бих казал, една ИЗКЛЮЧИТЕЛНО добре построена къща. Тези стени — нима си тръгвате, господа? — тези стени са много солидни — и тук, обзет от фукиво безумие, почуках силно с бастуна в ръката си точно върху мястото, зад което бе вграден трупът на жената на моя живот.

Дано Бог ме опази, дано Бог ме спаси от Сатаната! Още не беше отекнал ударът ми, когато получих ответ от някакъв глас в гроба! Беше вик, отначало приглушен и насечен като хълцането на дете, но после, бързо набрал мощ и въздигнал се в един-единствен висок и продължителен писък, съвсем неестествен и нечовешки — някакъв вой — някакъв крясък-риздание, едновременно рожба на ужаса и на

тържеството, вик, какъвто може да дойде само от ада, нададен в хор от гърлата на прокълнатите на вечни мъки и от демоните, които ликуват в проклятието.

Безумие е да описвам собствените си мисли. Залитайки, аз едва се довлякох до отсрещната стена. За миг групата на стълбите остана неподвижна, сякаш вкаменена от изключителността на ужаса и страха. Но в следващия миг дузина здрави ръце вече работеха по стената. Тя направо се срути. Тялото, вече много разложено, цялото в съсиреци от кръв, стоеше изправено пред очите, на зрителите. Върху главата, със зейнала кървава муцуна и едно-единствено огнено око, седеше отвратителният звяр, чието лукавство ме бе прельстило в убийство и чийто издайнически глас ме предаде в ръцете на палача. Бях зазидал чудовището в гроба.

ХЕНРИ ДЖЕЙМС СЪР ЕДМЪНД ОРМ

Убеден съм, независимо от отсъствието, на каквато и да е дата, че настоящите бележки са направени дълго след смъртта на жена му, която, струва ми се, е едно от действуващите лица в тях. Цялата тази странна история обаче не съдържа нищо, което да говори пряко в подкрепа на това мое предположение, пък и едва ли е от особено значение сега. Открих страниците в едно заключено чекмедже, когато наследих книжата му. Намираха се сред други документи, свързани с твърде краткия земен път на нещастната дама, починала при раждане едва година след сватбата си: писма, записки, разписки, избледнели фотографии и покани. Това е единственият фактически материал, който мога да посоча, и вие вероятно съвсем основателно ще отхвърлите всяка връзка между написаното и него. Не мога да твърдя, че е разказал истински случки, но затова пък гарантирам за неговата поченост. Едно е несъмнено — писал е за себе си, а не за други. Тъй като имам право на избор, реших да го предложа за прочит главно поради неговата необичайност. Държа да не забравяте, че е писал за себе си и за никой друг. Променил съм само имената.

Ако в цялата тази работа има някаква история, то аз си спомням съвсем точно момента, в който тя започна. Беше след църква, по пладне, на слънчевия крайбрежен булевард, в една мека и спокойна ноемврийска неделя. Брайтън бе пълен с народ, сезонът бе в разгара си и денят вдъхваше по-скоро респект, отколкото възхищение, поради което бе привлякъл безбройни тълпи от разхождащи се. Дори синьото море спазваше добрия тон — отпуснато в лека дрямка, то нежно похъркваше (ако ТОВА естествено е добрият тон), а природата сякаш четеше проповед. Бях писал писма цяла сутрин и реших да се поогледам наоколо, преди да обядвам. Облегнах се на перилата, които разделяха Кингс Роуд от плажа, и доколкото си спомням, запалих

цигара, когато внезапно усетих намерението за шега, проявило се този път под формата на положен върху раменете ми бастун. Идеята беше, както установих, на Теди Бостуик от Райфълз, а целта — начало на разговор. Разговорът бе подет и ние продължихме разходката си заедно — в подобни случаи Теди обикновено те хваща под ръка в знак, че ти е простили липсата на чувство за хумор и, вървейки до тебе, зяпа хората, покланя се на някои, чуди се кои са тези или онези и не се съгласява с мнението ти по отношение на хубостта на девойките. Колкото до Шарлот Мардън обаче, която идеше срещу нас с майка си, мнението ни съвпадна, пък и едва ли би се намерил някой да ни противоречи. Въздухът на Брайтън, се слави от край време с това, че кара грозноватите момичета да изглеждат хубави, а хубавите — още по-хубави: не ми е известно дали и до ден-днешен продължава да има същото въздействие. Мястото се отразяваше изключително добре на тена, а лицето на госпожица Мардън караше хората да се обръщат след нея. НАС накара да спрем и слава богу, че поне познавахме дамите.

Тръгнахме с тях и завихме натам, накъдето отиваха и те. А те отиваха до края на булеварда и след това до другия му край: бяха излезли току-що от църква. Следващата проява на чувството за хумор на Теди бе, че моментално окупира г-ца Мардън, а мен остави да се разхождам с майка ѝ. Това обаче не предизвика недоволството ми — момичето беше пред очите ми и аз можех да говоря за него. Проточихме разходката, г-жа Мардън ме задържа до себе си, като скоро заяви, че е уморена и трябва да си почина. Намерихме място на една пейка на завет и започнахме да одумваме хората, които минаваха край нас. Вече бях забелязал невероятната прилика между майка и дъщеря, прилика, която надминаваше обичайното, тъй като не се съобразяваше с различните им натури. За майките често се говори като за един вид предупреждение, и то в повечето случаи съвсем не окуражително по отношение на това, което очаква в зрялата им възраст техните дъщери. Що се отнася до Шарлот, аз не откривах в майка ѝ нищо обезсърчително, напротив, и на петдесет и пет години тя обещаваше да бъде все така хубава, макар може би твърде бледа и напрегната, каквато бе госпожа Мардън. На двадесет и две Шарлот беше безгрижно розова и възхитително красива. Главата ѝ повтаряше очарователните очертания на майка ѝ, а чертите ѝ се отличаваха със същото изящество. Освен това имаше погледи, движения, изльчване —

мигове, които трудно можеш да разграничиш между звуци и впечатления, когато едната ти напомняше или те препращаше към другата.

Двете дами притежаваха малко състояние и весела къщичка в Брайтън, пълна с портрети, подаръци и сувенири — препарирани животни, поставени върху лавиците с книги, или жълтеникави лакирани риби в стъкленици: според г-жа Мардън всички тези предмети ѝ навявали благочестиви спомени и тя била свързана с тях навеки. Лошото здраве на съпруга ѝ го „изпратило“ някога тук, за да прекара последните години от живота си. Беше ми споменала, че това е място, където тя все още се намира под покровителството на добротата му. Добротата му трябва да е била наистина голяма и тя от време на време се държеше така, сякаш опровергаваше някакви неясни намеси срещу нея. Явно имаше нужда от закрила, от някакво влияние, на което да се позовава и което да лелее, и внушаваше чувство за тъга и копнеж за сигурност. Необходими ѝ бяха приятели и ги имаше много. При запознанството ни беше много мила с мен и аз никога не се усъмних, че тай просташкото намерение „да ме спечели“ — подозрение, което се среща неоправдано често у самонадеяните младежи. Никога не ми е минавало през ум, че ме е харесала за дъщеря си, нито пък че подобно на някои, опълчили се срещу природата майки, ме е пожелала за себе си. Те сякаш и двете изпитваха плахата необходимост да ти кажат: „Бъди мил с нас и ни се довери! Не се бой — не очакваме да се ожениш за нас!“.

— Естествено мама е някак особена, но точно това я прави толкова мила! — ми каза веднъж Шарлот поверително в самото начало на запознанството ни.

Тя обожаваше майка си и това бе единствената ѝ проява на суета. Приемаше легко повдигнатите ѝ вежди като неопровержим и очарователен факт.

— Милата ми майчица, изглежда така, сякаш очаква всеки момент лекаря — каза ми тя при друг случай. — Може би вие сте лекарят, мислите ли, че това сте вие?

Оказа се, че аз действително притежавам някакви лечебни сили. Във всеки случай, когато научих, благодарение на една случайно изтървана забележка, че и г-жа Мардън намира нещо „ужасно странно“ у дъщеря си, отношенията между двете дами не можеха да не

ме заинтригуват. В основата си те бяха хубави — те бяха и двете изцяло погълнати една от друга.

Потокът от хора по крайбрежния булевард продължаваше да се носи по своето течение и скоро Шарлот и Теди Бостуик минаха покрай нас. Тя се усмихна, кимна и продължи, но когато отново се срещнахме, спря и заговори. Капитан Бостуик отказвал решително да се прибере, било прекалено весело, затова може ли да се поразходи още малко? Майка й промърмори нещо от рода на „както искаш“ и момичето, преди да продължи, ми хвърли през рамо доста безочлива усмивка. Теди ме погледна през монокъла си, но това не ми направи никакво впечатление, тъй като мислите ми бяха заети с г-ца Мардън. Засмях се и подхвърлих на събеседничката си:

— Май е малко кокетка, нали?

— Не говорете така! Не говорете така! — прошепна госпожа Мардън.

— Всички хубави момичета са малко и кокетки — казах аз великолушно.

— Тогава защо биват винаги наказвани?

Сериозността на въпроса й ме смая. Изстреля го съвсем неочеквано. Наложи ми се да помисля за миг, преди да ѝ отговоря:

— Откъде знаете, че биват наказвани?

— Знам, и аз бях лошо момиче.

— И наказаха ли ви?

— Нося наказанието си цял живот — промълви тя и отмести погледа си. — Боже! — изстена най-неочеквано тя, скочи на крака и втренчи очи в дъщеря си, която се бе появила отново с капитан Бостуик. Остана така няколко мига с най-стренното изражение, което бях виждал на лицето й, после седна отново и пламна цялата. Шарлот, която бе забелязала всичко, се приближи до нея, хвана ръката й в прилив на нежност и седна от другата ѝ страна. Момичето бе пребледняло — то впери изплашен поглед в майка си. Г-жа Мардън, която се бе стреснala от нещо, убягнало от наблюдението ни, бързо възвърна самообладанието си или, по-точно, продължи да седи мълчаливо, като наблюдаваше безжизнено безличната тълпа и огряното от слънце, задрямало море. Но погледът ми случайно се пълзна към преплетените пръсти на двете жени, за да установи, че повъзрастната дама здраво стискаше ръката на Шарлот. Бостуик беше

застанал пред тях и се чудеше какво става, като ме питаше от време на време, доста глупаво, дали АЗ зная, което в края на краищата принуди Шарлот да му каже с известно раздразнение:

— Моля ви, капитан Бостуик, престанете да стоите там. Вървете си, МОЛЯ ВИ, вървете си!

При тези думи аз се надигнах, като изразих надеждата, че г-жа Мардън не е болна. Тя обаче ни помоли да не си тръгваме, дори настоя да останем и да ги придружим до вкъщи, където да обядваме заедно. Мен придърпа обратно на пейката до себе си и за миг стисна силно ръката ми, което можеше да се изтълкува или като неволен израз на страданието ѝ, или като лично предназначен за мен сигнал. Ако бе второто, аз така и не се досетих за смисъла му, вероятно бе съзряла сред тълпата нещо или някого, който заслужаваше внимание. След няколко минути тя ни съобщи, че се чувства отново добре, че понякога получава сърцебиене, но обикновено ѝ минава бързо. Отбеляза също така, че е време да тръгваме, на което ние незабавно реагирахме. С това приключи целият инцидент. Бостуик и аз обядвахме с дружелюбните си приятелки, а на път за дома той ми заяви, че никога не е срещал същества, които да му допадат толкова.

Г-жа Мардън ни бе накарала не само да обещаем, че ще отидем у тях на чай още на другия ден, но че изобщо ще ги посещаваме колкото се може по-често. Въпреки това обаче, когато на следващия лен потропах на вратата на хубавата къщичка в уречения, час, узнах, че дамите са отишли в града.

Бяха помолили прислужника си да ни съобщи, че пътуването им се наложило най-неочаквано, за което искрено съжалявали. Щели да отсъстват няколко дена. Повече и не можах да измъкна от тъпия им слуга. След три дни бях отново там, но те все още не се бяха върнали. Получих вест от г-жа Мардън едва в края на седмицата. „Върнахме се — пишеше тя, — заповядайте у дома и хиляди извинения.“ Спомням си, че именно тогава — в деня, когато ги посетих за първи път, след като бях получил бележката — тя ми каза, че имала ясни предчувствия. Не знам колцина по онова време във Великобритания се намираха в подобно състояние на духа, но мога да твърдя, че малко от тях проявяваха склонност да го споделят. Ето защо това съобщение ми се стори оригинално, и то най-вече поради намека ѝ, че някои от тези странни усещания са свързани с мен. Присъстваха и други хора —

летовници от Брайтън, предимно възрастни жени с изплашени очи и неуместни възклициания, тъй че не можах да приказвам повече от няколко минути с Шарлот. На другия ден обаче ги срещнах и двете за вечеря, при което получих удовлетворението да седя до г-ца Мардън. Спомням си тази среща, защото тя бе моментът, в който за първи път си дадох ясна сметка за нейната красота и широк кръгозор. Дотогава сякаш бях хвърлял само бегли погледи върху личността ѝ, все едно че чуваш на пресекулки никаква мелодия — сега тя бе пред мен, обляна от горе до долу в розова светлина, една силна, звучно лееща се песен. Изслушах музиката докрай, тя бе опияняваща и свежа мелодия, която често след това щях да припявам.

След вечерята размених няколко думи с г-жа Мардън, беше късно вечерта, когато разнасяха последния чай. Някакъв прислужник мина край нас с поднос. Запитах я дали желае чай, тя кимна и аз ѝ подадох една чаша. Беше протегната ръка и вече я поемаше, но точно когато щеше да я обгърне с пръсти, тя се стресна и отстъпи назад, при което крехкият съд заедно с чинийката се пръснаха на земята с обичайното за порцелана прозвънване — тя обаче не помръдна, както би направила всяка жена, за да спаси роклята си. Наведох се да събера парчетата и докато надигах глава, видях, че г-жа Мардън гледа към дъщеря си в другия край на помещението. Тя отвърна на погледа ѝ със засмени устни, но неспокойни очи.

— Мила мамо, какво СТАВА с тебе? — сякаш гласеше безмълвният въпрос в тях.

Г-жа Мардън се изчерви точно както преди една седмица след странната случка на булеварда, поради което бях крайно учуден, като чух да ми казва без ни най-малко колебание в гласа:

— Доста сте несръчен!

Бях започнал да мърморя нещо в защита на сръчността си, когато забелязах настойчивата молба в очите ѝ. В началото тя бе неясна и само увеличи смущението ми, но внезапно аз я разгадах, и то така ясно, сякаш ми бе прошепнала: „Престорете се, че вие сте виновен — престорете се“.

Прислужникът се върна да прибере парчетата и да избърше разляния чай и докато аз се преструвах усилено на виновен, г-жа Мардън, избягвайки вниманието на дъщеря си, рязко се обърна и напусна стаята. Не прояви нито за миг загриженост към роклята си.

Не видях повече нито едната, нито другата до края на вечерта, но на сутринта срещнах на Кингс Роуд по-младата дама със свитък ноти в маншона. Каза ми, че отишла сама съвсем наблизо у една приятелка, с която се упражнявали да пеят дуети, и аз я попитах би ли извървяла остатъка от близкото разстояние вече с мене. Получих разрешение да я изпратя и когато стигнахме пред вратата на дома ѝ, я помолих да вляза.

— Не, не днес. Днес не желая да ни гостувате — каза тя без заобикалки, но не и нелюбезно. Думите ѝ ме накараха да хвърля тъжен поглед към един от прозорците на къщата. Той попадна право върху пребледнялото лице на г-жа Мардън, която ни гледаше от гостната. Остана на прозореца точно толкова, колкото ми бе необходимо, за да се убедя, че ДЕЙСТВИТЕЛНО е тя, а не никакво привидение, както ми се стори в първия миг, след което изчезна, преди да бъде забелязана от дъщеря си. Момичето не бе споменало нищо за нея по време на разходката ни. Тъй като вече ми бяха казали, че съм нежелан, аз ги оставил на спокойствие. Обстоятелствата се стекоха така, че доста време след това все не можехме да се срещнем. Скоро заминах за Лондон, където получих покана незабавно да отида в Трентън, чудесно старо място в Съсекс, собственост на една двойка, с която се бях запознал неотдавна.

Поех за Трентън направо от Лондон и когато пристигнах там, установих, че къщата е пълна с дузина други гости, между които и дамите Мардън. Първото нещо, което г-жа Мардън ми каза, беше: „Ще ми простите ли?“, и когато я запитах какво да ѝ прости, тя ми отвърна: „Това, че разлях чая върху вас“. Казах ѝ, че го е разляла върху себе си, при което тя заяви: „Няма значение, важното е, че беше ужасно невъзпитано от моя страна — надявам се, че някой ден ще разберете и ще ми простите“.

Забележки от тоя род тя подхвърли още през първия ден от престоя ми. Беше ги правила неколократно и преди, като явно намекваше за предстоящото ми посвещаване в мистиката, и то до степен, която ми позволи да започна да я „занасям“, както казват, подмятайки ѝ, че бих желал това да стане веднага, та да се сложи край на цялата тази тайнственост. Отговори ми, че когато настъпи моментът, аз наистина ще трябва да ѝ сложа край — едва ли ще имам друг избор. А че този момент ще НАСТЪПИ, тя очевидно изобщо не се съмняваше, имала предчувствие, което било и единственото ѝ

основание да ми говори по този въпрос. Нима не си спомням, че ми е говорила за предчувствия? Още щом ме видяла, била сигурна, че е неизбежно да научи някои неща. Междувременно не оставало нищо друго, освен да чакаме, да запазим самообладание и да не предварваме събитията. Що се отнасяло до нея, най-съкровеното ѝ желание било да не изпада в паника. Аз също не трябвало да изпадам в паника — човек свиквал с всичко. Отвърнах ѝ, че без да знам за какво говори, вече съм ужасно изплашен — липсата, на какъвто и да е ключ към загадката дава огромна свобода на въображението. Естествено преувеличавах, защото въпреки тайнствеността си г-жа Мардън не бе успяла да ме разтревожи. Нямах представа какво имаше предвид, но изпитвах по-скоро учудване, отколкото тръпки на ужас. Бих могъл да си помисля, че нещо не е в ред с разсъдъка ѝ, но това изобщо не ми хрумна. Създаваше впечатление на безнадеждно нормален човек.

В къщата имаше и други момичета, но Шарлот бе най-очарователната. Това беше всеобщото мнение, което едва ли не попречи на организираното унищожение на дивеча в имението. Бяхме трима-четирима, които предпочетохме нейната компания пред тази на ловците. С други думи, Шарлот бе призната за по-висша и съвършена форма на спорт. Беше мила с всички ни — заради нея излизахме късно и се връщахме рано. Не зная дали флиртуваше, но някои от гостите определено вярваха, че са започнали флирт с нея. Например Теди Бостуик, който бе видимо убеден в това.

Третият от дните на гостуването ми беше неделя, а това означаваше чудесна разходка през полето на път за неделната служба. Беше мрачно и безветreno и камбаната на малката стара църква, стушена в подножието на хълма, навяваше със своя звън усещане за близост и дом. Вървяхме разпръснати на групички във влажното утро и оголените дървета правеха небето сякаш по-голямо — нещо обикновено за този сезон. Спомням си, че осъществих успешно намерението си да изостана назад с г-ца Мардън и че както вървяхме заедно през тревата, изпитах неудържим подтик да кажа нещо много лично, нещо силно и важно, важно за МЕН, като например че никога не е била толкова хубава или че точно този миг е най-прекрасният в живота ми. Но както често се случва в младостта, подобни думи неведнъж напират на устните ти, без да можеш да ги изречеш и да постигнеш желания ефект. Не ме възпря чувството, че все още не я

познавам добре — това изобщо не ме занимаваше в момента, а по-скоро мисълта, че тя не ме познава достатъчно. В църквата, истински музей на стари гробове и месингови паметни плочи, пейките за богомолците бяха вече заети. Бяхме се пръснали и местата, които намерих за г-ца Мардън и за себе си, бяха доста отдалечени от майка й и от повечето ни приятели. На пейката ни имаше няколко достопочтени селяни, които се посгъстиха, за да се настаним ние — седнах първи, за да не сядам г-ца Мардън до тях. До нея имаше още едно място, което остана свободно през първата половина на службата.

Поне аз забелязах тогава, че някакъв човек бе влязъл и седнал до нея. Явно, че когато го видях, той беше вече от известно време там, тъй като бе положил шапката до себе си и скръстил ръце върху бастуна си, с поглед, вперен в олтара. Беше бледен млад човек облечен от глава до пети в черно и с вид на джентълмен. Присъствието му леко ме стресна, защото г-ца Мардън изобщо не бе помръднала, за да му направи място. След няколко минути забелязах, че няма молитвеник и, пресягайки се през нея, сложих моя на плата пред него — маневра, която беше предизвикана и от възможността г-ца Мардън, забелязвайки от какво съм се лишил, да ми отстъпи половината от своя, подвързан в кадифе молитвеник. Тактиката ми обаче бе обречена на провал, защото в момента, когато му подадох книгата, натрапникът, комуто с този жест опрощавах натрапничеството, се надигна от мястото си и без да ми благодари, се измъкна безшумно от пейката, в края на която нямаше вратичка, и като внимаваше да не привлече вниманието, тръгна към изхода. Няколко минути бяха достатъчни, за да изпълни религиозния си дълг. Поведението му беше непристойно — преждевременното му тръгване бе дори по-лошо от късното му идване, но затова пък той направи и двете толкова тихо, че не попречи на никого, както установих, докато проследявах с поглед. Единственото нещо, което забелязах с учудване, бе, че г-жа Мардън се развълнува толкова силно от присъствието му, че неволно се изправи на крака. Гледаше го втренчено, докато минаваше, но той мина много бързо и тя точно толкова бързо седна отново на мястото си, макар и да успя преди това да улови погледа ми от другия край на църквата. Пет минути по-късно помолих тихичко дъщеря й да ми подаде обратно молитвеника — дотогава чаках да видя дали няма сама да се сети да го направи. Момичето ми върна този помощник на набожността, но това явно бе

последната ѝ грижа, защото ми прошепна: „Защо, за бога, сте го оставили там?“. Канех се да ѝ отговоря, но тя коленичи, при което замълчах. Имах намерение да ѝ кажа: „Защото се опитах да проявя елементарна услужливост“.

Когато след благословията в края на службата станахме от местата си, аз отново се изненадах, забелязвайки, че г-жа Мардън, вместо да излезе с приятелите си от църквата, бе тръгнала към нас — явно искаше да каже нещо на дъщеря си. Каза го, но аз моментално забелязах, че не това ѝ бе целта — в действителност искаше да говори с мен. Побутна Шарлот напред и най-неочаквано ми прошепна:

— Видяхте ли го?

— Човекът, който седеше тук? Естествено, че го видях.

— Шшш — промълви тя крайно развълнувана. — Не ѝ КАЗВАЙТЕ. Не ѝ казвайте!

Хвана ме под ръка, за да ме задържи близо до себе си и, стори ми се, по-далеч от дъщеря ѝ. Жестът беше излишен, защото Теди Бостуик бе окупирал вече г-ца Мардън, а още преди да излязат от църквата, от другата ѝ страна беше застанал друг от приятелите ни. Очевидно всички смятаха, че ми е минал редът. Щом излязохме, г-жа Мардън ме пусна, но не преди да подчертава, че се нуждае от подкрепата ми:

— Не казвайте на никого, не казвайте на никого! — повтори тя.

— Не ви разбирам. Какво да не казвам?

— Ами че сте го видели.

— Но всеки го е видял.

— Никой друг не го е видял. Никой друг! — говореше тя така пламенно и решително, че неволно я погледнах — беше втренчила очи право пред себе си. Тя явно усети почудата в погледа ми, защото спря пред потъмнелия дървен вход на църквата — бяхме доста изостанали от другите — и там, поглеждайки ме по много странен начин, каза:

— Вие сте единственият, единственият човек на този свят.

— Ами ВИЕ, госпожо?

— О, и аз, разбира се. Но това е моето проклятие!

След което тръгна бързо напред да настигне другите. Аз продължих сам — имах достатъчно материал за размисъл. Кого бях видял и защо привидението — то изникна отново съвсем ясно пред очите ми — бе невидимо за останалите? Ако г-жа Мардън е някакво изключение, защо това да е проклятие и защо именно на мен сепадаше

твърде съмнителната привилегия да го споделя? Този въпрос тежеше като само мое бреме върху гърдите ми и по време на обеда бях необичайно мълчалив. След като той приключи, излязох на старата тераса да изпуска една цигара, но не успях да направя и няколко обиколки, когато съзрях посмъртната маска на г-жа Мардън сред перуниките на един от прозорците на долнния етаж. Напомни ми на мигновеното си появяване зад стъклото на прозореца в Брайтън, в деня, когато срещнах случайно Шарлот и я изпроводих до дома ѝ. Този път обаче странната ми приятелка не изчезна, а почука на стъклото и ми направи знак да вляза вътре. Озовах се в твърде необикновено помещение, една от многобройните приемни в Трантън, наричаха я Индийската стая и беше обзаведена в така наречения източен стил — бамбукови дивани, лакирани паравани, фенери с дълги ресни и странни идоли по скриновете, изобщо предмети, които не настърчаваха общителността. Стаята се използваше рядко и ние бяхме сами в нея. Щом влязох, тя ме запита:

— Кажете ми, влюбен ли сте в дъщеря ми?

Нужно ми беше да помисля:

— Бъдете така любезна да ми кажете, преди да получите отговор на въпроса си, кое ви кара да мислите така? Не мисля, че съм бил особено настоятелен.

Г-жа Мардън опроверга това с красивите си тревожни очи и не отговори на въпроса ми, но продължи доста притеснено:

— Не ѝ ли казахте нещо на път за църквата?

— Какво ви кара да мислите, че съм го сторил?

— Ами фактът, че го видяхте.

— Кого видях, г-жа Мардън?

— Много добре знаете — отвърна тя сериозно, дори с известен укор, сякаш се опитвах да я унижа, карайки я да назове неназовимото.

— Нима имате предвид господина, който стана причина за странното ви изявление днес в църквата — онзи, който седна на нашата пейка?

— Видели сте го, видели сте го! — промълви тя задъхана с необикновена смесица от беспокойство и облекчение в гласа.

— Естествено, че го видях, както между впрочем и вие.

— Съвсем не е естествено. Имахте ли чувството, че е неизбежно?

— Неизбежно? — бях отново озадачен.
— Че е ТРЯБВАЛО да го видите?
— Ами разбира се, след като не съм сляп.
— А можеше да сте. Всички останали са слепи.

Бях в пълно недоумение и съвсем откровено си го признах, което обаче съвсем не опрости нещата, защото тя възклика:

— Знаех, че ще го видите в момента, когато се влюбите истински в нея! Знаех, че това е проверката, искам да кажа — доказателството.

— Нима подобни странни смущения на духа придружават това възвишено състояние? — запитах аз усмихнат.

— Сам ще прецените. Но вие го виждате, виждате го! — беше изпаднала почти във възторг тя. — И ще го видите пак!

— Нямам нищо против, дори ще му обърна повече внимание, ако сте така любезна да ми кажете кой е той.

Тя сведе очи, след което положи усилие да ме погледне:

— Ще ви кажа, но първо ми кажете за какво говорихте по пътя за църквата.

— Нима тя ви е казала, че съм говорил за нещо?

— Та това изобщо не е необходимо!

— А, да, забравих за интуицията и предчувствията ви!

Съжалахам, но този път те са ви излъгали, защото аз наистина говорих за съвсем обикновени неща с дъщеря ви.

— Напълно сигурен ли сте?

— Давам ви честната си дума, г-жо Мардън.

— Това значи ли, че не сте влюбен в нея?

— Но това е съвсем друга работа! — засмях се аз.

— Влюбен сте — ВЛЮБЕН сте! Нямаше да го видите, ако не бяхте!

— Но кой е той, по дяволите, госпожо? — зададох въпроса с известно раздразнение аз.

Въпреки това тя продължи да ме разпитва, без да отговаря:

— Поне не ПОЖЕЛАХТЕ ли да й кажете нещо? Не беше ли то на върха на езика ви?

Това беше по-точно, то вече оправдаваше прословутите й предчувствия.

— Да, „на върха на езика“ е доста близо до истината, наречете го, ако щете, на ръба на устните. Не знам какво ме накара да се

въздържа.

— Това е било достатъчно — отвърна г-жа Мардън. — Не е важно какво казвате, важното е какво чувствате. ТОВА го интересува него.

Започнах да се ядосвам от непрекъснатото споменаване на някаква все още неидентифицирана личност и стиснах ръце в знак на молба, зад която се криеше искрено раздразнение, изострено любопитство й наченки на тръпка от благочестив страх:

— Умолявам ви да ми кажете за кого говорите.

Тя повдигна рамене, отмествайки очи от мен, сякаш за да се отърси едновременно от досегашната си въздържаност и отговорност:

— Сър Едмънд Орм.

— И кой е Сър Едмънд Орм?

Още преди да доизрека въпроса си, тя подскочи:

— Шшш... Идват!

Проследих погледа й и видях Шарлот вън на терасата, съвсем близо до прозореца ни.

— Не се издавайте никога, че сте го забелязали — НИКОГА! — добави тя и думите й прозвучаха като настойчиво предупреждение.

Момичето, което бе заслонило очи с двете си ръце, се взираше през стъклото и се усмихваше, после ни направи знак, че ще дойде при нас и аз се приближих, за да й отворя високия прозорец. Майка й се извърна, а тя влезе, предизвикателно засмяна:

— Какво заговорничите тук двамата?

Оказа се, че за следобеда има някакъв план, вече не помня какъв, за който беше необходимо съгласието или участието на г-жа Мардън — моето включване се считаше за автоматично — и Шарлот бе обикаляла напразно наоколо, търсейки майка си. Бях смутен, както между впрочем и по-възрастната дама; когато се обърна с лице към дъщеря си, тя се опита да скрие смущението си по твърде пресилен начин, като се хвърли на врата на момичето и започна да го прегръща — аз пък в старанието си да отвлека вниманието й попрекалих с галантността си.

— Току-що помолих майка ви за ръката ви.

— Така ли? А тя даде ли ви я? — запита г-ца Мардън закачливо.

— Точно щеше да ми я даде, когато вие се появихте.

— Ама аз само за минутка — веднага ви оставям сами.

— Харесваш ли го, Шарлот? — запита г-жа Мардън със съвсем неочеквана за мен откровеност.

— Трудно е да ти отговоря ПРЕД него, нали? — продължи очарователното същество с все същия закачлив тон, но поглеждайки ме по начин, който потвърждаваше по-скоро обратното.

Щеше да ѝ се наложи да отговаря и пред още един джентълмен, който влезе в този момент в стаята през терасата — прозорецът беше останал отворен; този господин се появи пред очите ни, поне пред моите, мигновено. Познах в него човека, който беше седял до нас в църквата. Този път го разгледах по-добре — лицето и дрехите му бяха твърде странини. Нарекох го джентълмен, тъй като необяснимо защо присъствието му внушаваше чувството, че в стаята е влязла знатна особа. Имаше царствен вид, с който сякаш подчертаваше, че се различава от останалите. Загледа ме сериозно и втренчено и аз започнах да се чудя какво очаква от мен. Може би смяташе, че трябва да му се поклоня и целуна ръката му? Изгледа по същия начин и г-жа Мардън, но тя знаеше какво да прави. След първото вълнение, предизвикано от появата му, тя престана да го забелязва, с което ми напомни за неотдавнашната си страстна молба. Последвах примера ѝ с огромно усилие, защото макар да не знаех за него нищо повече от това, че е Сър Едмънд Орм, присъствието му упражняващо силно приковаващо и почти угнетително въздействие. Стоеше там безмълвен — млад, бледен, красив, гладко избръснат, благопристоен, с невероятно светлосини очи, а в главата и в прическата му имаше нещо старомодно, напомнящо на портрет от минали времена. Беше в траур и създаваше веднага чувство за много елегантно облечен човек, а шапката си държеше в ръка. Отново ме погледна втренчено, след което се вкочаних и изпитах силно желание да ми каже нещо. Ничие мълчание не ми беше изглеждало толкова беззвучно. Естествено всичко това бе мимолетно впечатление, но то все пак бе продължило известно време — забелязах го по изражението на Шарлот Мардън, която гледаше удивено ту мен, ту майка си, нея той не погледна нито веднъж, а и тя сякаш не го виждаше, преди да възклиникне:

— Какво, за бога, става с вас? Какви са тия странини физиономии?!

Усетих, че лицето ми придобива отново цвят, а тя продължи в същия дух:

— Човек би казал, че сте видели призрак!

Съзнавах, че започвам силно да се изчервявам. Сър Едмънд Орм изобщо не промени цвета си и аз съм убеден, че не изпитваше ни най-малко смущение. Такива хора има естествено, но чак такова безразличие не бих срещал.

— Не ставай нахална, а отиди и кажи на останалите, че след малко ще отида при тях — заяви г-жа Мардън с глас, изпълнен с много достойнство, но и с известен трепет в него, който аз не можах да не доловя.

— И ВИЕ ли ще дойдете? — запита момичето на излизане.

Не отвърнах, защото помислих, че говореше на него. Но той остана по-безмълен и от мен, а когато стигна до вратата — беше решила да излезе оттам — тя спря с ръка на дръжката и ме погледна, повтаряйки въпроса си. Аз потвърдих, като се спуснах да ѝ отворя вратата, а тя, тръгвайки си, ми подхвърли насмешливо:

— Вие май не сте на себе си — няма да получите ръката ми!

Затворих вратата, обърнах се и установих, че докато съм бил с гръб към него, Сър Едмънд Орм е излязъл през прозореца. Г-жа Мардън си беше на мястото и ние дълго се гледахме. Едва когато момичето си бе отишло осъзнах, че то не бе разбрало какво става. Именно ТОВА, колкото и да е странно, ме накара внезапно да изтръпна, а не личното ми възприятие, свързано с гостенина, което беше някак съвсем естествено. Спомних си, че тя не бе усетила присъствието му и в църквата и тези две неща заедно, макар и вече отминали, ускориха пулса ми. Избърсах потта от челото си, а г-жа Мардън изстена сърцераздирателно:

— Сега познавате живота ми — сега познавате живота ми:

— За бога, кой е той — КАКВО е той?

— Това е човекът, с когото постъпих несправедливо.

— Как?

— Ужасно несправедливо, преди много години.

— Преди много години? Че той е съвсем млад.

— Млад? Млад! — извика г-жа Мардън. — Той е роден преди мен.

— Тогава защо изглежда толкова млад?

Тя се приближи до мен, сложи ръка на рамото ми, а в лицето ѝ имаше нещо, което ме накара да потръпна.

— Нима не разбирате? Нима не ЧУВСТВАТЕ? — запита ме тя настойчиво.

— Чувствам се много особено — засмях се аз, макар да знаех, че гласът ми го издава.

— Той е мъртъв! — каза г-жа Мардън, бяла като платно.

— Мъртъв? — изхриптях. — Тогава този господин е бил... — не бях в състояние да произнеса думата аз.

— Наричайте го както щете, за това има достатъчно названия, но не можете да отречете, че има съвършено присъствие.

— И то какво, о боже! — провикнах се. — Значи тук има призраци. ПРИЗРАЦИ! — опиянявах се аз от думата, сякаш олицетворяващ всичките ми мечти.

— Не става дума за ТУК — за съжаление! — отвърна отсеченотя. — Мястото няма нищо общо с това!

— Значи призракът е с вас, мила госпожо? — казах аз, сякаш това би ме зарадвало още повече.

— Де да беше така, но не е!

— Може би АЗ съм споходеният от призрака? — подхвърлих с крича усмивка.

— Не сте вие, а детето ми — моето невинно, чисто дете! — Това сякаш я довърши, тя се отпусна върху един стол и зарида.

Опитах се да ѝ задам още един доста нечленоразделен въпрос, настойчиво отправих към нея объркана молба, но тя ме прекъсна най-неочаквано и с много плам. Продължих да настоявам — няма ли как да ѝ помогна, да се намеся по някакъв начин.

— Вие ВЕЧЕ се намесихте — ридаеше тя, — вие сте ВЪТРЕ, ВЪТРЕ в цялата работа.

— Радвам се да бъда замесен в нещо толкова необикновено — заявих дръзко аз.

— Радвате ли се или не, вече не можете да се измъкнете.

— Но аз и не искам — твърде интересно е.

— Радвам се, че ви харесва! — беше се извърнала и бързо, бързо триеше сълзите си. — А сега си вървете.

— Искам да знам повече.

— Сам ще видите всичко. Вървете!

— Искам да разбирам онова, което виждам.

— Как бихте могли, когато самата аз не разбирам нищо? — извика безпомощно тя.

— Ще се опитаме заедно, заедно ще разгадаем всичко.

При тези думи тя стана, опитвайки се за последен път да премахне следите от сълзите си.

— Да, заедно ще бъде по-добре, затова ви харесах толкова.

— О, непременно ще се справим! — отвърнах аз.

— Но трябва да се владеете по-добре.

— Обещавам, обещавам, още съм доста неопитен.

— Ще свикнете — каза приятелката ми с глас, който няма никога да забравя. — Вървете сега при другите — аз ще дойда след малко.

Излязох на терасата със съзнанието, че ми предстои да изиграя определена роля. Бях далеч от мисълта да се боя от нова среща със „съвършеното присъствие“, както бе го нарекла тя, това би било за мен по-скоро удоволствие. Надявах се, че щастието да го видя ще ми се усмихне отново, подготвях се за впечатленията, обикалях забързано къщата, сякаш се надявах, че ще настигна Сър Едмънд Орм. Не го настигнах, но преди да свърши денят, имах възможността да се убедя, което и потвърди думите на г-жа Мардън, че ще го срещам по-често, отколкото бих желал.

Следобеда предприехме традиционната за английската провинция разходка, която е — или беше навремето — задължителна част от неделния ден. Трябваше да съобразяваме хода си с възможностите на дамите и тъй като следобедите бяха къси, някъде около пет часа ние се озовахме отново на топло край камината в гостната с чувството, поне що се отнасяше до мен, че бихме могли да се потрудим повече, за да заслужим чая си. Макар г-жа Мардън да беше казала, че ще се присъедини към нас, тя не се появи и дъщеря ѝ, която я бе видяла отново, преди да излезем, обясни, че майка ѝ е изморена. Отсъства цял следобед, но това бе подробност, на която обърнах точно толкова малко внимание, колкото и на факта, че не останах дори пет минути насаме с Шарлот през цялата разходка. Бях прекалено погълнат от други мисли, за да може това да ме разтревожи — усещах под краката си прага на странна врата, която се бе отворила внезапно в живота ми и от която идеше непознат дотогава за мен полъх на нетърпение с вкус, по-силен от виното. Откакто се помнех, бях

слушал за привидения, но едно беше да си видял привидение и друго — поне така ми се струваше — да знаеш със сигурност, че ще го видиш отново. Търсех го като кормчията — въртящата се в кръг светлина на фара, готов да обобщавам и да убеждавам заинтересованите по въпроса, че призраците не са никак страшни и са много по-любопитни, отколкото обикновено се предполага. Нямаше ни най-малко съмнение, че бях в приповдигнато настроение. Опиянявах се от привилегията, която ми бе дадена, от изключението, спадащо към порядъка на мистичното прозрение, което бе направено в моя полза. Мисля, че едва тогава разбрах истински г-жа Мардън и нейното отсъствие — направих го под формата на коментар върху забележката ѝ: „Сега познавате живота ми“. Вероятно години наред посетителят бе витал около нея и, лишена от твърдостта на моя характер, тя не бе издържала. Просто нервите ѝ не бяха издържали, макар да ми бе казала, че човек свиквал донякъде с него. Тя бе свикнала по-скоро със собственото си малодушие.

В прездевременно падналата привечер времето на следобедния чай в Трантън бе особено приятно — огънят в камината проблясваше по високите бели стени на строената през миналия век гостна, хората неволно споделяха взаимната си добронамереност и отпуснати върху меките канапета, с кални още ботуши, обсъждаха за последен път разходката, преди да се оттеглят, за да се преоблекат за вечеря. Дори самотното вгълбяване в поредния трети том на някой роман, който и друг би желал да чете, се приемаше като признак на всеобщата сърдечност. Изчаках да настъпи и моят час и се приближих до Шарлот в момента, когато видях, че си тръгва. Дамите се бяха разпръснали, а мъжете, които бяха наблизо, се отдалечиха, забелязвайки, че искам да говоря лично с нея. Разменихме няколко неопределени фрази — вероятно и тя бе загрижена, да не говорим за МЕНЕ, след което каза, че трябва да тръгва, за да не закъсне за вечеря. Убедих я с факти, че има още много време, но тя заяви, че трябвало да се качи да види майка си, защото се бояла, че не била добре.

— Напротив, по-добре от всеки друг път е, гарантирам ви — казах аз. — Разбра, че може да ми се довери и това ѝ повлия много положително.

Г-ца Мардън се отпусна отново на стола си. Стоях изправен пред нея и тя повдигна главата си към мен с едва доловима усмивка и

неясна тревога в красивите си очи — в тях имаше не толкова упрек, че ѝ причинявам болка, колкото намерение да не приема повече като шега онова, което се бе случило, каквото и да беше то, но същевременно и убеденост, че няма основание за онази крайна тържественост, в която бяхме изпаднали с майка ѝ. Можех да отговоря на въпроса ѝ чистосърдечно и откровено, защото знаех, че бедната дама бе прехвърлила действително част от бремето си върху моите рамене, което съответно я бе успокоило и облекчило.

— Убеден съм, че днес следобед е спала така, както не е спала от години — продължих аз. — Попитайте я и сама ще се убедите.

Шарлот отново се надигна:

— Изкарвате се изключително полезен.

— Имате на разположение повече от четвърт час — отвърнах аз.

— Нима нямам право да побъбря с вас насаме за тези неща, особено след като получих от майка ви ръката ви? А може би ВАШАТА майка ми е дала вече вашата ръка?

— Ако е така, много съм ѝ задължена, но не я искам. Мисля, че ръцете ни не принадлежат на майките ни — за съжаление, господине, те са си лично наши! — изсмя се момичето.

— Седнете, седнете, нека ви обясня — помолих я аз.

Нарочно останах на мястото си, за да видя дали ще ме послуша. Тя се размърда, погледна разсеяно наляво и надясно, сякаш настойчивостта ми ѝ бе неприятна. Празната гостна бе тиха, чуваше се силното тиктакане на часовника. Най-сетне тя бавно се отпусна и придърпа един празен стол до себе си. Това ме накара да се извърна с лице към огъня и да установя със смущение, че не сме сами. В следващия миг, колкото и странно да ви се струва, объркването ми, вместо да нарасне, се стопи, защото човекът пред огъня бе Сър Едмънд Орм. Стоеше там, както тогава в Индийската стая, и ме гледаше с онова безизразно внимание, което придаваше сериозност на мрачната му изисканост. Бях вече достатъчно осведомен за него, поради което се наложи да потисна жеста на приветствие, за да не издам присъствието му. Но веднъж усетил това присъствие, както и факта, че ще продължи, чувството, че двамата с Шарлот не сме сами, внезапно изчезна — дори напротив, сякаш нещо ми внушаваше, че по този начин сме още по-свързани. Нашият спътник нямаше никакво влияние върху нея и аз направих невероятен и почти успешен опит да прикрия собственото си

положение, така различно от нейното, както и опънатите ми като струни нерви. Казвам „почти успешен“, защото за миг, точно когато бях напълно онемял, тя се взря в мене така, сякаш отново щеше да каже, както в Индийската стая: „За бога, какво става с вас?“.

Тогава аз бързо-бързо ѝ разказах какво става с мен, навсярно защото при вида на нейното трогателно неведение ми проблесна цялата истина. А то бе наистина трогателно в присъствието на това изключително знамение. Знамение за какво — за опасност или скръб, за блаженство или проклятие — беше вече второстепенен въпрос. Единственото, което съзнавах, докато Шарлот, невинна и очарователна, седеше там, бе, че е на косъм от нещо страховито — поне така тя би го възприела: нещо, което поради някаква случайност не виждаше, но което можеше да ѝ се разкрие всеки миг. Току-що бях установил, че на мен то не ми пречеше особено, не беше непоносимо: за нея обаче би било най-вероятно именно такова, защото, ако човек не съзираше в него любопитното и интересното, щеше да е наистина ужасяващо. Миг по-късно разбрах, че не ме е грижа за мен само защото съм изцяло погълнат от мисълта да я предпазя. При тази мисъл сърцето ми заби още по-силно и аз реших да направя всичко възможно тя да остане завинаги в неведение. Вероятно нямаше никога да узнае какво точно да направя, ако в тези няколко мига не бях обзет от ясното съзнание, че я обичам. Единственият начин да я спася беше да я обичам, а начинът да я обичам — да ѝ го кажа сега и тук. Сър Едмънд Орм не ми попречи, дори след известно време се обърна с гръб към нас и се загледа деликатно в огъня. Малко по-късно сложи ръка на камината и облегна върху нея главата си, изпадайки постепенно във все поддълбоко униние.

Изльчващо по-скоро умора, отколкото деликатност. Щом чу думите ми. Шарлот Мардън се надигна стреснато, по-скоро подскочи, сякаш за да избяга от тях, но не се засегна: чувството, на което бях дал воля, бе твърде искрено. Тя само се заразходжа из стаята, като мърмореше нещо неодобрително, а аз бях толкова погълнат от стремежа да се възползвам от малкото благоволение, което бях получил, че изобщо не забелязах кога Сър Едмънд Орм е изчезнал. Само установих, че мястото му пред камината е празно. Това нямаше никакво значение и не създаваше особени затруднения, но си спомням,

че бях внезапно поразен от нещо непреклонно в милото, тъжно кимване, с което Шарлот ми отвърна.

— Не очаквам от вас никакъв отговор сега — казах аз, — искам само да бъдете уверена, да знаете колко много ще зависи от него.

— Но аз нямам изобщо желание да ви давам отговор — нито сега, нито по-късно! — извика тя. — Самата тема ми е омразна, о, не може ли човек поне за миг да остане на спокойствие!

После, вероятно досещайки се, че този спонтанен и откровен вик на обсадена красавица би могъл да ми се стори твърде груб, тя добави бързо, неопределено, но мило, преди да напусне стаята:

— Благодаря ви, благодаря ви — много ви благодаря!

На вечеря, когато забелязах, че е седнала от същата страна на масата и се намира извън полезрението ми, намерих у себе си достатъчно душевна широта, за да се зарадвам заради нея. Майка й седеше точно срещу мен и малко след като се настанихме, ми хвърли дълбок, настойчив поглед, който в крайна сметка изразяваше нашето съзаклятничество. Този поглед естествено означаваше: „Тя ми каза“, но заедно с това съдържаше и още много други неща. Знам в какво се състоеше безмълвният ми отговор: „Видях го отново, отново го видях!“ Това обаче не попречи на г-жа Мардън да се държи със съседите си с обичайната за нея грижовна любезнот. Когато след вечеря господата се смесиха с дамите в гостната, аз се отправих право към нея, за да споделя желанието си да разменим няколко думи насаме, но преди да кажа нещо, тя прошепна съвсем тихо, взряна във ветрилото си, което нервно сгъваше и разгъваше:

— Той е тук, тук е.

— Тук? — огледах се аз, но останах разочарован.

— Погледнете там, където е тя — каза г-жа Мардън със съвсем лек оттенък на грубост в гласа.

Шарлот не беше в главното помещение, а в съседното, по-малко, чиито врати бяха отворени и което беше известно като Сутрешната стая. Отместих се и я видях през вратата, изправена в средата на стаята и разговаряща с трима господа, които бяха обърнати с гръб към мен. За миг ми се стори, че търсенията ми са напразни, след което осъзнах, че единият господин — средният — не беше никой друг, освен Сър Едмънд Орм. Онова, което ме учуди този път, бе, че другите не го виждаха. Що се отнася до Шарлот, човек оставаше с впечатление, че тя

се обръща именно към него и го гледа право в очите. Скоро ме забеляза и моментално се извърна. Отправих се към майка ѝ с изострено чувство на страх, че момичето ще си помисли, че я следя, което не би било справедливо. Г-жа Мардън бе намерила едно канапе малко встрани и аз седнах до нея. Имаше няколко въпроса, които горещо желаех да разясня, и затова съжалявах, че не се намираме отново в Индийската стая. Скоро обаче се убедих, че сме достатъчно усамотени. Вече общувахме с такава близост, така пълноценно и с толкова мълчалива взаимност, че всяка обстановка беше подходяща.

— Да, той е тук — заяви аз, — а в седем и четвърт беше в приемната.

— Усещах го и бях толкова доволна! — отвърна ми тя прямо.

— Доволна?

— Че най-сетне е ваша работа, а не моя. Това е облекчение за мен.

— Цял следобед ли спахте? — запитах аз.

— Да, и то така, както не съм спала от месеци насам. Вие откъде знаете?

— Както и вие сте знаели, струва ми се, че Сър Едмънд Орм е в приемната. Явно, че отсега нататък всеки от нас ще знае нещата, които засягат другия.

— Които засягат НЕГО — поправи ме тя. — Чудесен е начинът, по който го приемате — добави тя с дълга лека въздишка.

— Приемам го — отвърнах незабавно аз, — като човек, който е влюбен в дъщеря ви.

— Разбира се, разбира се.

Колкото и да беше силна страстта ми към девойката, не можех да не се усмихна на тона, с който произнесе тези думи. Това накара събеседничката ми да каже:

— Иначе нямаше да го видите.

Естествено ценях високо тази привилегия, но възразих:

— Нима всеки, който е влюбен в нея, го вижда? Ако беше така, би трябвало да са доста хора.

— Те не са влюбени в нея така, както сте вие.

Изслушах обяснението и естествено го приех:

— Мога, разбира се, да говоря само за себе си и намерих преди вечеря подходящ момент да го сторя.

— Каза ми веднага, щом ме видя — отвърна г-жа Мардън.

— А имам ли според вас надежда, има ли някаква вероятност?

— Копнея да има, моля се да е така.

Болезнената ѝ откровеност ме трогна:

— Безкрайно съм ви благодарен — промърморих.

— Мисля, че всичко ще отмине, стига тя да ви обича — продължи горката жена.

— Всичко ще отмине? — бях леко озадачен.

— Искам да кажа, че тогава ще се отървем от него — няма да го виждаме повече.

— О, ако тя ме обича, ще ми е все едно дали го виждам или не!

— отвърнах убедено аз.

— Виждам, че го приемате по-добре от мен — каза събеседничката ми. — Вие имате предимството да не знаете и да не разбирате.

— Наистина не знам и не разбирам. Какво, за бога, иска той?

— Иска да ме накара да страдам — тя извърна посърналото си лице към мен и аз за първи път видях, видях много добре, колко успешно бе постигнал нашият посетител целта си, ако тя действително се състоеше в това. — Заради онova, което му причиних.

— И какво му причинихте?

Тя ми хвърли поглед, който няма да забравя:

— Убих го.

Тъй като го бях видял на петдесет ярда от мен само преди пет минути, думите ѝ ме стреснаха.

— Да, накарах ви да подскочите, но внимавайте, въпреки че е все още там, той се самоуби. Аз разбих сърцето му и той ме смяташе за ужасно лоша жена. Щяхме да се оженим, но скъсах с него в последния момент. Срецнах човек, когото харесвах повече, това беше единствената причина. Не заради интереси, пари, положение или нещо недостойно от този род. Той притежаваше всичко това. Просто се влюбих в майор Мардън. Когато го видях, разбрах, че никога не ще мога да се оженя за друг човек. Не бях влюбена в Едмънд Орм, майка ми и по-възрастната ми омъжена сестра уредиха цялата работа. Но той ме обичаше и аз знаех, тоест почти знаех, колко много ме обича! Но му казах, че не съм влюбена в него и че няма, че не мога никога да го обичам. Отблъснах го и той нагълта някакви ужасни хапчета или

течност, които бяха фатални. Беше ужасно, страшно, когато го откриха и той издъхна в страхотни мъки. Омъжих се за майор Мардън, но не преди да изтекат пет години. Бях толкова щастлива, толкова щастлива — времето носи забрава. Но когато съпругът ми почина, започнах да го виждам.

Слушах внимателно и учудено:

— Да виждате съпруга си?

— Не, не, никога под ТАЗИ форма, слава богу! Да виждам НЕГО — и винаги с Шарти, винаги с Шарти. Първия път едва не умрях — беше преди около седем години при първото й влизане в обществото. Не го виждам никога, когато съм сама, само с нея. Понякога не го виждам по цели месеци, след което се появява всеки ден. Опитах всичко, за да прогоня видението — лекари, режими, климати, молих се коленопреклонно на Бога. Онзи път на булеварда, когато си помислихте, че ми е лошо, го видях отново след много дълго време. И после вечерта, когато излях чая си върху вас, и в деня, когато бяхте пред вратата с нея и аз ви гледах от прозореца — всеки път той беше там.

— Разбирам, разбирам — бях крайно възбуден. — Той е чисто и просто привидение.

— Чисто и просто? Нима сте виждали и други привидения? — извика тя.

— Не, имам предвид нещата, за които разказват хората. Страшно е интересно да се сблъскаш лично с подобен случай.

— Нима ме наричате „случай“? — провикна се приятелката ми с искрено възмущение.

— Имах по-скоро предвид себе си.

— О, вие сте човекът, който ми трябва! — заяви тя. — Не сърках, че ви се доверих.

— Изключително съм ви признателен, че го сторихте, но какво ви накара да ми се доверите? — запитах аз.

— Бях премислила всичко. Имах достатъчно време за това през всичките тези ужасни години, през които той ме наказваше чрез дъщеря ми.

— Едва ли е така — възпротивих се аз, — след като г-ца Мардън не е знаела.

— Именно в това се състоеше ужасът ми всеки път — че ще научи. Безумно се боях от въздействието, което това би имало върху нея.

— Няма да научи, няма! — казах аз толкова високо, че няколко души ни погледнаха. Г-жа Мардън ме накара да стана и с това разговорът ни за вечерта приключи. На следващия ден й съобщих, че се налага да напусна Трантьн — не бе нито удобно, нито деликатно да остана там в ролята на отхвърлен обожател. Това я пообърка, но тя прие доводите ми и само каза с умолително тъжни очи:

— Значи ме оставяте сама с бремето ми?

Споразумяхме се да не ги беспокоя дълги седмици наред — би било неделикатно от моя страна „да тревожа горкичката Шарлот“ — както се изрази тя относно най-подходящото за случая поведение, проявявайки характерната за всички жени и майки странна непоследователност. Бях готов да бъда героически дискретен, но сметнах, че тази деликатност не ми пречи да кажа няколко думи на г-ца Мардън, преди да си тръгна. След закуска я помолих да се разходим на терасата и тъй като тя се поколеба, гледайки ме отчуждено, аз й обясних, че искам само да я попитам нещо и да се сбогувам — отивах си заради НЕЯ.

Тя се съгласи и ние обиколихме няколко пъти къщата. Няма нищо по-хубаво от просторната, открита тераса, от която всеки поглед обгръща безпрепятствено цялата природа наоколо и стига чак до морето. Помислих си, че може би приятелите ни вътре в къщата ще ни забележат, когато минаваме край прозорците, и че ще се зачудят не известен сарказъм как така съм толкова многозначително смел. Но това не ме засягаше, единственото, което ме занимаваше, беше дали няма да видят Сър Едмънд Орм, който се присъедини към нас при една от обиколките, вървейки бавно от другата страна на Шарлот. Не знам от какво странно естество беше направен той, нямам теория по този въпрос и оставям това да решат други. Единственият начин бе да го възприема така, както възприемах простосмъртните си братя и ТЕХНИЯ закон на съществуване, в който животът ме отъркваше всеки ден. Точно като тях той бе абсолютен, индивидуален и неоспорим факт. А и както личеше по всичко, представляваше такава смесица от чувствителност и почтеност, че изобщо не би ми минало и през ум да си позволя някаква волност, някакъв експеримент с него,

като например да го докосна или заговоря, след като той мълчеше — по същия начин не би ми минало и през ум да наруша по друг повод нормите на благоприлиchie. Едва по-късно си дадох изцяло сметка, че той бе винаги безупречно изряден — изглеждаше винаги елегантен и пригладен и всеки път се държеше точно така, както го изискваше случаят. Правеше странно впечатление, но то бе винаги и впечатление за благопристойност. Много скоро започнах да свързвам неговото непризнато от другите присъствие с идеята за красота, красотата на някаква стара история, на любовта, страданието и смъртта. Докато накрая започнах да изпитвам чувството, че е на моя страна, че се грижи за моите интереси, че внимава да не ме изиграят и да не разбият сърцето ми. О, да, той бе възприел твърде сериозно собствената си рана и собствената си загуба и го бе доказал на времето. И ако горката г-жа Мардън, виновница за всички тези неща, бе имала, както самата тя ми каза, време да премисли случая, то и аз го подложих на най-тънкия анализ, на който бях способен. Ставаше дума за справедливо възмездие, когато греховете на майките заплашват децата — в случая това не засягаше бащите. Тази нещастна майка трябваше да плаща със страдания, защото беше причинила страдания и тъй като склонността да се играе със справедливите очаквания на един почтен човек можеше да се прояви отново у дъщерята, и то в моя вреда, то последната трябваше да бъде изучавана и наблюдавана, та да може и ТЯ да страда, ако извърши подобна несправедливост. Тя би могла дори да надмине майка си в характерното ѝ своенравие, още повече че беше наследила нейния чар и ако подобен подтик се проявеше у нея, тоест, ако бе уловена в престъпване на думата си или в безсърдечна постъпка, очите ѝ щяха да бъдат незабавно и безмилостно отворени по силата на една коварна логика за „съвършеното присъствие“ и тя да се принуди според силите си да му намери място в своето светоусещане на млада дама. Не се боях особено за нея, защото не мислех, че ме подвежда от суета, а и знаех, че ако бях обезпокоен, то бе само защото бях прибръзнал с признаниета си. Трябваше да изминем още доста път, преди да се окажа в положение, в което тя би могла да ме пожертва. Не можеше да ми вземе нещо, преди да ми го е дала. Дали очаквах да ми го даде, беше друга работа и въпросът, който ѝ зададох на терасата през онази сутрин, бе дали мога да продължа да посещавам къщата на г-жа Мардън и през зимата. Обещах да не го правя прекалено често и

да не ѝ говоря в продължение на три месеца за онова, за което бе станало дума вчера. Тя отвърна, че съм свободен да правя каквото пожелая, след което се сбогувахме.

Устоях на обещанието си и през тези три месеца си държах езика зад зъбите. Най-неочеквани за мен през това време бяха миговете, в които оставах с впечатлението, че макар и безразлична към моето щастие, на нея все пак ѝ липсваше честта, която ѝ бях окзал с признанието си. Желанието ми да ме хареса бе толкова силно, че станах проницателно изобретателен, изключително внимателен и дипломатично търпелив. Понякога имах чувството, че най-сетне съм извоювал наградата си и че тя всеки миг ще ми каже: „Да, вие сте най-добрият от всички, разрешавам да повторите признанието си“. Красотата ѝ ставаше все по-смайваща и имаше дни, когато съзирах насмешливи пламъчета в очите ѝ, сякаш казваше: „Ако не внимавате, ще се наложи да ви отговоря с «да», с което ще ви довърша по-успешно“. Г-жа Мардън беше голяма подкрепа за мен поради простия факт, че ми вярваше и аз ценях особено високо доверието ѝ, защото то продължи и през промеждутька, в който чудото, на което бях станал свидетел, сякаш бе престанало да съществува. След посещението ни в Трантън Сър Едмънд Орм ни даде почивка и трябва да призная, че в началото това дори ме разочарова. Чувствах се по-малко белязан, по-малко замесен и по-малко свързан — имам предвид отношенията си с Шарлот.

— О, не съжалиявайте, преди да сте изсърбали цялата попара — беше коментарът на майка ѝ, — понякога ме е оставял на спокойствие в продължение на цели шест месеца. Ще се развихри отново, когато най-малко го очаквате — той си знае работата.

За нея тези седмици бяха щастливи и тя бе достатъчно мъдра да не говори на момичето за мен. Беше така добра да ме убеди, че съм на прав път, и аз се чувствах по-сигурен, вярвайки, че жените отстъпват в крайна сметка пред подобна тактика. Знаела, че това е така дори в случаи, когато кандидатът е във всяко отношение много по-лековерен и сляп. Самата тя се чувстваше чудесно, това бе едва ли не най-хубавото време в живота ѝ, истински отдих за душата ѝ. От години не ѝ било толкова добре и всичко дължала на мен. Явно не се тормозеше от очакването да го види — очите ѝ не се изпълваха с ужас всеки път, когато се оглеждаше наоколо. Шарлот непрекъснато ми

противоречеще, но затова пък влизаше в още по-големи противоречия със самата себе си. Зимата край морето в стария Съсекс бе невероятно мека и ние често се припичахме на слънце. Аз се разхождах със своята млада дама, а г-жа Мардън, приседнала на пейка или излетната в шезлонг, чакаше да се върнем при нея и ни се усмихваше, когато я подминавахме. Всеки път очаквах някакъв знак по лицето ѝ: „Той е с вас, с вас е“ (логично бе да го види преди мен), но нищо подобно не се случи, сякаш сезонът ни бе донесъл някаква душевна мекота. В края на април времето беше топло като през юни и една вечер, когато се срещнах с приятелките си на една вечеринка с любителски оркестър, аз не се сдържах и изведох по-младата на балкона през широко отворения френски прозорец. Нощта беше тъмна и непрогледна, звездите блещукаха съвсем слабо, а долу под скалите се чуваше приливът. Постояхме, заслушани в бученето му, което се примеси с долетелия от къщата звук на цигулка в акомпанимент с пиано — именно тази музика беше претекстът да напуснем.

— Харесвате ли ме малко повече? — запитах я аз след малко. — Бихте ли желали да ме изслушате отново?

Още не бях довършил, когато Шарлот сложи доста рязко ръка на рамото ми:

— Шипш! Тук май има някой! — взираше се тя през мрака в другия край на балкона, който опасваше цялата къща — една от най-големите и хубави стари къщи в Брайтън. Отзад леко ни осветяваше отвореният зад гърба ни прозорец: спуснатите пердeta на останалите прозорци обаче не пропускаха никаква светлина, тъй че единственото, което видях, беше мъглявият силует на някакъв господин, който стоеше там и ни гледаше. Беше облечен като всички гости — с вечерен костюм — и аз различих неясните очертания на бляската му риза и бледия овал на лицето му; беше напълно възможно наистина да е някой от гостите, излязъл преди нас да подиша чист въздух. Шарлот си помисли отначало същото: след това обаче забеляза нещо твърде необично в неговия поглед. Какво друго видя, не зная, бях прекалено погълнат от собствените си впечатления, за да мога да усетя нещо повече от нейното, предало се бързо и на мен, смущение. А моите впечатления бяха изключително силни — изпитах чувство, граничещо с ужаса — та нали всичко това означаваше, че момичето най-после ВИЖДА? Чух внезапното ѝ, уплашено възклижение: „А!“, след което

тя бързо се прибра в къщата. Едва по-късно осъзнах, че чувството ми е напълно ново — ужасът ми беше преминал в гняв, а гневът — в бързи крачки напред и в жест на неодобрение. Целият „случай“ беше опростен и сведен до факта, че нещо е заплашвало и ужасявало една очарователна девойка. Бях тръгнал да браня нейната безопасност, но насреща ми нямаше никого. Или всичко бе една грешка, или Сър Едмънд Орм бе изчезнал.

Последвах я веднага в къщата, но и там ме очакваше голямо объркване. Една от дамите беше припаднала, музиката бе спряла, всички разместваха столове и се бутаха напред. Дамата, слава богу, не бе Шарлот, а г-жа Мардън, на която внезапно ѝ бе призляло. Спомням си облекчението, с което научих това, защото, ако беше Шарлот, щях да изпадна в крайно беспокойство, докато случилото се с нейната майка ѝ даваше възможност да излее в определена посока чувствата си. Естествено оттук нататък всичко бе грижа на домакините и на останалите дами и аз нямах основание да бъда в услуга на приятелките си, както не беше и моя работа да ги заведа у дома им. Г-жа Мардън се съвзе и настоя да си тръгне, след което аз се оттеглих търде разтревожен.

Отбих се на другата сутрин, за да разбера как са. Казаха ми, че тя е по-добре, но когато помолих за среща с Шарлот, отговорът беше отрицателен. Не ми остана нищо друго, освен да се скитам цял ден безцелно и с разтуптяно сърце. С настъпването на вечерта получих бележка, написана с молив и изпратена по човек: „Моля ви, елате, майка ми иска да ви види“. Пет минути по-късно стоях на входната врата и бях поканен в гостната. Г-жа Мардън лежеше на канапето, погледнах я и веднага съзрях сянката на смъртта върху лицето ѝ. Въпреки това обаче тя ме посрещна с думите, че се чувства много по-добре, много, много по-добре, нещастното ѝ, разхлопано сърце ѝ погодило отново номер, но сега вече биело равномерно. Подаде ми ръка и аз се надвесих над нея с очи, впити в нейните, та да мога да прочета в тях онова, което нямаше да каже: „Аз съм наистина много болна, но, моля ви, престорете се, че вярвате на думите ми“. Шарлот стоеше права до нея, видът ѝ не беше изплашен, а много сериозен и тя избягваше погледа ми.

— Тя ми каза, каза ми! — прошепна майка ѝ.

— Каза ви? — гледах ту едната, ту другата аз и се питах дали момичето е споменало нещо непонятното привидение на балкона.

— Че сте й говорили отново, че сте й останал верен.

Изпитах тръпка на радост, паметта ми възпроизведе ясно сцената на балкона, но същевременно знаех, че в момента дъщеря ѝ ще каже само онова, което би успокоило майка ѝ. И въпреки това бях сигурен, толкова сигурен, сякаш самата г-жа Мардън ми го беше казала, че знае и че е знаела и тогава какво е видяла дъщеря ѝ.

— Да, говорих ѝ, наистина ѝ говорих отново, но тя не ми даде отговор.

— Ще го стори сега, нали, Шарти? Искам това, о, как го желая! — прошепна нашата събеседничка с неизразима тъга.

— Вие сте много мил с мен — обърна се към мен Шарлот, сериозно и мило, но с вперени в килима очи. Имаше нещо различно у нея, различно от всичко досега. Нещо беше осъзнала и сякаш се намираше под нечия принуда. Забелязах, че трепери и не може да се овладее.

— О, само ми разрешете да ви покажа колко ДОБЪР мога да бъда! — извиках аз с протегнати към нея ръце. Когато произнесох тези думи, усетих внезапно никаква промяна наоколо. От другата страна на канапето се бе появила една фигура и тази фигура се наведе над г-жа Мардън. Цялото ми същество се концентрира в безмълвната молитва Шарлот да не види това и аз да намеря достатъчно сили да не се издам. Желанието да погледна майката бе едва ли не по-силно от желанието да погледна Сър Едмънд Орм, но успях да устоя и на него, може би защото г-жа Мардън не отрони нито звук. Шарлот се приближи, за да ми подаде ръката си и в този миг на решителния ѝ жест тя прогледна и го видя. Втренчи се ужасено и нададе писък — в това време аз чух един друг звук, чух стенанието на прокълнатите. Вече се бях хвърлил към любимото същество — да го предпазя с тялото си, да покрия лицето му — и тя се беше хвърлила със същата страст в прегръдките ми. Задържах я там за миг, притисках я, изцяло отдаден единствено на нея, усещайки ударите на сърцето ѝ едновременно с моите, без да знам чие сърце бие — после, изтрезнял, внезапно разбрах, че сме сами. Тя се освободи от обятията ми. Фигурата край канапето бе изчезнала, но г-жа Мардън лежеше все така със затворени очи. Нещо в нейната неподвижност ни накара отново да изпитаме тръпка на ужас. Шарлот

го изрази в един вик: „Мамо, мамо!“, с който се спусна към нея. Аз коленичих — г-жа Мардън бе предала духу дух.

Дали звукът, който бях чул, когато Шарлот изпищя, не беше отчаяният предсмъртен вик на нещастната умираща, или пък беше стенанието, подобно на повей от страховита буря на освободения и умиrottворен дух? Вероятно последното, защото повече не видяхме Сър Едмънд Орм.

М. Р. ДЖЕЙМС

ЗАГУБЕНИ ДУШИ

Доколкото си спомням, беше през септември 1811 година, когато една пощенска кола спря пред вратата на имението Осуърби в самото сърце на Линколншър. Малкото момче, което беше единственият пътник, скочи от колата веднага, щом тя спря, и докато още звънеше и чакаше да му отворят вратата, започна да изучава с изключително любопитство всичко наоколо. Това, което видя, беше голяма квадратна къща от червени тухли, строена по времето на кралица Анна, с портал, издигнат върху каменни колони в по-чистия класически стил от 1790-а и с множество високи и тесни прозорци, чиито малки стъкла бяха здраво обрамчени от бели черчевета. Фасадата бе украсена с фронтон, по средата на който имаше кръгъл прозорец. Отляво и отдясно две странно остьклени и крепящи се също на колони галерии свързваха къщата с крилата й. Явно, че там се помещаваха оборите и канцеларии. Върху сградите на двете крила имаше по един орнаментален купол с позлатен ветропоказател.

Залезът хвърляше светлината си върху къщата и прозорците ѝ проблясваха в безброй огньове. Пред имението се простираше равнинна площ, цялата обрасла с дъбове и оградена с борове, които се открояваха върху вечерния небосвод. Часовникът на църковната кула, скрита сред дърветата в края на парка и чието златно петлеветропоказател единствено отразяваше светлина, отбогу шестия час и вятърът пое и разнесе мекия му звук. Като цяло впечатлението беше приятно, макар да навя на момчето, застанало на портала в очакване да се отвори вратата, вечерната меланхолия, характерна за настъпващата есен.

Пощенската кола бе докарала момчето от Уоруикшър, където преди шест месеца то бе загубило всичките си близки. Дойде да живее в Осуърби благодарение на щедрото предложение на по-възрастния си братовчед г-н Абни. Поканата бе съвсем неочеквана, тъй като всички, които познаваха поне малко г-н Абни, бяха с впечатлението, че е

твърде неприветлив отшелник и появата на малкото момче в улегналото му домакинство би била най-малко неподходяща. В действителност хората не знаеха почти нищо за нрава и заниманията на г-н Абни. Някой бе чул професора по гръцки от Кеймбридж да казва, че няма човек, който да е запознат по-добре с религиозните вярвания на късните езичници от собственика на имението Осуърби. Несъмнено библиотеката му съдържаше всички достъпни за онова време книги, свързани с Мистериите, орфическите поеми, култа към бог Митра и неоплатонистите. В облицования с мрамор вход на къщата се издигаше чудесна скулптурна група, която показваше как Митра посича бика и беше докарана от собственика с цената на много разноски направо от Леванта. В дописка до „Списание за джентълмени“ той бе описал групата и бе публикувал забележителна серия от статии върху суеверията на римляните от ранната империя в „Критически музей“. С една дума, славеше се като човек, изцяло погълнат от книгите си, поради което и голямото учудване на съседите му, че изобщо е чул за осиротелия си братовчед Стийвън Елиът, да не говорим за поканата му да живее с него в Осуърби.

Нямаше никакво съмнение обаче, че независимо от очакванията на съседите г-н Абни, високият, slab отшелник, имаше намерение да даде топъл прием на братовчед си. В момента, когато входната врата се отвори, той изхвърча от кабинета си, като потриваше ръце с явно удоволствие.

— Какси, момчето ми? Какси? На колко си години? — питаше той. — Не си много уморен, нали? Надявам се, че пътуването няма да ти попречи да вечеряш?

— Не, господине, благодаря ви — отвърна младият Елиът, — чувствам се отлично.

— Това се казва добро момче — продължаваше г-н Абни. — Та на колко си години, момчето ми?

Този въпрос, зададен два пъти в първите мигове на срещата им, прозвучва малко странно.

— На следващия си рожден ден ще навърша дванайсет, господине — отвърна Стийвън.

— А кога ти е рожденият ден, мойто момче? На единайсети септември, нали? Това е чудесно, това е повече от чудесно. Дотогава има почти цяла година, нали? Много обичам да си записвам тези неща,

ха-ха-ха! Сигурен ли си, че ще станеш на дванайсет? Ама абсолютно сигурен?

— Да, абсолютно съм сигурен.

— Добре, добре, миличък. Паркс, заведи го в стаята на г-жа Бънч, нека вечеря — чай и всичко необходимо.

— Да, господине — отвърна сериозният Паркс и поведе Стийвън към долните помещения.

Г-жа Бънч беше най-непретенциозното и мило същество, което Стийвън срещна през първата си вечер в Осуърби. Тя го накара да се почувства напълно у дома си — само след четвърт час те бяха вече големи приятели и такива си останаха до края. Г-жа Бънч беше родена в тази област петдесет и пет години преди пристигането на Стийвън, а пребиваването й в имението датираше отпреди двайсетина години. Следователно, ако някой познаваше добре движението в къщата и околността, това беше г-жа Бънч, а тя споделяше на драго сърце всичко, което знаеше.

Несъмнено, около имението и градините имаше безброй неща, които Стийвън, по природа любопитен и склонен към всяка приключения, умираше от нетърпение да научи. „Кой е построил храма в края на вишневата алея? Кой е старецът на портрета на стълбището, седнал на масата и положил ръка върху нечий череп?“ Тези и много други подобни неизвестни бяха осветлени благодарение на изключителните интелектуални способности на г-жа Бънч. Естествено останаха и въпроси, които не бяха напълно задоволително разяснени.

Една ноемврийска вечер Стийвън седеше край камината в стаята на икономката и размишляваше върху обкръжението си.

— Добър човек ли е г-н Абни и ще отиде ли на небето? — попита внезапно той с онази характерна за децата увереност, че възрастните могат да разрешават и проблемите, които ние, възрастните, обикновено оставяме на по-висши съдници.

— Добър ли? Как да не е, мило момче! — възклика г-жа Бънч.
— Господарят е най-добрият човек, когото съм срещала! Не съм ли ти разказвала за момченцето, което прибра от улицата, ама направо от улицата, преди седем години? А за момиченцето, което взе на втората година от моето идване тук?

— Не, разкажете ми за тях, г-жа Бънч — ама сега, веднага!

— Добре — каза г-жа Бънч, — за малкото момиченце не си спомням много. Знам, че господарят я доведе един ден, като се прибираше от разходка, и заповяда на г-жа Елис, тогавашната икономка, да се грижи за нея. Горкото дете, не носеше нищо със себе си, нищичко си нямаше — самото то ми го каза — и прекара у нас около три седмици, май толкова беше. И после, дали имаше циганска кръв или знам ли какво, но една сутрин изчезна, ей така, изпари се от леглото си още преди да се събудим и оттогава ни вест, ни кост от нея. Господарят, ама как се разтревожи! Претърсиха дъното на всички езера наоколо, а пък на мене до ден-днешен ми се чини, че тръгна нанякъде с циганите. Пееха те тогава, огласяха с песни нощта около час преди да изчезне. Паркс пък твърдеше, че цял следобед я викали от гората. Боже, боже, странно дете беше, нищо не говореше, но аз много се привързах към нея — една такава кротичка, просто да се чудиш.

— А с момченцето какво стана? — разпитващ Стийвън.

— И то, горкичкото! — въздъхна г-жа Бънч. — Чужденче беше, Джовани се казваше. Пристигна един зимен ден с латерната си, шляеше се нагоре-надолу и дрънкаше с нея. Господарят веднага го покани, попита го отде иде, на колко е години, как преживява, къде са родителите му, има ли роднини... Мило все тъй го питаше... Но и с него не му провървя. Не можеш им хвана края на тия чуждоземни племена, тъй ми се чини на мене, защото и Джовани изчезна една сутрин, досущ като момиченцето. Защо си тръгна и къде отиде — чудихме се повече от година. Не си взе дори латерната — ей я там на лавицата.

Стийвън прекара остатъка от вечерта, подлагайки на кръстосан разпит с най-разнообразни въпроси г-жа Бънч, като през цялото време се опитващ да изтръгне никаква мелодийка от латерната.

Тази нощ сънува странен сън. В края на коридора на последния етаж на къщата, където се намираше спалнята му, имаше една неизползваема баня. Държаха я заключена, но горната част на вратата беше остьклена и тъй като муселиновите завески, които някога я покриваха, бяха отдавна изчезнали, можеше да се надникне вътре и да се види чугунената вана, вградена в стената отдясно с предница към прозореца.

През нощта, за която говоря, Стийвън се бе озовал, или поне така му се стори, пред остьклената врата и надничаше вътре в банята.

Луната грееше през прозореца и той се взираше в някакъв силует, легнал във ваната.

Описанието на това, което бе видял, ми напомня много на нещо, преживяно от самия мен в подземията на църквата „Св. Майкъл“ в Дъблин, прочути със зловещата си слава да запазват от разложение оставените там в продължение на векове трупове. Една фигура, неописуемо слаба и трогателна, прашна, с оловносив цвят, улица в нещо като покров... Тънките устни изкривени в някакъв ужасяващ намек за усмивка, ръцете — плътно притиснати там, където е сърцето...

Както я гледал, изведнъж дочул далечно, едваоловимо стенание, което сякаш извидало от устните, а ръцете се раздвижили. Ужасът от гледката накарал Стийвън да отстъпи назад и в този миг той се събудил, като установил, че се намира наистина в края на коридора върху ледените дъски, огрян от лунната светлина. Със смелост, която, струва ми се, не е присъща за момчетата на неговата възраст, той се приближил до вратата на банята, за да се увери дали фигурата от съня му е наистина във ваната. Там нямало нищо и той се върнал обратно в кревата си.

На заранта г-жа Бънч бе силно впечатлена от разказа му и предприе такива драстични мерки като окачването на нови муселинови завески на вратата. Г-н Абни, с когото на закуска Стийвън също сподели нощните си преживявания, бе не по-малко заинтересуван и записа случилото се в онова, което наричаше „бележника ми“.

Наблизаваше пролетното равноденствие, факт, който г-н Абни не пропускаше да напомни на братовчед си, добавяйки, че според древните това е време особено критично за младите хора и Стийвън трябва да бъде много внимателен и да затваря нощем прозореца си. У Цензоринус имало много полезни бележки по този въпрос. По това време станаха две събития, които поразиха съзнанието на Стийвън.

Първото се случи след една необичайно неспокойна и потискаща нощ, макар той да не си спомняше да е сънувал нещо особено.

На следващата вечер г-жа Бънч се зае да кърпи нощницата му.

— Господи, малки ми господарю! — избухна тя доста раздразнена. — Как успявате да накъсате почти на парцали нощницата си? Вижте колко излишна работа създавате на горката прислуга, чието задължение е да кърпи и шие дрехите ви!

И действително по нощницата имаше толкова дупки и раздрани места, че се изискваше голямо умение те да бъдат отново същити. Всички бяха отляво на гърдите — продълговати, успоредни цепки с дължина около шест инча, като тук-таме ленената тъкан не бе напълно разкъсана. Единственото обяснение, което Стийвън можа да даде в отговор, бе, че не знае нищо за произхода им, но е убеден, че предишната вечер не ги е имало.

— Но, г-жа Бънч — възклика той, — та те са също като драскотините от външната страна на вратата на спалнята ми, а поне за тях съм сигурен, че не съм ги направил аз.

Г-жа Бънч го зяпна, след което грабна една свещ и изхвърча като фурия нагоре по стълбите. Скоро се върна отново долу.

— Да, да — заяви тя, — не мога да разбера, малки ми господарю, наистина не мога да проумея как са се появили там тия драскотини и белези — много е високо, за да са дело на котка или куче, да не говорим за пълх — приличат на следите от ноктите на китаец, за който ни разказваше чично ми, когато бяхме малки. На ваше място не бих казала на господаря, миличък мой. И не забравяйте да превъртите ключа на вратата, преди да си легнете.

— Винаги се заключвам, г-жа Бънч, веднага след като си кажа молитвата.

— Това се вика добро дете — казвайте си молитвата и никой няма да може да ви стори зло.

След тези думи г-жа Бънч се зае отново с кърпенето на нощницата, все тъй умислена, докато не дойде време за лягане. Беше март 1812 година, петък вечер.

На следващата вечер обичайната двойка — Стийвън и г-жа Бънч — се увеличи вследствие на внезапното пристигане на г-н Паркс, който по правило предпочиташе самотата на собствените си покой. Той не забеляза Стийвън — пък и беше развлнуван, поради което се изразяваше по-бързо от друг път.

— Господарят да си качва сам виното, ако иска да пие вечер — беше първата му забележка. — Или ще му го качвам през деня, или да не ме търси, г-жа Бънч. Не знам какво става — много е възможно да са пълхове или просто да е от течението в избата — но вече не съм млад, не издържам както по-рано.

— Знаете, г-н Паркс, че пълховете в имението са странни, нали?

— Не отричам, г-жа Бънч, пък и съм чувал не един път какво говорят хората от корабостроителницата за плъховете. Никога не съм им вярвал, но днес паднах дотам, че допрях ухо до вратата на избата с бутилките вино и доста ясно различих какво си говореха.

— Ама стига, г-н Паркс, прекалявате с измишльотините си! Плъхове, които говорят в избата за вина, ама че работа!

— Нямам никакво намерение да споря с вас, г-жа Бънч, искам само да ви кажа, че ако отидете сега там и допрете ухо на вратата, сама ще се убедите в думите ми.

— Глупости, г-н Паркс, пълни глупости — пък и приказки ли са това за пред малко момче! Точно колкото да му изкарате акъла.

— Какво!? Малкият господар тук ли е? — възклика Паркс, проумял едва сега, че момчето е в стаята. — Г-н Стийвън е достатъчно умен, за да се досети, че се шегувам с вас, г-жа Бънч.

И наистина г-н Стийвън бе достатъчно умен, за да предположи, че Паркс бе дошъл с намерението да се пошегува. Заинтересуван, и то съвсем не неприятно, от така създалото се положение, той напразно се опита да получи по-подробна информация за преживяванията на прислужника в избата с вината.

Такива бяха събитията до 24 март 1812 година. За Стийвън това беше ден, изпълнен със странни преживявания — ветровит, шумен ден, тегнещ над къщата и градините с неспокойната си атмосфера. Застанал до оградата на имението и взрян отвъд нея в парка, Стийвън имаше чувството, че покрай него, понесена от вятъра, се изнизва безкрайна върволица от невидими хора, издухвани с лекота и безцелно нанякъде, напразно опитващи се да се спрат, да се хванат за нещо, което да преустанови полета им и да ги свърже отново със света на живите, от който и те някога са били частица. Следобеда този ден г-н Абни му каза:

— Стийвън, момчето ми, ще можеш ли да дойдеш късно довечера в единайсет часа в кабинета ми? Дотогава ще съм зает, а искам да ти покажа нещо много важно, свързано с теб и с бъдещето ти, нещо, което трябва непременно да узнаеш. Не бива да споменаваш за това нито пред г-жа Бънч, нито пред когото и да било друг от къщата — най-добре ще е да се оттеглиш в стаята си в обичайното време.

Ето че животът му предлагаше ново разнообразие — Стийвън откликна с удоволствие на възможността да стои буден до единайсет часа. Когато се качваше в стаята си тази вечер, той надникна през вратата на библиотеката и забеляза, че мангалът, който обикновено стоеше в ъгъла на стаята, е преместен пред камината — на масата бе поставена инкрустирана със сребро старинна чаша, пълна с вино, а до нея имаше някакви изписани листа. Г-н Абни посипваше мангала с тамян от една сребърна кутийка и изглежда не забеляза Стийвън.

Вятърът беше утихнал, луната бе пълна и нощта спокойна. Към десет часа Стийвън стоеше на отворения прозорец на спалнята си и гледаше природата навън. Въпреки тихата нощ, тайнствените заселници на осветената от лунната светлина гора все още будуваха. От време на време странни викове, сякаш на загубени и отчаяни скитници, долитаха от езерото. Може би това бяха нощните викове на совите или на водните птици, макар никак да не приличаха на тях. Не се ли приближаваха? Сега долитаха от отсамния бряг на езерото, а само след миг сякаш вече се носеха над храсталациите. После замряха, но точно когато Стийвън понечи да затвори прозореца и да продължи да чете „Робинзон Крузо“, той съзря две фигури, застанали върху покритата с чакъл тераса около къщата откъм градините — фигурите на момче и на момиче, както му се стори. Те стояха едно до друго и гледаха нагоре към прозорците. Нещо в силуeta на момиченцето властно му припомни съня с фигурата във ваната. Момчето обаче му вдъхваше по-осезаем страх.

Докато момичето стоеше неподвижно, почти усмихнато, притиснало ръце към сърцето си, момчето — тъничко, с черна коса и парцаливи дрехи — вдигна ръце във въздуха с израз на заплаха, неутолим глад и копнеж върху лицето. Луната огря почти прозрачните му ръце и Стийвън видя, че ноктите му са ужасяващо дълги и че светлината преминава през тях. Застанало така с вдигнати ръце, то представляваше смразяваща гледка. От лявата страна на гърдите му зееше черна дупка — и тогава един от онези ненаситни и отчаяни викове, които бяха кънтели през цялата вечер над гората на Осуърби се вряза по-скоро в съзнанието на Стийвън, отколкото в ушите му. След миг страшната двойка се понесе безшумно по чакълената настилка и изчезна.

Колкото и да бе изплашен, Стийвън реши да вземе свещта и да слезе в кабинета на г-н Абни, тъй като часът на срещата им наближаваше. Кабинетът, който служеше също и за библиотека, се намираше встрани на антрето откъм главния вход. Okaza се обаче, че да влезе вътре не бе толкова просто. Вратата не беше заключена, той бе убеден в това, защото ключът беше както винаги от външната страна. Никой не отвърна на неколократните му почуквания. Г-н Абни беше зает — разговаряше с някого. Какво!? Нима се опита да извика? И защо викът замря в гърлото му? Нима и той беше видял тайнствените деца? Но ето че всичко утихна отново и вратата отстъпи пред паническия напор на ужасения Стийвън.

* * *

На бюрото в кабинета на г-н Абни бяха намерени книжа, които разясниха събитията на г-н Стийвън Елиът едва когато порасна дотолкова, че да може да ги разбере. Най-важно в тях бе следното:

„Едно от най-разпространените и силни вярвания у древните — в чиято мъдрост съм се убедил от личен опит, поради което имам всички основания да не се съмнявам в техните твърдения — е, че вследствие на извършването на определени ритуали и действия, които са твърде варварски в очите на съвременния човек, може да се постигне забележително просветление в духовните способности на даден индивид. Например при поглъщането на личностите на определен брой нему подобни същият би могъл да придобие пълна власт над онази част от духовните сили, които управляват елементите на вселената.

Записано е от Симон Магът, че е можел да лети във въздуха, да става невидим и да приема всякакви форми посредством душата на едно момче, което, и тук ще използвам клеветническата дума, употребена от автора в «Признаниета на Клементина», Симон е «убил». Намирам същото, описано с по-големи подробности, в писанията на Хермес Трисмегистус, в които се казва, че подобни сполучливи резултати могат да се постигнат посредством поглъщането на сърцата на не по-малко от три човешки същества на възраст под двадесет и една година. Посветих по-голямата част от последните

двайсет години от живота си на проверката на истинността на тези твърдения, избирайки като соргота *vilia* за този свой експеримент хора, които могат да бъдат безболезнено премахнати и няма да оставят чувствителна празнина в обществото. Първата ми стъпка се състоеше в премахването на личността Фиби Стенли, момиче от цигански произход, което стана на 24 март 1792 година. Втората беше премахването на едно скитниче италианче на име Джовани Паоли през нощта на 23 март 1805. Последната «жертва» — употребявам дума, която отвращава в крайна степен чувствителността ми — ще бъде братовчед ми Стийвън Елиът. Неговият ден ще бъде вероятно 24 март 1812 година.

Най-добрият начин да се извърши необходимото погълъщане е да се изтръгне сърцето от **ЖИВИЯ** обект, да се превърне в пепел и да се примеси с четвърт червено вино, по възможност порто. Добре е да се скрият останките поне на двета първи обекта — някоя неизползваема вана например или изба за вино са твърде подходящи за тази цел. Експериментиращият може да има известни неприятности с психическата субстанция на обектите, която народният език възвеличала под названието духове. Но онзи, който е с философска нагласа и единствено, за когото този експеримент е препоръчителен, едва ли би бил склонен да отдаде някакво значение на немощните опити за мъст на последните. Очаквам с най-висше удовлетворение разгърнатото и свободно съществуване, което експериментът, ако се окаже успешен, ще ми осигури, като ме постави не само извън обсега на човешкото правосъдие (както обикновено го наричат), но и като ме освободи до голяма степен от евентуална смърт“.

Г-н Абни бе намерен на стола си, със застинало в гримаса на гняв, ужас и смъртна болка лице. Отляво на гърдите му зееше страшна рана от разкъсвания, през която се виждаше сърцето му. По ръцете му нямаше кръв и дългият нож на масата беше абсолютно чист. Озверена дива котка би могла да причини раната. Прозорецът на кабинета му беше отворен и според мнението на съдия-следователя смъртта му е била причинена най-вероятно от див звяр. Ала след като Стийвън Елиът изучи внимателно цитираните от мен книжа, той стигна до съвсем различно заключение.

М. Р. ДЖЕЙМС

БРЯСТЪТ

Всеки, който е пътувал по Източна Англия, познава величките, изпъстрили тази част на страната — доста усойни малки сгради, обикновено в италиански стил, разположени сред не по-големи от стотина акра градини. За мен те са били винаги много привлекателни — със сиви огради от дъбови талпи, с тръстики край езерото и гора в далечината. Обичам и входовете с колони, понякога долепени до червената тухлена фасада на къща,строена в стила на кралица Анна, но допълнително измазана, за да не се бие с гръцкия „классически“ вкус от края на осемнайсети век — вътрешно антре с таван до покрива чак, в което е задължително да има галерия и малък орган. Обичам и библиотеката, където можеш да намериш всичко — от псалтира от тринайсети век до първите издания на Шекспир. Естествено обичам и картините, но най-много обичам да си представям живота в една такава къща както по времето, когато е била току-що построена, така и в идиличните години, когато земевладелците са процъфтявали, а също и днес, когато парите са по-малко, но вкусът по-разнообразен и битието твърде интересно. Мечтая си за такъв дом и да имам достатъчно пари да го поддърjam, за да мога да каня, макар и скромно, в него приятелите си.

Но това е само лирическо отклонение. Искам да ви разкажа за поредицата от странни събития, случили се в една от тези къщи, които току-що се опитах да опиша. Става дума за имението Кастрингам в Съфолк. От времето на моята история сградата се е променила доста, макар да е съхранила в основни линии онova, което току-що описах — входа с колонадите в италиански стил, квадратната бяла постройка, по-стара отвътре, отколкото отвън, градината, опряла в гора и езеро. Единственият белег обаче, по който къщата се с отличавала от останалите, е изчезнал. Вдясно, ако гледаш откъм градината, на десетина ярда от сградата и почти достигайки я с клоните си, се е издигал стар бряст. Предполагам, че е бил там още по времето, когато

Кастрингам е престанал да бъде укрепление, а по-точно — когато ровът наоколо е бил запълнен и елизабетинската къща построена. В едно съм сигурен: през 1690 година той вече е бил израснал в цяла големина.

През тази година местността около имението е била сцена на няколко процеса, на които са съдели вещици. Мисля, че ще трябва да мине доста време, преди да можем да преценим имало ли е зрънце здрав разум — ако изобщо е имало такова нещо — в основата на всеобщия страх от вещици в онези години. Дали хората, обвинени в подобно престъпление, действително са си въобразявали, че притежават някаква необичайна власт, или са имали по-скоро желанието, отколкото властта, да навредят на съседите си, или пък просто всички признания, а те са били много, са се изтрягвали само благодарение на изключителната жестокост на ловците на вещици — всичко това са въпроси, които тепърва ще бъдат разяснени. Настоящата история ме кара да се замисля. Не мога да отхвърля всичко с лека ръка като плод на хорското въображение. Оставям на читателя да реши сам.

И Кастрингам дал една своя жертва на това аутодафе. Името й било г-жа Мадърсоул и онова, което я отличавало от обикновената селска вещица, било, че имала имот и влияние. Няколко почтени земевладелци от енорията положили усилия да я спасят. Те гарантирали за доброто ѝ име и проявили нескрита тревога, когато се стигнало до присъдата.

Онова, което се окказало фатално за жената, били показанията на тогавашния собственик на имението Кастрингам, г-н Матю Фел. Той заявил, че я виждал три пъти от прозореца си по пълнолуние да къса клонки „от бряста до къщата ми“. Качвала се на дървото само по риза и режела клонките с някакъв странно крив нож, като през цялото време си говорела нещо. И трите пъти сър Матю се опитвал да я хване, но всеки път някакъв случаен шум я предупреждавал, така че единственото нещо, което виждал, като слезел в градината, бил един див заек, който търчал с все сила по посока на селото.

На третата нощ той се постарал да реагира по-бързо и отишъл до къщата на г-жа Мадърсоул, където се наложило да удря по вратата цял четвърт час, преди тя да се покаже — била много сърдита и явно сънлива, сякаш току-що ставала от кревата, а той не могъл да намери никакво убедително извинение за посещението си.

Главно въз основа на тези показания, макар да имало и други, съвсем не толкова поразителни и необичайни, г-жа Мадърсоул била призната за виновна и осъдена на смърт. Била обесена в Бери Сейнт Едмъндс заедно с още пет-шест нещастници, една седмица след процеса.

Сър Матю Фел, по това време заместник областен началник, присъствал на екзекуцията. Било влажно, дъждовно мартенско утро, когато каруцата потеглила извън Нортгейт нагоре по неотъпканата трева на хълма, където се издигала бесилката. Другите жертви били или безразлични, или разбити от скръб, докато г-жа Мадърсоул се намирала както през целия си живот, така и пред смъртта си, в съвсем различно разположение на духа. Нейният „ядовит бяс“, както се изразява един от дописниците навремето, „имал такова въздействие върху зяпачите и дори върху палача, че тя представлявала, според всички присъстващи, живо въплъщение на самия разбеснял се дявол. Не оказала съпротива на изпълнителите на закона, но затова пък се взирала във всеки, който я докоснел, с безумна злъч и злоба: един от потърпевшите твърдял впоследствие, че само от спомена за преживяното му прилошавало в продължение на цели шест месеца“.

Казват, че единственото, което промълвила, били следните, явно безсмислени думи: „В ИМЕНИЕТО ЩЕ ИМА ГОСТИ“.

Същите тези слова тя повторила няколко пъти, но по-тихо.

Сър Матю Фел бил доста впечатлен от поведението на жената, вследствие на което споделил някои свои мисли с пастора на енорията по пътя към дома си след изпълнението на присъдите. Не бил дал показанията си на процеса с особена охота, нито пък бил заразен от маниакалния лов на вещици, но, както заяビル тогава пред викария и често повтарял след това, не можел да не разкаже истината, пък и невероятно било да се е изльгал в това, което бил видял. Цялата работа го отвращавала, тъй като бил разбран човек, но в случая се налагало да изпълни дълга си и той го сторил. Такива били накратко споделените мисли и викарият ги приветстввал, както всеки разумен човек би го направил.

Няколко седмици по-късно, когато луната на месец май се изпълнила, пасторът и собственикът на имението се срещнали отново в парка, за да отидат заедно в къщата. Лейди Фел била отишла да навести тежко болната си майка и сър Матю бил сам вкъщи, тъй че

пасторът, г-н Кроум, склонил без много увещания да сподели вечерята на господаря на имението.

Тази вечер сър Матю нямал настроение. Говорили главно за семейството му и за енорията, а и за щастие по-късно сър Матю записал някои свои желания и намерения, свързани с имението, които се оказали впоследствие изключително полезни.

Когато около девет и половина г-н Кроум решил да си тръгва, двамата със сър Матю се разходили по посипаната с чакъл пътека зад къщата. Тогава се случило нещо, което направило впечатление на г-н Кроум — оттам, откъдето минавали, се виждал брястът, който, както вече споменах, растял близо до прозорците на сградата. Г-н Матю спрял и казал:

— Какво е това, което се качва и слиза по дънера на бряста? Не вярвам да е катерица, те всички са се прибрали по това време.

Викарият се вгледал и видял някакво мърдашо същество, но не могъл да различи цвета му на лунната светлина. Очертанията на силуeta обаче, съзрени само за миг, се запечатали в паметта му и той можел да се закълне, колкото и глупаво да звучало, че катерица или не — гадинката — имала повече от четири крака.

Тъй като нищо повече не можело да се заключи от това мигновено видение, двамата мъже се разделили. По-късно може пак да са се срещали, но във всеки случай не преди да изминат двайсет години.

На следващия ден сър Матю Фел не слязъл долу в шест часа сутринта, както правел обикновено, не се появил и в седем, и в осем часа. Тогава прислугата се качила горе и почукала на вратата на спалнята му. Не е нужно да удължавам излишно разказа си с описание на тревожните им вслушвания и почуквания. Най-сетне успели да разбият вратата и намерили, господаря си почернял и мъртъв. За това сигурно вече сами сте се досетили. Първоначално не забелязали следи от насилие, но прозорецът бил отворен.

Един от хората отишъл да извика енорийския свещеник, след което по негово нареждане заминал да съобщи на съдия-следователя. Г-н Кроум се втурнал към имението, където го завели в стаята на мъртвеца. От бележките, намерени по-късно сред книжата му, си личи искреното му уважение към сър Матю, както и мъката от загубата му. Ето и един откъс, който цитират буквально, тъй като осветлява до

известна степен последвалото развитие на събитията и едновременно с това вярванията на онова време:

„Нямаше никаква следа от насилиствено влизане в стаята. Прозорецът беше отворен — нещо съвсем обичайно за сезона. Забелязах вечерната напитка на приятеля ми — четвърт светло пиво в сребърна халба, което не беше допито. Тази напитка бе изследвана покъсно от лекаря на Бери, някакъв г-н Ходжкинс, който не откри в нея, както сам заяви под клетва на следствието, никаква отровна съставка. Това е важно, тъй като силно подутият и почернял труп беше естественият повод за плъзналата сред съседите мълва за отравяне. Проснатото върху кревата тяло беше ужасно изкривено, като да бе разпъвано в най-невероятни положения, обстоятелство, което водеше до логичното заключение, че моят достоен приятел и покровител е издъхнал в адски мъки и терзания. Има и още нещо, и то е онова, което и досега продължава да бъде загадка и, според мен, доказателство за зловещия и изтънчен план, следван от извършителите на това варварско престъпление, а именно случилото се с жените, на които бе поверено измиването и обличането на тялото — и двете сериозни и уважавани в околността заради тъжната им професия. Те дойдоха при мен, хвърлени в потрес и поразени от голямо страдание както духовно, така и телесно и ми казаха нещо, което бе потвърдено от мен още от пръв поглед: щом докоснали гърдите на трупа с голи ръце, усетили необично силно смъдене, а длани им изтръпнали от силна болка и се подули, подутините стигнали чак лактите, ставали все по-огромни, болката продължавала и седмици наред, както се оказа по-късно, те били принудени да се откажат от упражняването на призванието си, като през цялото време нямало никакви белези по кожата.

Щом научих това, аз незабавно изпратих да повикат лекаря, който бе все още в къщата, и двамата с него се заехме да изследваме внимателно кожата в тази част на тялото с помощта на малко кристално увеличително стъкло, без да можем обаче да открием посредством този инструмент нещо по-значително от няколко дупчици от пробождане, за които заключихме, че са местата, откъдето е била вкарана отровата, тъй като си спомнихме за пръстена на папата от фамилията на Борджиите и за някои други образци от зловещото изкуство на италианските отровители от миналия век.

Толкова за симптомите, открити по тялото. Това, което ще прибавя, е следствие от личния ми опит и само потомството ще може да отсее зърното от плявата: На масата до кревата намерих спретнато издание на Библията, от което моят приятел — изпълнителен във всичко, било то по-маловажно или значително — четеше преди лягане и ставане определени пасажи. Взех я и проливайки сълзи за онзи, който от изучаването на тленното копие бе вече преминал към съзерцание на великия оригинал, внезапно ми хрумна, защото в подобни мигове на безсилие ние сме склонни да се полъжем и по най-малката искрица, която обещава светлина, да изпробвам древния и описан от много други суеверен обред, известен като опит да прочетеш съдбата чрез хвърляне на жребий, за който важен пример е случаят с пресвети мъченика крал Чарлз и твърде често споменаваният напоследък епизод с Милорд Фолкланд. Трябва да призная, че опитът не ми донесе особени просветления, но тъй като е свързан с причината и произхода на тези ужасни събития и може да бъде преразгледан, аз ви съобщавам резултатите, който друг, по бързоумен от мен, вероятно някой ден ще прозре.

И така отворих тогава книгата на три пъти и турих напосоки пръста си върху някакви думи: първия път те се оказаха от Лука (XIII.7) — «отсечи я»; във втория от Исаин (XIII.20) — «никога няма да се насели»: а в третия от Йов (XXXIX.30) — «и пилетата му смучат кръвта».“

Това е най-същественото в записките на г-н Кроум. Затворили сър Матю в ковчег и го положили, както си му е редът, в земята, а тържественото слово на панихида, отслужена през следващата неделя, било прочетено от г-н Кроум и напечатано под заглавие „Неведомите пътища или опасността за Англия и злонамерените дела на антихриста“, тъй като такова било схващането на викария, всеобщо разпространено и сред тамошното население, а именно че благородникът станал жертва на нов католически заговор.

Синът му, сър Матю втори, наследил титлата и имотите. Така свършило първото действие на трагедията Кастрингам. Трябва да се отбележи, макар този факт да не е изненадващ, че новият баронет не обитавал стаята, в която починал баща му. През целия му земен път тя била почти неизползвана, ако не смятаме случаите, когато там преспивал някой гостенин. Баронетът починал през 1735 година и на

мен не ми е известно някакви особени събития да са белязали живота му, с изключение на подозителната смъртност сред добитъка му, която започнала да се увеличава с времето.

Онези, които се интересуват от подробности, могат да намерят съответните статистически данни в едно писмо до „Списание за джентълмени“ от 1772 година, където цифрите са взети от личните книжа на баронета. Той сложил край на тази работа по много прост начин — държал добитъка си нощем затворен в обори и не допускал овцете в двора на имението. Бил забелязал, че нищо не се случва на животните, които прекарват нощта на закрито. След тази мярка напастта се стоварила върху птиците и дивеча. Но тъй като нямаме достатъчно добри сведения за симптомите, а и денонощното бдение не дало ключа към загадката, аз няма да се задържам повече на онова, което селяните от Съфолк нарекли „кастрингамската напаст“.

Вторият сър Матю починал, както вече споменах, през 1735 година и бил съответно наследен от сина си, сър Ричард. По негово време построили големия семеен трон в северната част на енорийската църква. Толкова грандиозни били идеите на господаря, че няколко гроба в това неосветено място от сградата трябвало да бъдат разтурени, за да задоволят изискванията му. Сред тях бил и гробът на г-жа Мадърсоул, чието точно разположение се знаело благодарение на забележка, нанесена върху един от плановете на църквата и на нейния двор, изработен собственоръчно от г-н Кроум.

В селото настъпило известно оживление, след като се разбрало, че гробът на прочутата вещица, за която все още си спомняли, ще бъде преместен. А когато се окказало, че в ковчега, който бил все още съвсем запазен, нямало и следа от трупа — нито кости, нито прах — изненадата и беспокойството нараснали. Наистина явлението било твърде озадачаващо, тъй като по времето, когато тялото било погребано, на хората и през ум не им минавало да крадат трупове с научни цели, а човек трудно може да си представи друга разумна причина да откраднеш труп, освен, за да го подложиш на дисекция.

Събитието съживило за известно време разказите за лова на вещици, които гънели в забрава цели четиридесет години, и заповедта на сър Ричард да се изгори ковчегът, макар и изпълнена най-съвестно, била приета от повечето хора като безразсъдна смелост.

Едно е сигурно, сър Ричард бил сильно пристрастен към нововъведенията. Преди него къщата сгравала погледа с неизмазаните си червени тухли, но сър Ричард бил пътувал из Италия, където се заразил от тамошния вкус и тъй като имал повече пари от предшествениците си, решил да остави италиански дворец там, където бил заварил типична английска къща. Така мазилка и облицовки от дялан камък покрили тухлите, а във входната зала и градините изникнали доста посредствени мраморни статуи. На отсрещния бряг на блатното езеро било построено копие на храма на Сибила в Тиволи и Кастрингам придобил съвсем нов и, трябва да призная, далеч не толкова привлекателен вид. Независимо от това обаче той предизвиквал възхищение и скоро станал модел за подражание сред благородниците в околността.

Една рана (през 1754 година) сър Ричард се събудил след неспокойна нощ. Духал силен вятър и камината му пушела, а било ужасно студено и не можело без огън. Освен това нещо тропало така упорито по прозореца, че човек нямал нито миг покой. А и му предстояло да посрещне през настъпващия ден известен брой видни особи, които трябвало да забавлява на открito, което особено го затруднявало, тъй като морът по дивеча му се бил увеличил застрашително в последно време (напастта продължавала да върлува) и той се страхувал, че това ще накърни доброто му име на ловец и стопанин. Най-силно го тревожел обаче раздрънканият прозорец на стаята му през безсънната нощ и той решил да не спи повече там.

По време на закуската този прозорец не му излизал от главата и сър Ричард предприел подробен оглед на стаите с намерение да намери спалня, задоволяваща изискванията му. Това му отнело доста време. Едната имала източно изложение, другата северно, покрай третата минавала непрекъснато прислугата, таблата на кревата в четвъртата не му харесвала, не, стаята трябвало да бъде непременно със западно изложение, та да не го буди слънцето рано сутрин, но заедно с това да е и далеч от прислугата. Икономката била на път да се отчае.

— Знаете ли, сър Ричард, че в къщата има само една такава стая — заявила накрая тя.

— И коя е тя? — запитал сър Ричард.

— Ами стаята на сър Матю — Западната стая.

— Добре, преместете нещата ми там, защото довечера ще спя в нея — заповядал господарят. — Къде се намира? Аха, натам — и се завтекъл да я намери.

— Но, сър Ричард, никой не е спал там цели четиресет години. Сигурно изобщо не е проветрявана, откак сър Матю умря в нея — наредала икономката, шумолейки подире му.

— Хайде, отворете вратата, г-жа Чидок — отворете, та поне да я видя.

Отворили вратата и въздухът в стаята се оказал наистина ужасно застоял и тежък. Сър Ричард се спуснал към прозореца и какъвто си бил припрын, бързо го отворил и бутнал навън капаците. Тази част от къщата не била засегната от промените, тъй като била цялата закрита от бряста и не се виждала.

— Проветрете, г-жа Чидок, нека стои отворено цял ден, а следобед пренесете мебелите ми. В досегашната ми спалня настанете епископа на Килмор.

— Извинете, сър Ричард — внезапно го прекъснал някакъв друг глас, — бихте ли ми отделили миг от скъпоценното си време?

Сър Ричард се обърнал и видял на вратата човек, облечен в черно, който му се поклонил.

— Моля да бъда извинен за нахълтването, сър Ричард. Вие едвали ме помните. Името ми е Уилям Кроум, баща ми беше пастор тук по времето на дядо ви.

— Но, господине — възкликал сър Ричард, — името Кроум е достатъчен пропуск за всеки, който идва в Кастрингам. Радвам се да подновя приятелство, което датира от две поколения. С какво мога да ви бъда полезен? Часът на визитата ви, както и цялото ви поведение ме карат да мисля, че бързате.

— Това е напълно вярно, сър. Тръгнал съм от Норуич за Бери Сейнт Едмъндс, където трябва да стигна колкото е възможно по-бързо. Отбих се тук да ви оставя едни книжа, които току-що открихме, преглеждайки документите на покойния ми дядо. Сметнах, че от гледна точка на семейната ви история може би ще представляват интерес за вас.

— Много мило от ваша страна, г-н Кроум, много мило, ще бъдете така добър да ме последвате в кабинета ми, където ще изпием чаша вино и ще ги прегледаме заедно. А вие, г-жа Чидок, се заемете с

проветряването на стаята... Да, баща ми почина в тази стая... може би е от дървото, сигурно заради него е тази влага... Не, не, нито дума повече. Моля ви, не усложнявайте нещата. Вече се разпоредих и не приемам никакви възражения. Бихте ли ме последвали, господине?

И те отишли в кабинета. Пакетът, донесен от младия г-н Кроум — точно по това време той бил избран за член на преподавателското тяло на колежа Клер Хол в Кеймбридж, вследствие на което съставил едно твърде достойно издание на Полианус — съдържали между другото и бележките на стария пастор, направени по повод на смъртта на сър Матю Фел. Така за първи път сър Ричард имал възможността да се запознае с тайнственото библейско „хвърляне на жребий“, за което вече знаете. Цялата история му се сторила изключително забавна.

— Ясно — казал той, — явно, че Библията на дядо ми е дала един полезен съвет — „отсечи го“. Ако това се отнася до бряста, той може да бъде спокоен, че няма да го пренебрегна. Този бряст е истинско гнездо на зарази и болести.

В кабинета се съхранявали семейните книги, които в момента не били много, тъй като се очаквало пристигането на нова колекция от Италия, за която се подготвяло специално помещение.

Сър Ричард погледнал към лавиците.

— Интересно — казал той — дали книгата пророк е все още тук?
Май я виждам.

Прекосил стаята и извадил дебела Библия, на чиято първа страница било наистина отбелязано:

На Матю Фел от любящата му кръстница, Анна
Алдъз

2 септември 1659 година.

— Какво ще кажете да я изprobваме още веднъж, г-н Кроум, я да отворим напосоки в „Книга на Летовниците“... Хм, я да видим: „Ще ме търсиш заранта и няма да ме има.“ Хм, да... как ли щеше дядо ви да изтълкува това предзнаменование? Не са за мен тия пророчества, всичко е чиста измислица. Та, г-н Кроум, искам да ви благодаря безкрайно за този пакет. Боя се, че очаквате с нетърпение да продължите пътя си. Няма ли да изпиете поне още една чаша?

И така в уверения за гостоприемство, които били напълно искрени (тъй като външността и поведението на младия човек наистина се харесали на сър Ричард), двамата събеседници се разделили.

Следобед пристигнали гостите — епископът на Килмор, лейди Мери Харви, сър Уилям Кентфийлд и така нататък. Последвала закуска в пет, вино, игра на карти, вечеря и гостите се разпръснали по стаите си.

На следващото утро сър Ричард отказва да участва в лова с гостите. Провежда дълги разговори с епископа на Килмор. Този прелат бил посетил, за разлика от повечето ирландски епископи, насконо епархията си, където прекарал дълго време. Та това утро, докато двамата се разхождат нагоре-надолу по терасата и обсъждат промените и архитектурните подобрения в къщата, епископът казва, сочейки прозореца на Западната стая:

— Никой от моето ирландско паство не би се съгласил да спи в тази стая, сър Ричард.

— Но защо, ваше преосвещенство? Та това е моята стая.

— Ще ви кажа — ирландското селячество е твърдо убедено, че преспиването в стая, край която расте бряст, носи нещастие, а вие имате тук, както виждам, само на два ярда от прозореца разкошен бряст. Може би — продължава епископът с лека усмивка — той е започнал вече да ви действа, тъй като, ако ми разрешите да забележа, съвсем нямате вид на човек, възстановил така пълноценно силите си през нощта както ние, вашите приятели, бихме желали.

— Заради бряста или пък заради нещо друго, но аз действително не можах да спя от полунощ до четири часа сутринта, ваше преосвещенство. Не знам каква е причината, но независимо от всичко, дървото ще бъде отсечено утре, тъй че не ще може да вреди повече.

— Приветствам решителността ви. Едва ли е здравословно да вдишваш въздух, преминал през цедката на толкова много разлистени клони.

— Вероятно сте прав, макар че миналата нощ спах на затворен прозорец. Мисля, че бе по-скоро непрестанното шумолене — вероятно от допира на клоните до стъклото, което не ми позволи да мигна цяла нощ.

— Едва ли, сър Ричард. Погледнете, оттук се вижда много добре. Нито една дори и от най-близките клонки не може да стигне до стъклото, освен ако няма буря, каквато със сигурност нямаше миналата нощ. Та те са на цял фут от прозореца.

— Вярно, прав сте, господине. Какво ли тогава вчера шумолеше и драскаше и, знаете ли, оставило е дори следи по прахта върху перваза на прозореца?

Накрая двамата стигат до заключението, че това са били вероятно плъхове, които са се изкачили до прозореца по бръшляна. Обяснението е на епископа, а сър Ричард го приема най-радушно.

Денят минава спокойно, настъпва нощта и гостите се оттеглят по стаите си, като пожелават на сър Ричард да прекара по-лека нощ.

Ето ни в спалнята му, светлината е изгасена и благородникът е в кревата си. Стаята се намира над кухнята, нощта е тиха и топла и прозорецът е отворен. Около леглото му е доста тъмно, но въпреки това се вижда някакво странно раздвижване, сякаш сър Ричард мята главата си наляво и надясно, но съвсем безшумно. Човек би казал в този така измамен полумрак, че има няколко глави, кръгли и кафеникави, които се движат напред-назад и стигат чак до гърдите му. Гледката е ужасяваща. Като че има и още нещо. Да! — нещо скача от кревата, тупва меко на земята като коте и изхвърча бързо през прозореца, и още едно — цели четири — и отново пълна тишина.

„ЩЕ МЕ ТЪРСИШ ЗАРАНТА И НЯМА ДА МЕ ИМА.“

Както сър Матю, така и сър Ричард — мъртъв и черен в кревата си!

Бледи и мълчаливи, гостите и слугите се струпаха под прозореца, щом новината се разчу. Отровители италианци, пратеници на папата, скверен въздух — тези и още много други бяха обясненията, а епископът на Кilmор погледна към дървото, в чието долно разклонение се бе свил един бял котарак, взрян в хралупата, проиждала години наред дънера, и наблюдаваше нещо вътре с голям интерес.

Внезапно котаракът се изправи и проточи врат навътре. Ръбът, на който бе стъпил, поддаде, той политна и се изтъркаля надолу в дупката. Шумът от падането накара всички да погледнат към дървото.

На повечето от нас е известно, че котките могат да издават звуци, напомнящи на човешки вик, но, надявам се, малцина са чували нисък, подобен на онзи, който се разнесъл от дънера на големия бряст.

Последвали още два или три — свидетелите не са сигурни точно колко, след което последвал слаб, приглушен шум от сбиване или боричкане и това било всичко. Лейди Мери Харви припаднала, икономката си запушила ушите и хукнала да бяга, докато най-сетне се строполила на терасата.

Останали: епископът от Кilmор и сър Уилям Кентфийлд. Но и те доста се поуплашили, макар цялата работа да се свеждала до някакъв писък на котка. Сър Уилям прегърнал веднъж-дваж, преди да може да проговори.

— В това дърво има нещо, което не познаваме, ваше преосвещенство. Настоявам незабавно да проверим.

Така и станало. Донесли стълба и един от градинарите се покатерил по нея и надникнал в дупката, но не видял нищо повече от нещо, което мърдало на дъното. Взели фенер и привързали към него въже.

— Трябва да разнищим тази работа докрай. Обзалагам се, ваше преосвещенство, обзалагам се, че тук се крие тайната на двата ужасяващи смъртни случая.

Градинарят се покатерил отново на стълбата, но този път с фенера, който внимателно спуснал в дупката. Жълтеникавата светлина огряла лицето му, докато се навеждал над нея — внезапно то се изкривило в недоумение, ужас и отвращение, след което изкрешял страховито и се сгромолясал от стълбата — за щастие двама души долу успели да го хванат, преди да падне, а фенерът останал вътре на дъното на дървото.

Човекът бил в несвяст и минало доста време, преди да може да проговори.

Но те имали междувременно занимание. Фенерът вероятно се разбил на дъното и фитилът подпалил сухите листа и боклуците вътре, защото само след няколко мига от дънера започнал да излиза гъст пушек, а след малко и пламъци, с една дума, дървото се превърнало във факла.

Присъстващите го наобиколили в кръг на няколко ярда разстояние, а сър Уилям и епископът изпратили хора да донесат каквото оръжие намерят, защото било очевидно, че каквото и да било онова, което използвало дървото за бърлога, огънят щял да го прогони оттам.

Така и станало. Първо видели в самото разклонение някакво кръгло тяло, обвито в пламъци и голямо колкото човешка глава — то се появило много внезапно, след което сякаш се свлякло и паднало обратно долу. Така пет-шест пъти, после една също такава топка отхвръкнала от дървото и тупнала на тревата, където останала неподвижна няколко минути. Епископът се приближил, доколкото смелостта му позволявала, до нея и какво да види — останките на гигантски паяк, жилест и обгорял. А когато огънят започнал да намалява, се появили още много такива ужасни същества, които сякаш извирали от дънера. Тогава забелязали, че са покрити със сивкави косми.

Брястът горял през целия ден, а хората стояли край него, докато рухнал, и от време на време убивали зверовете, които изскачали от пламъците. Най-сетне, след като дълго нищо не се появило, те се приближили предпазливо, за да разгледат коренищата на дървото.

Видели — казва епископът на Килмор — „кръгла яма в земята, където лежаха два-три от труповете на същите тези създания, явно задушени от пушека, но което, струва ми се, е много по-любопитно, върху едната от стените на това леговище открихме скелета на приклекнал човек с изсъхнала по костите кожа, с остатъци от черна коса, който след направените изследвания се оказа без всякакво съмнение скелет на жена, умряла най-малко преди петдесет години“.

БРАМ СТОКЪР

ЖЕЛЯZNАТА ДЕВСТВЕНИЦА

По онова време Нюрнберг съвсем не беше толкова популярен, колкото е днес. Ървинг не играеше там Фауст, а и самото име на стария град едва ли бе известно на по-голямата част от туристите. Жена ми и аз карахме втората седмица от медения си месец и съвсем естествено изпитвахме вече нужда от ново присъствие, тъй че когато веселият странник Илайас П. Хъчисън, идещ от град Истмиън, Блийдинг Гълч, област Мейпл Трий, Небраска, се появи на франкфуртската гара и непринудено подхвърли, че е тръгнал да види този по-стар от Метусал град на европата и че, според него, да биеш толкоз път сам-саменичък е достатъчно, за да се потопи един умен и деен гражданин в дълбоката меланхолия, характерна за „ония домове за откачени“, ние откликнахме на доста явния намек и му предложихме да обединим силите си. По-късно, сравнявайки бележките си, двамата с жена ми открихме, че всеки от нас е възнамерявал да отговори с известна стеснителност и дори с колебание, та да не излезе, че много настояваме, тъй като това едва ли би било особено ласкателно по отношение на брака ни, но ефектът бе изцяло провален, защото заговорихме едновременно — спряхме — и отново продължихме в хор. Но както и да е, важното е, че го порихме и Илайас П. Хъчисън се присъедини към нашата компания. Веднага установихме с Амелия благоприятното му въздействие — вместо да се караме както дотогава, забелязахме, че присъствието на трети човек ни кара да се възползваме от всяка възможност, за да се погалим и поглезим в някое ъгълче. Амелия дори твърди, че оттогава, в резултат на този опит, съветва всичките си приятелки да взимат за медения си месец и някой свой близък. Та така „изгледахме“ Нюрнберг заедно, наслаждавайки се на цветистите забележки на нашия отвъдокеански спътник, който с чудатия си език и невероятния си запас от приключения бе сякаш слязъл от страниците на роман. Запазихме за последна от забележителностите, които трябваше да видим, Крепостта, и в деня,

определен за това посещение, се разходихме покрай външната стена на града в нейния източен край.

Крепостта се издига върху една скала високо над града, а откъм северната ѝ страна я пази огромен ров. Нюренберг е имал щастието да не бъде никога плячкосван, иначе едва ли щеше да бъде толкова спретнат и съвършен, какъвто е днес. Ровът не е бил използван векове и сега е покрит с кафенета и овощни градини, в които има доста впечатляващи разлистени дървета. Докато се разхождахме лениво и безцелно под горещото юлско слънце около стената, спирахме често, за да се възхитим на гледките, разстилащи се пред нас, и най-вече на голямата равнина, покrita с градове и селца, която свършваше с една синя верига от хълмове като същински пейзаж на Клод Лорен. Оттам погледът ни неизменно се връщаше към града и към несвършващия низ от живописни островърхи покриви, изпъстрени с капандури. Малко влясно се издигаха кулите на самата крепост, а още по-близо до нас зловещо стърчеше кулата на мъченията — по онова време, пък струва ми се и досега, най-интересната забележителност на града. Векове наред Желязната девственица на Нюренберг е сочена като пример за ужасите и жестокостта, на които е способен човек. Отдавна желаем да я видим и сега бяхме най-сетне тук, пред нейния дом.

В една от почивките се облегнахме на стената над рова и погледнахме надолу. Градината беше на повече от петдесет-шайсет фута под нас и слънцето я обливаше с неподвижна и силна като във фурна горещина. Над нея се издигаше сивата мрачна стена, която изглеждаше безкрайно висока и преминаваше наляво и надясно в укрепления. В горната ѝ част се подаваха короните на дървета и храсти, а отвъд се виждаха високите къщи, върху чиято солидна красота времето бе поставило печата на одобрението си. Слънцето приличаше и ни изпъльваше с леност, нямаше за къде да бързаме и затова продължихме да бездействаме край стената. Точно под нас голяма черна котка се протягаше на слънце, а около нея мило подскачаше черно котенце. Майката помахваше закачливо с опашка или побутваше с лапи рожбата си, сякаш я насищаваше да продължи играта си. Намираха се в самия долен край на стената и Илайас П. Хъчисън, в желанието си да продължи забавлението, се наведе и взе от пътеката средно голям камък.

— Вижте — каза той, — ще го пусна долу и те ще се чудят откъде се е взел.

— Внимавайте — извика жена ми, — може да ударите сладкото котенце!

— Аз ли, госпожо — отвърна Илайас П., — та аз съм по-нежен от мейнско черешово дърво. Бог да ви благослови, мила госпожо, но все едно да скалпирам бебе, ако причиня зло на горкичкото малко котенце. Залагам шарените си чорапи, че няма да го сторя! Погледнете, ще го хвърля по-надалеч, та изобщо да не стигне до него!

С тези думи той се наведе, протегна докрай ръката си и пусна камъчето. Може би има някаква притегателна сила, която привлича по-малките към по-големите неща, или по-вероятно стената не беше отвесна, а леко се издаваше навън в основата си, което не можехме да забележим отгоре, но камъкът се стовари право върху главата на котенцето — до ушите ни през горещия въздух долетя смразяващо силно тупване — и му размаза мозъка. Черната котка погледна нагоре и очите ѝ, два зелени пламъка, се впиха за миг в Илайас П. Хъчисън, след това цялото ѝ внимание бе погълнато от котенцето — то лежеше безжизнено и само крачетата му потрепваха от време на време, а от зеещата рана на главата му се изцеждаше тънка червена струйка. С приглушен вик, сякаш нададен от човешко същество, котката се наведе над рожбата си и започна, стенейки, да ближе раната. Внезапно, осъзнала, че котенцето е мъртво, тя погледна отново нагоре към нас. Никога няма да я забравя — сякаш видях самото олицетворение на омразата. Зелените ѝ очи горяха със страшен огън, а белите остри зъби святкаха през окървавените ѝ муцуна и мустаци. Озъбена, тя стръвно оголи ноктите на лапите си. После се хвърли безумно към стената, сякаш искаше да ни стигне, но когато загуби инерция, падна назад, с което подсили ужаса на гледката, защото се строполи върху котенцето и когато се надигна отново, черната ѝ козина бе овалена в кръв и мозък. На Амелия ѝ призля и аз я отдръпнах от стената. Наблизо, под сянката на един чинар имаше пейка, положих я там, докато се съзвземе. След това се върнах при Хъчисън, който стоеше неподвижно и гледаше надолу към разярената котка.

Когато ме видя, той каза:

— Страхотия, а? Това е май най-дивият звяр, който изобщо съм срещал — с изключение на една индианка от племето на апачите.

Имаше зъб на един метис. Цепеницата му беше прякорът. Мразеше го заради начина, по който се отнесе към отрочето й, което открадна при едно нападение, направи го, за да покаже колко високо цени мъченията с огън, на които те пък бяха подложили майка му. Та тя имаше същото това мило изражение, и то непрекъснато — просто се срасна с него. Преследва Цепеницата повече от три години, докато най-сетне индианските вождове го хванаха и й го предадоха. Разправят, че няма човек — нито индианец, нито бял, който да е уминал така бавно и да е бил подложен на такива мъчения от апачите. Единственият път, когато я видях да се усмихва, беше, когато я убих. Пристигнах в лагера им точно когато Цепеницата предаваше богу дух и, повярвайте ми, никак не съжаляваше, че умира. Беше як гражданин, макар че след оная работа с индианчето — мръсна работа беше, пък и той изглеждаше съвсем като бял човек — така и не можех да му подам ръка, та видях, че си е платил, и то изцяло за дяволията. И да ме вземат мътните, ама си взех парче от кожата му — беше се закачило на един от коловете за одиране — и си направих от него портфейл. Ето го! — и той се потупа по горния джоб на палтото.

Докато говореше, котката продължаваше яростните си опити да се изкачи по стената. Изтичаше назад, засилващо се и понякога успяваше да се изкатери невероятно високо. Не обръщащо явно никакво внимание на тежките падания, а подновяваше опитите си все така енергично и при всяко сгромолясване видът ѝ ставаше все по-ужасяващ. Хъчисън беше милозлив човек — жена ми и аз на няколко пъти бяхме забелязали вниманието, което проявяваше както към животни, така и към хора — и видимо се разтревожи от бяса, обзел котката.

— Боже, боже — каза той, — ама наистина това бедно създание изпадна в крайно отчаяние. Хайде, хайде, миличкото ми, това беше просто нещастен случай — знам, че с това няма да ти върна рожбата, знам, ама, повярвай ми, ако знаех, за нищо на света нямаше да го сторя! Виждаш ли какъв непохватен глупак съм, не мога дори свястно да си поиграя! Ама че съм левак, с едно котенце дори не мога да си полудувам! Кажете, полковник — имаше приятния навик той да раздава наляво и надясно чинове, — надявам се, че жена ви не ми се сърди заради тази неприятност? Ама наистина, ако знаех, за нищо на света не бих го сторил.

Той се приближи към Амелия и започна безкрайно да се извинява, а тя с присъщата ѝ доброта побърза да го увери, че много добре разбира неговата непреднамереност. После всички заедно пристъпихме към стената и погледнахме долу.

Котката, след като беше престанала да вижда лицето на Хъчисън, се бе оттеглила отвъд рова и бе приклекнала, готова за скок. И наистина, щом го съзря, тя скочи със сляпа, безумна ярост, която би била нелепа, ако не беше така ужасяваща истинска. Не се опита да се изкатери по стената, а просто се изстреля напред, сякаш омразата и гневът я бяха дарили с крила, за да прелети голямото разстояние, което ги разделяше. Амелия, съвсем по женски, се разтревожи и каза на Илайас П. с предупреждение в гласа:

— За бога, внимавайте. Това животно ще се опита да ви убие, ако е по-наблизо, виждам убийство в очите му.

Той се разсмя весело.

— Извинете, госпожо, но това е наистина смешно. Представете си човек, който се е борил с мечки гризли и е воювал с индианци, може ли такъв човек да се страхува от една котка!

Когато котката чу смеха му, цялото ѝ поведение сякаш се промени. Тя престана да скача и да се катери по стената, а се приближи спокойно до мъртвото котенце, седна край него и започна да го ближе и гали, сякаш беше живо.

— Виждате ли — рече той — влиянието на един истински силен мъж. Дори това животно в гнева си може да разпознае гласа на господаря и да се преклони пред него!

— Като индианка! — беше единственият коментар на Илайас П. Хъчисън, когато продължихме разходката си край рова на крепостта. От време на време поглеждахме надолу и всеки път виждахме котката, която ни следваше. В началото тя се връщаше при мъртвото коте, а после, когато разстоянието стана твърде голямо, го захапа и продължи да ни следва заедно с него. След време обаче явно се отказа, защото я видяхме отново без него, вероятно бе скрила някъде трупчето. Тревогата на Амелия нарасна при това упорство и тя повтори повече от веднъж предупреждението си — всеки път американецът се разсмиваше развеселен, докато най-сетне, виждайки, че тя е наистина обезпокоена, каза:

— Няма защо да се тревожите, госпожо, заради тази котка. Аз съм въоръжен, да! — и потупа кобура, който висеше на хълбока му. — Ами че да, готов съм да застрелям животинката, за да не се тревожите, тук на място и да рискувам полицията да вземе отношение във връзка с един гражданин на Съединените американски щати, който носи въпреки забраната оръжие!

Докато говореше, той надникна през стената, но котката, щом го видя, изфуча и се сниши в една леха с избуяли цветя и изчезна в тях. Той продължи:

— Да пукна, ако тази животинка не е по-наясно кое е за нейно добро от повечето християни. Май я видяхме за последен път! Сигурен съм, че ще се върне при размазаното си котенце и ще го погребе сам-самичка!

Амелия предпочете да мълкне, за да не би той, от криворазбрана любезнот, да изпълни заплахата си и да застреля котката. Продължихме нататък и прекосихме дървения мост, който водеше до входа, откъдето започваше настланият с камъни стръмен път между крепостта и петоъгълната кула на мъченията. Докато пресичахме моста, отново видяхме котката под нас. Щом ни съгледа, тя сякаш пак побесня и поднови яростните си опити да се покатери по стръмната стена. Хъчисън я наблюдаваше, смееше се и каза:

— Довиждане, момичето ми. Съжалявам, че те оскърбих, но ще го изживееш с времето! До скоро виждане, миличка!

След което минахме под дългия, мрачен свод и се озовахме пред входа на крепостта.

Когато приключихме с разглеждането на това изключително красиво древно място, което дори добронамерените усилия на готическите реставратори отпреди четиридесет години не бяха успели да развалят — макар че реставрациите им по това време се откряваха с ослепително белия си цвят — сякаш бяхме напълно забравили за неприятната случка от сутринта. Старата липа с възлестия си дънер, белязан от почти деветвековния си живот, дълбокият кладенец, изсечен през самото сърце на скалата от някогашните пленници, и чудесният изглед от стената на града, където слушахме почти цял четвърт час звънтенето на безбройните градски часовници, всичко това ни помогна да изтрием от съзнанието си случката с убитото котенце.

Ние бяхме единствените посетители на кулата на мъченията тази сутрин — или поне така ни увери старият пазач — и поради това разглеждането ѝ бе повече от подробно и задоволително, нещо, което не би било възможно при други обстоятелства. И защото бяхме единственият източник на печалба за деня, пазачът прояви готовност да откликне на всяко наше желание. Кулата на мъченията е зловещо място и когато като поток на живота и радостта в нея се вливат хиляди посетители. По времето обаче, за което говоря, тя ни се показва наистина в най-злокобния си и мъртвешки вид. Сякаш прахта на вековете се бе настанила тук и ужасът на спомените им бе станал осезателен по начин, който би задоволил напълно пантеистичните души на Фило и Спиноза. Долната стая беше, навярно както винаги, въплъщение на мрака, дори ярката слънчева светлина, която се изливаше през вратата, сякаш попиваше в дебелите стени и само осветяваше грубата зидария, такава каквато е била, когато строителите са свалили скелето си, но затова пък покрита с плътен пласт прах и изпръскана тук-таме с тъмни петна, които, ако стените можеха да говорят, щяха да ни разкажат страшните си спомени за страдания и болка. С удоволствие продължихме нагоре по прашната дървена стълба, а пазачът остави външната врата отворена, та да имаме поне малко светлина при изкачването си, тъй като единствената смрадлива свещ с дълъг фитил, закрепена върху висящия на стената свещник, не бе достатъчна за очите ни. Когато минахме през отворения в ъгъла на горната стая капак на пода, Амелия се притисна така силно до мен, че чух как бие сърцето ѝ. Трябва да призная, че не се учудих на страхът ѝ, защото тази стая беше още по-зловеща от долната. Несъмнено тук имаше повече светлина, но тя беше точно колкото е необходимо, за да осъзнае човек страшната обстановка наоколо. Явно, че строителите на кулата я бяха градили с намерението само онези, които достигнат до върха ѝ, да могат да се насладят на светлината и гледката. Докато долу бяхме забелязали цяла редица, макар и малки, каквито са ги правели през средновековието, прозорци, навсякъде другаде срещахме само тесни отвори в стените, характерни за укрепленията от онези времена. Такива имаше и в стаята, но бяха толкова нависоко, че през дебелите зидове човек не можеше да зърне от никъде небето. Върху рафтове, облегнати в безредие по стените, бяха оставени мечовете на палачите — с дръжки в двата края и с широки, добре наточени остриета.

Наблизо имаше и няколко дръвника, върху които бяха полагали глави жертвите, и там, където стоманата бе разсипала плътта, за да се вреже в дървото, личаха дълбоки прорези. Навсякъде в стаята, разпръснати съвсем хаотично, се виждаха различни уреди за мъчения, от които човек го заболяваше сърцето — столове с шипове, причиняващи внезапна и непоносима болка, столове и кушетки с по-заоблени издатини, върху които мъките само изглеждат по-леки, но чисто действие, макар и по-бавно, е постигало същия резултат: диби, колани, ботуши, ръкавици, яки, всички така приспособени, че да се стягат по желание: стоманени кошници, в които главата, ако е било необходимо, е можела да бъде бавно смачкана на пихтия, ятагани с дълги дръжки и остриета, за които няма съпротива — изобретение на нюрнбергската полицейска система — и още много, много други най-разнообразни приспособления за нараняването на човек от човека. При вида на тези ужасни неща Амелия пребледня като платно, но за щастие не припадна, защото, поддала се на потреса, приседна върху един от столовете с шипове, вследствие на което подскочи с писък, излекувана от предстояния припадък. И двамата се престорихме, че е разстроена главно поради изцапаната от прахта по стола рокля и ръждясалите шипове, а г-н Хъчисън реши да приеме това обяснение, като добродушно се засмя.

Но главният предмет сред всичко в тази стая на ужасите беше съоръжението, известно като Желязната девственица и намиращо се по средата на помещението. То представляваше грубо изсечена фигура на жена, напомняща малко на калугерка от Ордена на Камбаната или, за да бъдем по-точни, на жената на Ной в детските макети на Ноевия ковчег, но без тънката талия и закръглените бедра, които са станали неотменна част от така представлявания естетически тип на семейство Ной. Всъщност човек едва ли би разпознал в това съоръжение човешка фигура, ако създателят му не му бе изрисувал грубите щрихи на женско лице. Отвън машината бе ръждясала и покрита с прах, отпред, там, където би трябвало да бъде талията, бе закрепено и прекарано през макара въже, завързано за дървената, носеща тавана греда. Пазачът издърпа въжето и ни показа, че предницата на фигурата е окачена от едната страна на панти като врата, видяхме, освен това, че стените ѝ са много дебели и вътре има място само колкото да се побере човек. Вратата беше също така дебела и много тежка, защото въпреки

приспособлението с макарата пазачът положи големи усилия да я отвори. Тежестта се дължеше отчасти и на факта, че вратата бе явно замислена да пада надолу с цялото си тегло, та да може да се затваря сама, когато се отпусне въжето. Вътрешността беше проядена от ръжда — но не, едва ли ръждата на времето би могла да проникне толкова дълбоко в желязото, ръждата на тези жестоки петна бе наистина попила в стените! Но едва когато разгледахме отвътре вратата, прозряхме докрай демоничното ѝ предназначение. По нея имаше няколко дълги шипа, квадратни и массивни, широки в основата и остри на върха, разположени така, че при затварянето на вратата горните да пронижат очите на жертвата, а долните — сърцето и вътрешностите. Гледката беше непосилна за горката Амелия и този път тя припадна, така че ми се наложи да я занеса долу и да я положа на една пейка отвън, докато дойде на себе си. Доказателство за това колко дълбоко е била засегната е голямото родилно петно, което най-големият ми син носи до ден-днешен на гърдите си и което представлява, според семейното ни споразумение, Нюрнбергската девственица.

Когато се върнахме в стаята, Хъчисън все още стоеше пред Желязната девственица, явно отدادен на философстване, и ние имахме високата чест да чуем мислите му под формата на нещо като встъпление.

— И така, струва ми се, че научих тута нещо, докато госпожата имаше благоволението да се възстанови след припадъка. Май доста сме изостанали в нашата част от бутилката. Там, сред прериите, си мислехме, че бием по точки индианците, що се отнася до умението ни да накараме някой да се почувства неудобно, но май нашите средновековни приятелчета — блюстители на реда — са ни надминавали. Сплинтърс беше доста добър с номера, който скрои на индианката, но тази тук госпожица е къде-къде над него. Я виж, връхчетата на тия шипове са все още острички, нищо че ръбчетата им са проядени от онова, дето се е стичало по тях. Хич няма да е зле нашите специалисти по индианците да имат няколко образеца от тази играчка, та да ги разпратят по резерватите ей така, само за да посплашат мъжкарите, пък и индианките — и да им покажат, че колкото и да са добри, древната цивилизация зад нашия гръб всякак ги бие. Ама защо да не вляза за минутка в тая кутия, да видя как се чувства човек вътре!

— Не, недейте! — извика Амелия. — Много е страшно!

— Но, мила госпожо, нищо не е много страшно за любопитния ум. По какви ли не странни места съм се врял навремето. Прекарах една цяла нощ скрит в трупа на кон, докато пожарът бушуваше над прерията в областта Монтана, спал съм и в мъртъв бивол, когато команчите тръгнаха на военен поход и аз никак не държах да попадна в ръцете им. Два дена съм бил в срутения тунел на златната мина Били Брончо в Ню Мексико и бях единият от четиридесета заклещени в подхълъзналия се кесон повече от половин ден, когато полагахме основите на моста Бъфало. Не съм се отказвал от нито едно необикновено преживяване досега, та този ли път ще се откажа!

Явно беше решил да си направи експеримента, затова го подканехме:

— Добре, но побързайте, приятелю, да свършим по-скоро с тая работа!

— Дадено, генерале — отвърна той, — но май не сме съвсем готови. Господата, имам предвид предшествениците си, едва ли са били доброволни кандидати за тая служба — едва ли! — струва ми се, че е имало доста сложничко завързване, преди да се нанесе ударът. Искам всичко да се направи както трябва, което означава, че е нужно първо да ме вържат. Дали онзи стар симпатяга там ще може да измъкне отнякъде връв, та да ме върже, както си му е било редът?

Въпросът беше отправен към стария пазач, който успява да следи потока на речта му, без вероятно да може да оцени напълно диалектните бисери и образността й, и който поклати глава. Протестът му беше явно протоколен и следователно преодолим. Американецът бутна в ръката му златна монета и каза:

— Взимай, взимай, приятелче! Полага ти се и не се бой! Не те каним на коктейл с папийонки!

Пазачът извади тънко разнищено въже и започна да връзва спътника ни, като спазваше съвсем точно правилата. Когато привърши с горната част на тялото му, Хъчисън заяви:

— Почакай малко, г-н съдия. Май ще съм тежичък за тебе — не можеш ме положи в железния сандък. Я ме остави сам да се сложа, а после ще довършиш краката ми!

Докато говореше, той легна по гръб в отвора, който му дойде като по мярка. Амелия наблюдаваше с ужас в очите, но явно не искаше

да се намесва. Пазачът довърши съвестно работата си, върза и краката му, вследствие на което той не можеше да мръдне и бе като прикован в доброволния си затвор. Изглежда се забавляваше искрено и зародишът на усмивка, характерен за изражението му, разцъфна, преди да каже:

— Тази Ева май е направена от реброто на джудже. Няма достатъчно място за един добре развит гражданин на Съединените щати да се поразмърда. Ние от областта Идахо правим ковчезите си по-просторни. А сега, г-н съдия, започвай да спускаш бавно вратата. Искам да изпитам удоволствията на онези преди мен в момента, когато тия шипове са се приближавали към очите им!

— О, не! Не! Не! — истерично изкрешя Амелия. — Това е ужасно! Не мога да гледам! Не мога!

Но американецът беше упорит.

— Я кажете, полковник — обърна се той към мене, — защо не изведете мадам на малка разходка? Не бих желал за нищо на света да я огорча, но след като съм вече вътре и съм изминал осем хиляди мили, няма ли да е жалко да се откажа от преживяването, за което съм копнял, та копнял?! Не му се пада на човек всеки ден да се чувства като консервирана стока! Двамата с г-н съдията ще свършим набързо работата и като се върнете, ще се посмеем всички заедно!

За кой ли път решимостта, породена от любопитството, натежа на везната и Амелия остана притисната плътно до мен и потръпваща, докато пазачът отпускаше инч по инч въжето, което придържаше желязната врата. Хъчисън наблюдаваше първото движение надолу на шиповете и лицето му буквально сияеше.

— Да, да — каза той, — май не съм се забавлявал така, откакто напуснах Ню Йорк. Като изключим едно сбиване с някакъв френски моряк в Уолинг — а и то не стана като хората — друг такъв сеир за кеф не съм си уреждал на тоя скапан континент, дето няма нито барове, нито индианци и дето хората се разхождат най-спокойно. По-бавно, г-н съдия! Не си претупвай работата! Сеирът трябва да си плати парите, сериозно ти говоря!

Пазачът бе вероятно наследил малко от кръвта на предшествениците си в тази зловеща кула, защото управляващето съоръжението умишлено мъчително бавно — след пет минути външният ръб на вратата се бе придвижил съвсем малко — нещо, което се отрази на Амелия. Видях устните ѝ да побеляват и ръката ѝ се

отпусна в моята. Отместих за миг очи, за да потърся подходящо място да я положа, и когато се обърнах отново към нея, видях, че се е вторачила някъде встани от девственицата. Проследих погледа ѝ и съзрях черната котка, която бе приклекнала извън полезрението ни. Зелените ѝ очи светеха като предупредителни фарове в мрака на стаята и цветът им се подсилваше от кръвта, която бе размазана по кожуха и муциуната ѝ. Изкрещях:

— Котката! Внимавайте, котката!

В този миг тя беше вече изскочила пред съоръжението. Приличаше на тържествуващ демон. Очите ѝ святкаха кръвожадно, космите ѝ бяха така настръхнали, че изглеждаше двойно по-голяма, а опашката ѝ се мяташе като на тигър, изправен пред плячката си.

Илайас П. Хъчисън я видя и се развесели, а очите му заискриха от удоволствие, когато заяви:

— Да пукна, ако индианката не се е изрисувала с най-войнствените си бои! Моля ви, избутайте я, ако се опита да ми приложи някой от номерата си, че шефът ме е завързал здравата, та няма да мога да опазя очите си, рече ли да ги издере! Ей, ти там, г-н съдия! Не отпускат въжето, че ще ми светиш маслото!

В този момент Амелин окончателно припадна и се наложи да я прихвана през кръста, за да не се свлече на земята. Докато се занимавах с нея, забелязах, че черната котка се готви за скок и се завтекох да я прогоня.

Точно в този миг с нещо подобно на вик тя се хвърли, но не както очаквахме върху Хъчисън, а право върху лицето на пазача. Стори ми се, че забива ноктите си като беснеещия змей от китайските рисунки, и наистина, когато се вгледах, видях, че са попаднали право в окото на горкия човек, че го раздират и продължават надолу по бузата, оставяйки след себе си дебела червена ивица, из която кръвта шуртеше сякаш от всяка веничка.

Преди още да усети болката, човекът нададе писък на неподправен ужас, отскочи назад и изпусна въжето, което придържаше желязната врата. Хвърлих се да го хвана, но бе много късно — макарата бясно се въртеше и въжето се развиваше с бързината на светкавица — масивният похлупак падаше, повлечен от собствената си тежест.

Преди да се затвори, успях да зърна лицето на горкия ни спътник. Беше сковано от ужас. Очите му бяха замръзнали в адски потрес, сякаш бе зашеметен и нито звук не излезе от устните му.

После шиповете изпълниха предназначението си. За щастие краят беше настъпил бързо, защото, когато избутах нагоре вратата, шиповете се бяха забили толкова надълбоко, че се бяха заклещили в костите на черепа и похлупакът се повдигна заедно с жертвата, освобождавайки я — всъщност не нея, а трупа — от железния затвор. И така, както си беше — цялото омотано — тялото тупна на земята, издавайки противен звук, а лицето се извърна нагоре при падането.

Завтекох се към жена си, повдигнах я и я изнесох, защото се страхувах, че ако се съвземе и види тази сцена, ще загуби разсъдъка си. Положих я на пейката отвън и се втурнах обратно вътре. Пазачът стоеше облегнат на дървения стълб, стенеше от болка и притискаше с все по-силно обагрящата се кърпа очите си. Котката бе седнала върху главата на горкия американец, мъркаше шумно и лижеше кръвта, която се изцеждаше през зейналите орбити на очите му.

Надявам се, никой няма да сметне за жестоко това, че грабнах един от старите мечове на палачите и разсякох котката на две, така както си седеше.

БРАМ СТОКЪР

СЪН В ДОМА НА МЪРТВИТЕ

Ще запиша тук някои бележки, които нахвърлих, прекосяväйки Европа от Лондон до Трансильвания, защото ще mi послужат за освежаване на паметта, когато разказвам за пътешествията си на скъпата ми Мина.

Още преди да стигна до целта, вече предусещах онова, което ме очакваше. Защото една нощ по време на пътуването не спах добре — макар креватът ми да бе удобен — и сънувах безброй странни сънища. През цялата нощ под прозореца ми виеше някакво куче и може би то бе донякъде виновно за това или пък червеният пипер, заради който изпих до дъно водата в каната и пак не успях да утоля жаждата си.

Както и да е, сънищата се отнасяха до една морга в Мюнхен и ставаха по-страни и ужасни всеки път, когато си спомнях за тях. И наистина, всичко бе толкова странно и тайнствено...

Бях решил да отида на разходка и когато тръгнахме, слънцето огряваше ярко Мюнхен и въздухът трептеше от радостта на започващото лято. Точно преди да потеглим, хер Делбрюк (хотелиерът на „Четирите годишни времена“, където бях отседнал) дотърча долу гологлав, приближи се до файтона и след като ми пожела приятна разходка, се обърна към кочияша, без да изпуска за миг вратата на колата:

— Не забравяй, че трябва да се върнете преди полунощ. Небето е ясно, но северният вятър подухва така, че може да излезе някая ненадейна буря. Хайде, сигурен съм, че няма да окъснеете. — Тук той се засмя и добави: — Нали знаете каква нощ иде?

Йохан отговори с едно решително: „Йа, майн хер“ и козиравайки с два пръста, пришпори конете. Когато излязохме от града, аз го запитах, след като му направих знак да спре:

— Кажи ми, Йохан, каква е тази нощ?

Той се прекръсти, преди да ми отговори лаконично:

— Валпургис нахт.

После извади часовника си, голям, старомоден немски сребърен часовник, истинско гюле, и се взря в него със сбърчени вежди и нетърпеливо повдигнати рамене. Разбрах, че по този начин изразява протеста си срещу ненужното ни забавяне и се отпуснах назад във файтона, като му махнах да тръгва. Той подкара бързо, сякаш за да навакса загубеното време. Стори ми се, че от време на време конете отмятат глава и душат въздуха подозрително. Всеки път, когато това ставаше, аз се оглеждах тревожно наоколо. Пейзажът беше доста еднообразен, защото прекосяхме някакво високо, обрулено от ветровете плато. Както си пътувахме, забелязах широка пътека, която изглежда бе малко използвана и като че ли се гмуркаше в тясна, лъкатушеща долинка. Беше така примамлива, че с риск да засегна Йохан, му извиках да спре — и когато това бе сторено, му казах, че бих желал да минем оттам. Той започна да изтъква най-разнообразни причини против моето решение, като непрекъснато се кръстеше, докато говореше. Това възбуди любопитството ми и аз започнах да го разпитвам. Той започна да шикалкави и да поглежда часовника си в знак на протест. Най-сетне му казах:

— Слушай, Йохан, аз искам да мина по този път. Няма да те насиљвам да идваш с мене, само те моля да ми обясниш защо не желаеш да дойдеш.

В отговор той сякаш катапултира от капрата — толкова бързо се озова на земята. Протегна към мене умолително ръце и ме призова да не ходя там. В немския имаше все пак и достатъчно английски, та да мога да разбера потока на речта му. Всеки път бе сякаш на ръба да ми каже нещо, но явно само мисълта за него го плашише — и той се сепваше, кръстеше се и повтаряше: „Валпургис нахт!“

Опитах се да споря с него, но трудно се спори с човек, когато не знаеш езика му. В това отношение той несъмнено имаше известно предимство, защото, макар да започваше винаги на английски — ужасен и трудноразбираем — щом се развълнуваше, преминаваше на родния си диалект, като неизменно поглеждаше към часовника си. Конете станаха също неспокойни и душеха въздуха. Като забеляза това, той пребледня, огледа се изплашен, хвърли се внезапно към тях, хвана ги за юздите и ги отведе няколко фута по-нататък. Последвах го

и попитах защо го прави. Той се прекръсти в отговор, посочи мястото, където стояхме току-що, и обърна файтона към другия път, показа ми един кръст и рече първо на немски, а после на английски:

— Погребаха го — него, който се убиха.

Спомних си стария обичай, според който са погребвали самоубийците на кръстопът:

— Аха, ясно — самоубиец. Колко интересно!

Но колкото и да се мъчех, не можех да разбера защо конете се изплашиха.

Както си говорехме, чухме някакъв звук — нещо средно между квичене и лай. Идеше отдалече, но конете станаха отново неспокойни и Йохан положи много усилия, за да ги усмири. Беше пребледнял, когато каза:

— Прилича на вой на вълк, а по тези места вълци вече не.

— Няма ли — заразпитвах го аз, — значи отдавна вълците не са се приближавали толкова близо до града?

— Отдавна, отдавна — отвърна той, — през пролетта и лятото, но не отдавна, когато тук сняг.

Докато потупваше конете и се опитваше да ги усмири, черни облаци се понесоха бързо по небето. Сълнчевата светлина се скри и около нас сякаш лъхна студен вятър. Беше само повей, по-скоро предупреждение, отколкото факт, защото слънцето изгря отново. Йохан засенчи с ръка очите си, погледна хоризонта и каза:

— Бурята от сняг идва тук не дълго време.

После погледна отново часовника си и като придържаше здраво юздите, защото конете продължаваха да рият с копита земята и да мятат глави, се покатери върху капрата, сякаш бе настъпил часът да продължим пътя си.

Обзет внезапно от упорство, аз не се качих веднага на файтона.

— Кажи ми — запитах го, — къде извежда този път? — И посочих надолу.

Той отново се прекръсти и зашепна някаква молитва, преди да ми отговори:

— То е нечестиво.

— Какво е нечестиво? — настоях аз.

— Селото.

— А, значи там има село.

— Не, не, там не живял човек от сто години.

Любопитството ми бе възбудено:

— Но ти току-що каза, че там има село.

— Имало е.

— Къде е то сега?

След което последва дълга история на немски и английски, така здраво оплетени, че не можах да разбера какво точно казва, но в най-груби линии схванах, че много отдавна, преди стотици години, хора умирали там и били погребвани в гробове, но се чували звуци под глина, и отворили гробове, и мъже и жени под земя били розови от живот, а устите им обагрени с кръв. Тогава онези, които били още живи, за да се спасят (ой, за да спасят душите си! — и тук той отново се прекръсти), побягнали по други места, където живите живеели, а умрелите умирали, а не — не онова. Явно се боеше да го назове. Колкото повече навлизаше в разказа си, толкова повече се вълнуваше, докато накрая получи нещо като пристъп на страх — бледен като платно, изпотен, разтреперан и озърташ се, сякаш очакваше да му се появи някакво страховито видение там, сред ярката слънчева светлина, в откритата долина. Най-сетне, изпаднал в някакъв безумен гърч, той изкрещя: „Валпургис нахт!“ и ми посочи файтона, за да се кача.

Цялата ми английска кръв се разбунтува срещу това — отстъпих назад и заявих:

— Ти се страхуваш, Йохан — страхуваш се. Върви си у дома, аз ще се върна сам, разходката ще ми е от полза.

Братичката на файтона беше отворена и аз си взех от седалката дъбовия бастун, който нося винаги на екскурзии, затворих, вдигнах ръка по посока на Мюнхен и повторих:

— Върви си у дома, Йохан — Валпургис нахт не засяга англичаните.

Конете бяха сега по-неудържими от всякога и Йохан се опитваше да ги овладее, като развълнувано ме умоляваше да не извършвам такава глупост. Стана ми жал за горкия човечец, приемаше нещата толкова сериозно — но това не ми попречи да се разсмея. Английският му съвсем изчезна. В страха си бе забравил, че единственият начин да ме накара да разбера, е да ми говори на моя език, а той бърбореше нещо на немски. Започна да ми омръзва. Изدادох още веднъж заповедта: „У дома!“ и свърнах надолу към долината.

С отчаяно махване Йохан обърна конете си по посока на Мюнхен. Облегнах се на бастуна си и се загледах след него. Известно време караше бавно, после на билото на хълма се появи висок слаб човек. Повече не можех да различа поради разстоянието. Когато наближи конете, те започнаха да скачат и да хвърлят къчове, после зацвилиха от ужас. Йохан не успя да ги удържи и те полетяха надолу по пътя. Проследих ги с поглед, а после се огледах за непознатия и установих, че и той е изчезнал.

С леко сърце поех по страничния път през спускащата се надолу долина, срещу която Йохан имаше възражения. Не виждах ни най-малка причина за тях и, трябва да призная, бродих няколко часа, без да мисля нито за време, нито за разстояние и без да срещна по пътя си ни човек, ни къща. Що се отнася до мястото, то беше олицетворение на пустошта. Не обърнах на това кой знае какво внимание до момента, в който след един завой на пътя се озовах в началото на рядка горичка. Едва тогава разбрах, че пустошта на мястото, през което бях минал, ми е направила подсъзнателно впечатление.

Седнах да си почина и се огледах. Дадох си сметка, че е доста по-студено, отколкото беше в началото на разходката ми. Някакъв звук, напомнящ въздышка, витаеше наоколо, а от време на време високо над мен се разнасяше приглушен рев. Погледнах нагоре и видях, че облаци — плътни и големи — се придвижват бързо и на голяма височина от север на юг през небето. Някъде там, в най-високите пластове на въздуха, имаше признания на буря. Беше ми малко хладно и, сметнал, че това се дължи на присядането след продължителното движение, поднових разходката си.

Местата, които прекосявах сега, бяха много по-живописни. Без да поразяват окото с нещо изключително, те притежаваха очарованието на красотата. Не обръщах внимание на времето и едва когато състилият се мрак ми напомни за себе си, започнах да се замислям как ще се прибера. Светлината на деня си бе отишла. Въздухът беше студен и движението на облаците високо в небето бе станало по-доловимо. То бе придружено от далечно шумолене, през което на определени интервали се разнасяше тайнственият вой, за който кочияшът бе казал, че е от вълк. За миг се поколебах. Бях казал, че ще разгледам изоставеното село и затова продължих. Скоро стигнах до открито поле, обградено отвсякъде с хълмове. Билата им бяха покрити

с дървета, които стигаха чак до равнината и пъstreеха на купчини сред по-малко стръмните склонове и долчинките. Проследих с очи виещия се път и видях, че изчезва зад един от най-гъстите храсталаци — понататък не се виждаше.

Докато гледах, през въздуха премина леден повей и заваля сняг. Спомних си безкрайните мили от пустош, които бях изминал, и се забързах да намеря подслон в горичката пред мен. Небето ставаше все по-тъмно, снегът валеше все по-силно и земята наоколо се превърна в блестящ бял килим, чийто край се губеше в мъглявата неяснота пред мен. Пътят тук трудно се различаваше, границите му не бяха така видими, както когато минаваше през падините и скоро установих, че съм го загубил, защото краката ми не усещаха вече твърда повърхност, а затъваха все по-дълбоко в трева и мъх. Вятърът се засили, зашиба все по-енергично, докато накрая бях принуден да се надбягвам с него. Въздухът стана леденостуден и въпреки движението, започнах да измръзвам. Валеше гъст сняг, който се въртеше около мен във вихрушка и ми бе трудно да държа очите си отворени. От време на време ослепителни светковици прорязваха небосвода и в проблясъците им аз виждах пред себе си огромна маса дървета, предимно тисове и кипариси, отрупани със сняг.

Скоро се подслоних под тях и тъй като там бе сравнително по-тихо, се заслушах във воя на вятъра. Не след дълго черната буря се сля с тъмнината на нощта, но постепенно започна да затихва — оттегляше се с внезапни яростни пристъпи на вятъра. В тези мигове странният звук, идещ от вълка, отекващо наоколо и се множеше в подобни звуци.

От време на време през черната купчина движещи се облаци се прокрадваше лунен лъч и осветяваше долината — така видях, че се намирам в началото на гъста гора от тисове и кипариси. Снегът престана да вали и аз излязох от убежището си, за да изследвам внимателно околността. Въпреки че по пътя се бях натъквал само на основите на много стари къщи, аз се надявах, че ще успея да намеря някоя сграда, която, макар и в развалини, ще ме приюти за известно време. Обиколих края на шубрака и установих, че е ограден с ниска стена, която ме изведе до някакъв вход. Тук кипарисите образуваха алея, която водеше към неясния силует на сграда, но точно когато различих очертанията ѝ, облаците засенчиха отново луната, поради което минах по пътеката в пълна тъмнина. Вероятно вятърът беше

станал още по-студен, защото, докато вървях, усетих, че потрепервам — и все пак имаше надежда за подслон и аз продължих нататък, проправяйки си път пипнешком.

Спрях поради внезапно настъпилата тишина. Бурята беше преминала и вероятно в унисон със замъкналата природа сърцето ми спря да тупти. Но това трая само миг, защото неочеквано лунната светлина проби през облаците и аз видях, че се намирам в гробище и че квадратният предмет пред мен е голяма массивна мраморна гробница, бяла като снега, който покриваше всичко наоколо. Заедно с лунната светлина се върна и бурята с яростна въздишка, сякаш се развихряше отново с дълъг, дълъг вой на цяла глутница като че ли от кучета и вълци. Бях потресен и изплашен и усетих как студът ме завладява постепенно, сковавайки сърцето ми. Лунната светлина продължаваше да огрява мраморната гробница, а бурята продължаваше да се развихря, сякаш набираше предишната си сила. Приближих се до гробницата като омагьосан, за да видя какво представлява и защо се намира сам-саменичка на такова място. Обиколих я и прочетох върху дорийската врата на немски:

ГРАФИНЯ ДОЛИНГЕН ОТ ГРАЦ
В СТАЙЕРМАРК ИЗДИРВАНА И ОТКРИТА
МЪРТВА
1801

На върха на гробницата, явно побит в монолитния мрамор — защото цялата постройка бе издигната от няколко мраморни блока — стърчеше голям железен шип, или кол. На задната страна прочетох, изсечено с руски букви:

Мъртвите пътуват бързо

В цялата работа имаше нещо толкова странно и зловещо, че ми призля и едва не припаднах. За първи път съжалех, че не послушах съвета на Йохан. Точно тогава ме порази една мисъл, която ми хрумна

почти по необясним начин, но силно ме разтърси. Беше Валпургиевата нощ!

Валпургиевата нощ, когато според вярванията на милиони хора Сатаната вилнене наоколо, когато гробовете се разтварят и мъртвите излизат и се разхождат на свобода. Когато злите духове на земята, във въздуха и във водата пируват. И точно от това място се страхуваше най-много кочияшът. Тук беше опустялото преди векове село. Тук лежаха самоубийците, тук се намирах сега аз, съвсем сам — смутен, разтреперан от студ, под покров от сняг и яростно развихряща се буря! Нужни ми бяха цялата ми философия, цялата религия, на която ме бяха учили, и цялата ми смелост, за да не се поддам на обзеляния пристъп на ужас.

А ето че върху мен връхлетя истински ураган. Земята се тресеше, сякаш хиляди коне профучаваха през нея, и този път бурята донесе върху ледените си крила не сняг, а градушка, която биеше с такава сила, сякаш древни бойци ме обстреляваха с камъни. За миг тя обрули клоните на кипарисите и подслонът им престана да бъде подслон — все едно че бях застанал под житни класове. Първо изтичах до най-близкото дърво, но скоро бях принуден да го изоставя и да се приютя в единственото място, което предлагаше убежище — дорийския вход на мраморната гробница. Там, сгущен до масивната бронзова врата, аз най-сетне успях донякъде да се скрия от шибашия град — сега той стигаше до мен само когато отскочаше от земята и мраморните стени.

Облегнах се на вратата, тя помръдна и се открехна навътре. В тази безмилостна буря дори подслон на гробница бе добре дошъл. И точно имах намерение да вляза, когато внезапно една раздвоена светкавица освети целия небосвод. В този миг аз, живият човек, обърнат с лице към мрака на гробницата, видях красива жена със закръглени страни и червени устни, която лежеше върху гроба и сякаш бе заспала. Когато гърмът удари високо горе, някаква гигантска ръка ме грабна и ме запокити обратно навън в бурята. Всичко стана така внезапно, че преди да оসъзная удара, морален и физически, аз вече се бях озовал под шибашата градушка. Същевременно изпитах странното, но властно усещане, че не съм сам. Погледнах към гробницата. Точно тогава се появи нова, ослепителна светкавица, която сякаш се стовари върху железния кол на върха на гробницата, изля се

през него в земята и сред лумналия пожар взриви и разруши мрамора. Мъртвата жена се изправи в предсмъртна агония, пламъците я погълнаха, а раздиращият вик на болка бе заглушен от гръмотевицата. Последното, което чух, бе смесването на тези два ужасни звука, защото бях попаднал отново в онази гигантска хватка, която ме повлече нанякъде под непрестанните удари на градушката, а във въздуха ечеше воят на вълци. И последното, което видях, беше неясната, бяла движеща се маса, сякаш всички гробове наоколо бяха прокудили призраците на своите увити в бели чаршафи мъртвци и те пристъпваха към мен от вси страни през белия облак на сипещия се град.

Полека-лека дойдох на себе си, после ме обзе някакво ужасяващо чувство на умора. Известно време не си спомнях нищо, но постепенно започнах да си възвръщам усещанията. Страшна болка раздираше краката ми и въпреки това не можех да ги помръдна — като че бяха вкочанени. Тилът ми леденееше и студът се разпростираше надолу по целия гръбнак. Ушите ми, както и краката, бяха изтръпнали, а ме боляха, но затова пък усещах топлина в гърдите си и това в сравнение с всичко останало беше прекрасно. Сякаш сънувах кошмар — физически кошмар, ако мога така да се изразя, защото гръденят ми кош бе притиснат от непоносима тежест, която ми пречеше да дишам.

Това състояние на полулетаргия трая доста дълго, след което или съм припаднал отново, или съм заспал. Когато отново се свестих, ме обзе непреодолимо, като при първите пристъпи на морска болест, гадене, придружено от безумното желание да се освободя от нещо, без да знам какво е то. Обгърна ме дълбока тишина, сякаш целият свят спеше или бе умрял, нарушавана единствено от едваоловимото пъхтене на някакво животно близо до мене. Внезапно нещо опари шията ми и едва тогава осъзнах страшната истина, която вледени сърцето ми и качи кръвта в мозъка ми. Огромно животно се бе излегнало отгоре ми и лижеше шията ми. Боях се да помръдна — някакъв инстинкт ме предпазваше, като ми заповядваше да лежа неподвижно, но животното изглежда усети настъпилата в мен промяна и повдигна глава. Тогава през полузатворените си клепачи видях двете огромни блестящи очи на гигантски вълк. Острите му бели зъби

святкаха в зейналата червена паст и аз усещах горещия му дъх, кръвожаден и парлив, върху себе си.

Измина отново известно време, за което не помня нищо. После дочух тих вой, последван от излайване, което се повтори отново и отново. После, долитащ някъде много отдалеч, чух вика „Хей! Хей!“, нададен в хор от няколко гласа. Внимателно повдигнах глава и се загледах в посоката, откъдето идваше звукът, но гробището препречваше погледа ми. Вълкът продължи да лае по много странен начин, след това някаква червена светлина премина през горичката, сякаш проследяваше звука. С приближаването на гласовете вълкът започна да лае по-високо и по-бързо. Боях се да издам звук или да шавна. Червената светлина се приближаваше през бялата плащаница, простирана в тъмнината наоколо. После внезапно откъм дърветата се зададе група конници с факли. Вълкът се надигна от гърдите ми и побягна към гробището. Видях един от конниците — бяха войници, съдейки по кепетата и палтата — да вдига карабината си и да се прицелва. Един от другарите му го бутна по ръката и аз чух куршумът да изсвирва над главата ми. Той явно ме бе взел по погрешка за вълка. Друг съзря животното, което се измъкваше — последва изстрел. Групата полетя напред в галоп — някои към мене, други по следите на вълка, който изчезна зад покритите със сняг кипариси.

Когато започнаха да наближават, аз се опитах да се размърдам, но бях напълно обезсилен, макар да виждах и чуха всичко наоколо. Двама или трима от Бойниците скочиха от конете си и коленичиха до мен. Единият повдигна главата ми и положи ръка на сърцето ми.

— Добра новина, другари! — извика той. — Сърцето му още бие!

После наляха бренди в устата ми, то ми даде сили и аз успях да отворя очи и да се огледам. Светлини и сенки се движеха между дърветата, чух хората да си подвихват. Събраха се накуп с изплашени възгласи, докато останалите извираха от гробището в пълен безпорядък, като обезумели. Когато по-отдалечените се приближиха, онези, които бяха край мен, ги попитаха тревожно:

— Открихте ли го?

Отговорът дойде веднага:

— Не, не! Хайде, бързо да се махаме оттука! Да не оставаме нито миг повече тук, място за седене ли е това, и то в такава нощ!

— Как изглеждаше то? — бе непрестанно повтарящият се въпрос. Отговорите бяха различни, но всички до един — неопределени, сякаш хората изпитваха неудържим порив да говорят и същевременно се въздържаха поради някакъв общ страх да не издадат мислите си.

— То — то — дявол да го вземе! — пелтечеше един, загубил ума и дума.

— Уж вълк, а не е вълк! — добави друг, целият разтреперан.

— Безполезно е да стреляш по него с куршуми за простосмъртни — добави трети по-спокойно.

— Така ни се пада, като сме тръгнали в такава нощ! Заслужихме си хилядата марки! — възклика четвърти.

— По натрошения мрамор имаше кръв — каза след известно време някой — и тя положително не е от светкавиците. Как е той? Жив ли е? Погледнете шията му! Вижте, другари, вълкът е лежал отгоре му и е греел кръвта в жилите му.

Офицерът погледна шията ми и отговори:

— Всичко е наред, кожата не е продупчена. Какво ли значи всичко това? Никога нямаше да го открием, ако не беше лаенето на вълка.

— Какво ли е станало с него? — попита един човек, който придържаше главата ми и който беше явно най-малко засегнат от всеобщата паника, тъй като ръцете му бяха спокойни и не трепстваха. На ръкава му имаше нашивка на офицер от нисък ранг.

— Стигнах до убежището му — отговори един, чието дълго лице бе пребледняло и който буквално се тресеше от ужас и се оглеждаше уплашено наоколо. — Там има много гробове, в които може да легне. Хайде, другари, хайде, по-бързо! Да се махаме от това прокълнато място.

Офицерът ме повдигна да седна и издале някаква заповед, след което няколко души ме положиха върху един кон. Той се качи на седлото зад мен, обгърна ме с ръце, даде знак за тръгване и, обърнали гръб на кипарисите, ние поехме обратно в бърз военен ред.

Езикът продължаваше да не ми служи и аз мълчах по принуда. Сигурно съм заспал, защото следващото, което си спомням, бе, че се намерих на крака, придържан от двама войника. Беше почти ден и откъм север снежната пустош отразяваше кървавата пътека на червена

ивица слънчева светлина. Офицерът наредждаше на хората да не разказват нищо от онова, което бяха видели, освен че са намерили чужденец — англичанин, охраняван от огромно куче.

— Куче! Това не беше никакво куче! — го прекъсна човекът, който бе най-изплашен. — Аз ли не зная какво е вълк!

Младият офицер му отвърна спокойно:

— Казах, че беше куче.

— Куче! — повтори онзи иронично. Явно, че смелостта му се връща заедно със слънцето. Посочи към мен и заяви: — Вижте му шията. Нима това е дело на куче, г-н началник?

Несъзнателно вдигнах ръка към шията си и когато я докоснах, изкрещях от болка. Мъжете се струпаха да я разгледат, като някои само се наведоха от седлата си. Отново се разнесе спокойният глас на офицера:

— Куче, казах. Ще ни се смеят, ако чуят от нас нещо друго.

Качиха ме зад един войник и така стигнахме до покрайнините на Мюнхен. Тук наблизихме един окъснял файтон, сложиха ме в него и така подкарахме към „Четирите годишни времена“. Придружаваше ме младият офицер, а един от войниците ни следваше отзад на кон — другите се прибраха в казармата.

Когато пристигнахме, хер Делбрюк се стрелна толкова бързо надолу по стълбите, за да ни посрещне, че явно ни бе чакал на прозореца. Хващайки ме за двете ръце, той ме въведе внимателно вътре. Офицерът отдаде чест и се обърна да си върви. Когато схванах намерението му, аз настоях да се качи в покоите ми. Над чаша вино благодарих горещо на него и на другарите му за това, че бяха спасили живота ми. Той отговори простишко, че много се радва и че хер Делбрюк е взел мерки, като се е отплатил предварително на цялата спасителна група. При това двусмислено изказане хотелиерът се усмихна, а офицерът заяви, че такъв е неговият дълг и се оттегли.

— Но, хер Делбрюк — запитах аз, — защо и кога тръгна групата да ме издирва?

Той повдигна рамене сякаш в неодобрение на собствената си постъпка и отвърна:

— Имах късмета да получа разрешението на командира на полка, в който съм служил, за да потърся доброволци.

— Но откъде знаехте, че съм се загубил? — настоях аз.

— Кочияшът се прибра с остатъците от файтона, който се обърнал, когато конете побягнали.

— Но, ще се съгласите, това едва ли е достатъчно, за да се изпрати спасителна група?

— О, не! — отвърна той. — Но още преди да дойде кочияшът, получих тази телеграма от Болярина, чийто гост сте — и той извади от джоба си една телеграма, която ми подаде. На нея пишеше:

БИСТРИЦ

Грижете се добре за госта ми — неговата безопасност ми е скъпа. Ако му се случи нещо или ако изчезне, не жалете нищо, за да го намерите и осигурите безопасността му. Той е англичанин и следователно обича приключенията. Нощем често има опасност от сняг и вълци. Не губете нито миг, ако се усъмните, че нещо го грози. Гарантирам старанието ви с богатството си.

Дракула

Както държах телеграмата, стаята внезапно се завъртя пред очите ми и ако не беше хотелиерът да ме подхване, вероятно щях да се строполя на земята. Имаше нещо толкова странно във всичко това, нещо така злокобно и невероятно, че бях обзет от чувството, че съм играчка в ръцете на противоположни сили — самата мисъл за това, макар и смътна, сякаш ме парализира. От някаква далечна страна бе пристигнала съвсем навреме вест, благодарение на която бях спасен от угрозата на блятата смърт и от челюстите на вълка.

ХЕНРИ КЕЙН

ПРИЗРАК В РАЗКАЗА

Не вярвам в духове. А вероятно не вярвам, защото отказвам да вярвам — просто умът ми отхвърля подобна възможност и търси други обяснения. В аферата със семейство Трой тези обяснения се свеждаха до желание за смърт, халюцинации, комплекс за вина, възмездие, самонаказание, раздвояване на личността. Всичко това обаче е извън моята компетентност — аз не съм психиатър, а частен детектив. Има хора, които не са съгласни с моите заключения: може би и вие ще се окажете сред тях. Нека. Единственото, което мога да направя, е да предам събитията такива, каквито бяха, като започна с онзи яркобял януарски следобед, когато секретарката въведе в бюрото ми госпожица Силвия Трой.

— Госпожица Силвия Трой — обяви моята секретарка и напусна стаята.

— Казвам се Питър Чеймбърз — казах аз. — Няма ли да седнете?

Беше дребна, доста хубавичка, много женствена, на около трийсет. Късо подстригана, рижка, чуплива коса обгръщаше нежно кръгло лице, чиито огромни тъмнокафяви очи щяха да са красиви, ако не беше онова изражение в тях, което ми е почти невъзможно да опиша с думи. Впрочем има една дума — призрачно! — но тя естествено може да се изтълкува по най-различни начини. Очите ѝ бяха далече, прогонени, извън нея, независими от нея, зареяни и изгубени. Остана права, а аз, все още зад писалището, се гърчех от смущение.

— Моля, седнете — казах с възможно най-сърденния тон, който успях да налучкам, докато се мъчех в объркането си да избегна тези странно блъскави очи, подозрително отсъстващи и изплашени.

— Благодаря — отвърна тя и седна на стола до писалището. Гласът ѝ беше мек и хубав, никак обработен като глас на професионална певица — с ясно закръглени гласни, звучен, добре поставен, много женствен, мелодичен. Беше с червено вълнено палто с

черна кожена якичка, а в ръцете си държеше черна лачена чанта. Отвори чантата, измъкна триста долара, затвори шумно закопчалката и сложи парите на писалището. Погледнах ги, без да ги докосвам.

— Не са ли достатъчно? — попита тя.

— Моля? — отвърнах.

— Ами така ги гледате...

— Какво гледам? — подхвърлих аз.

— Парите. Хонорара си. Съжалявам, но нямам повече.

— Не ги гледам по никакъв особен начин, госпожице Трой. Просто ги погледнах и толкова. Триста долара може да са достатъчно, а може и да не са достатъчно — зависи какво искате от мен.

— Да прогоните един дух.

— КАКВО?

— Извинете, господин Чеймбърз — каза тя, — но аз ви говоря напълно сериозно.

— Дух...

— Дух, който вече уби един човек и заплашва да убие още двама.

Осмислих нервните си движения с ровене по джобовете и намиране на цигара. Запалих я и заявих:

— Г-це Трой, прогонването на духове не е съвсем от моята компетентност. Ако този така наречен от вас дух е убил някого, тогава вие сте на погрешен адрес. За това има упълномощени власти — полицията...

— Не мога да се обърна към полицията.

— А защо не?

— Защото ако се обърна към полицията, ще улича себе си и двамата си братя в... — тук тя замълча.

— В какво?

— В убийство.

Настъпи пауза. Тя седеше отпусната и пушеше нервно.

Запитах я:

— Имате ли намерение да ми разкажете историята си?

— Да.

— А това няма ли също да ви уличи?...

— Съвсем не — заяви тя. — ТРЯБВА да ви кажа, защото нещо трябва да се направи, защото някой — надявам се вие — трябва да помогне. Но ако повторите пред полицията това, което ви кажа, аз ще

го отрека и тъй като вие нямате никакви доказателства, а аз отричам, никой няма да бъде уличен.

Май все пак беше от моята компетентност. Хора в беда са моята компетентност. Ако не ставаше дума за дух, щеше да бъде напълно свойствено за моята компетентност. И все пак беше достатъчно от моята компетентност, за да тръсна пепелта от цигарата си в пепелника, да придърпам парите по-близо и да кажа:

- Добре, г-че Трой, кажете каква е работата.
- Започна преди около година. През ноември преди една година.
- Да — казах аз.
- В нашето семейство сме — или по-скоро бяхме — четирима.
- Семейство от четирима души — заяших аз.
- Трима братя и аз. Адам беше най-големият. Адам Трой беше на петдесет, когато умря.
- А другите?
- Джоузеф беше на трийсет и шест. Саймън е на тридесет и две, а аз съм на двайсет и девет.
- Казахте Джоузеф БЕШЕ на трийсет и шест?
- Брат ми Джоузеф се самоуби — твърдят, че се е самоубил — преди три седмици.
- Извинете — измънках аз.
- А сега, ако ми разрешите, малко предистория.
- Разбира се — кимнах аз.
- Адам, който беше толкова по-голям от нас, беше за всички ни като баща. Беше ерген, богат и преуспяващ и знаеше как се печелят пари, докато ние — тя повдигна рамене, — поне що се отнася до парите, не можехме да се похвалим с бляскави успехи. Джоузеф беше търговец на обуща, а Саймън аптекар, аз пък работя в нощно заведение, артистка съм, но трябва да призная, доста посредствена.
- Артистка в нощно заведение, много интересно.
- Имитирам гласове. Бях навремето вентриложка. Сега съм имитатор, подражавам гласове, нещо от този сорт. Всъщност нищо особено, но преживявам.
- А Адам — запитах я аз, — с какво се занимаваше Адам?
- Беше агент на недвижими имоти и хитър борсов инвеститор. Беше скучен и стиснат човек — вероятно и затова не се ожени. Той наистина ни беше като баща, но с пари ни помагаше само в краен

случай. Виж — съвети, колкото щеш. Критика — също. Не мога да кажа, че се отнасяше ЗЛЕ с нас, но пък и не беше особено ДОБЪР към нас. Дано да говоря ясно.

— Да, съвсем ясно, г-це Трой.

— Стигнахме до завещанията.

— Завещания? — учудих се аз.

— Да, до завещанията и последната воля. Бяхме направили онова, което се нарича взаимно завещание — ако някой умре, всичко, което остави, се разпределя между останалите живи. Не може да не сте чували за взаимните завещания.

— Да, естествено.

— И така, миналата година Адам спечели огромна сума на борсата и предложи да ни заведе всички на зимна ваканция, като поеме изцяло разносоките. Две седмици ски и чист въздух горе във Върмънт. Две седмици в зимната страна на чудесата или нещо от тоя род, нали разбирате?

Кимнах.

— Ние — Джоузеф. Саймън и аз — се освободихме за тези две седмици — двете седмици в средата на ноември — и отидохме в една хижа на връх Килингтън в Зелените планини на Върмънт — тя потрепери и мълкна. След малко продължи: — Не знам как започна. Може би и тримата сме си го мислили, може би оттам и отровата на вината, но Джоузеф го каза първи.

— Каза какво, моля?

— Каза да се отървем от Адам. Адам спеше горе, а ние тримата седяхме долу пред разпаления буен огън в камината, пиехме и вероятно бяхме леко опиянени, когато Джоузеф ни го предложи и ние толкова бързо се съгласихме, че беше без значение кой го е казал пръв. Не искам да виня никого. Повтарям, и тримата сме еднакво виновни. Никой от нас не беше имал никога пари, наистина пари, а бяхме все още достатъчно млади, за да си поживеем — тя отново потръпна и закри лицето си с ръце. Продължи през дланите си: — Сега ще разказвам много бързо. Може ли?

— Дадено — отвърнах аз.

— На следващия ден — отпусна ръце в ската си тя, — добре опаковани в скиорските си костюми, предприехме експедиция из планинските върхове. По едно време, след дълго изкачване, Адам

застана близо до нещо като пропаст — едно дефиле, дълбоко около две хиляди фута, на дъното, на което се виеше тясна речица. Джоузеф се приближи до него, бутна го и Адам падна. Това е всичко. Падна. На дъното. Чухме нещо като ехо и после — нищо. Върнахме се обратно и съобщихме. Казахме, че се е подхълзнал и паднал. Полицията се изкачи, за да разследва случая, съставиха съдебен протокол и с това всичко приключи.

— Тоест?

— Заключението на съдия-следователя беше смърт при нещастен случай.

Станах от стола си. Започнах да се разхождам из стаята, минах пред нея, зад нея и около нея. Тя не помръдна. Седеше и стискаше ръце в ската си. Казах:

— Добре. Значи приключихме с уличаващите факти. Сега, ако обичате, mi кажете духът на кого уби кого.

Тя не помръдна. Само устните ѝ се раздвишиха:

— Духът на Адам уби Джоузеф.

— Скъпа г-це Трой — казах аз, — само преди няколко минути mi казахте, че Джоузеф се е самоубил.

— Съжалявам, г-н Чеймбърз, но такова нещо НЕ СЪМ ви казвала.

— Но вие...

— Казах, ТВЪРДЯТ, че се е самоубил.

Макар и неохотно, признах грешката си.

— Наистина казахте така. Но какво значение има? Искам да кажа...

— Нека ви съобщя моето мнение?

— Моля.

Върнах се обратно на стола си и, седнал, я наблюдавах, докато говореше, без обаче да срещам очите ѝ. Неизвестно защо в този яркобял, съвсем обикновен януарски следобед, в обичайните предели на собствената mi канцелария, не намирах сили да погледна право в очите на тази жена.

— Живея на улица „Уест трийсет и трета“, номер сто трийсет и три — заяви тя.

— Аха — казах аз и щастливо и делово записах адреса ѝ, доволен, че най-после мога да свърша нещо прозаично.

— Апартаментът е едностаен, на четвъртия етаж, 4С.

— Да, да — мърморех аз и усърдно записвах.

— Преди два месеца, на петнайсети ноември, точно една година след смъртта си, Адам ме посети.

— Адам ви посети — промърморих аз, записвайки, — но... — и стреснат захвърлих молива. — Почакайте, г-ца Трой!

Тя отвърна много мило:

— Да, г-н Чеймбърз?

— Адам е умрелият, нали? Адам е онзи, когото според вас сте убили, или греша?

— Да, той е Адам.

— И той ви посети?

— Точно така.

Въздъхна:

— Къде?

— Следобеда на петнайсети ноември отскочих до супермаркета да напазарувам. Когато се върнах у дома, той беше там, седеше мълчаливо на един стол и ме чакаше.

Взех отново молива и се престорих, че си записвам.

— Сигурна ли сте, че беше Адам?

— Духът на Адам. Адам умря.

— Тъй де, духът на Адам. Как изглеждаше?

— Точно както в деня на смъртта си. Дори носеше същите дрехи — високите ботуши, зеления скиорски костюм и зелената скиорска шапка.

— Разговаряхте ли?

— Да.

— Как звучеше?

— Както винаги. Адам имаше дълбок басов глас. Стори ми се тъжен, огорчен, но не истински сърдит.

— Какво каза?

— Каза, че се е върнал, за да въздаде възмездие. Това бяха буквально думите му — да въздаде възмездие. Каза, че първо ще убие Джоузеф, после Саймън и накрая мене. След това стана, отвори вратата и излезе.

— А вие?

— Аз се обадих на братята си и те дойдоха у дома, след което им разказах за случилото се. Естествено не ми повярваха. Заявиха, че си въобразявам и че напоследък съм много изнервена. Предложиха ми да се консултирам с лекар. Накратко, убедиха ме. Не предприех нищо — дори когато Джоузеф бе убит.

— Самоубийство, макар и предполагаемо...

— Джоузеф си преряза вените и умря. НО НЯМАШЕ ОРЪЖИЕ. Никакво оръжие не бе намерено край тялото — никакъв окървавен предмет в целия апартамент.

Запалих нова цигара. Пламъкът на кибритената клечка трепна. Духнах го бързо и я сложих в пепелника. Вдъхнах дълбоко дима. И казах:

— Г-це Трой, тогава не сте предприели нищо — защо решихте да направите нещо сега?

— Защото снощи Адам ме посети отново. Когато се върнах от работа, той седеше на същия стол, облечен точно както преди. Каза, че е постигнал целта си с Джоузеф — следващият ще бъде Саймън. После стана, отвори вратата и излезе.

— А вие?

— Припаднах. Когато дойдох в съзнание, изпаднах в истерия. Мина ми, гримирах се отново и отидох право у брат ми Саймън. Саймън живее на „Уест Четвърта“, много близо до работата ми. Звъних, докато се събуди и ми отвори. Съобщих му за случилото се и той отново не ми повярва. Настоя да отида на лекар и каза, че той ще се заеме да го уреди. Днес реших, че ТРЯБВА да направя нещо. Бях чувала за вас и дойдох. Моля ви, г-н Чеймбърз, помогнете ми! Моля ви, много ви моля.

— Ще направя каквото мога — отвърнах аз. Разпитах я и си записах имена, адреси и телефонни номера — на работата ѝ, на работата на братята ѝ и така нататък. След това записах на една от визитните ми картички домашния си телефон и ѝ я дадох: — Можете да ми се обадите тук или у дома, винаги, когато пожелаете — казах аз.

— Благодаря ви.

Усмихна се с първата си усмивка и тя бе благодарна.

Сложих три стотинки долара в едно чекмедже на писалището си и заявих:

— Добре. Да тръгваме.

- Да тръгваме? Къде?
- Искам да разгледам апартамента ви. Възможно ли е?
- Да, разбира се — и стана. — Много сте прецизен, нали?
- Такъв ми е стилът на работа — отвърнах.

Намираше се на четвъртия етаж в една наскоро ремонтирана и прекроена шестетажна сграда без асансьор. Беше малък едностаен апартамент: малка дневна с малка ниша за спалня, малка баня и кухничка. В кухнята нямаше прозорец, в банята имаше един, а в дневната два — всички прозорци бяха със здрави резета, затварящи се отвътре.

- Чудесно — казах аз. — Вие ли сложихте тези резета?
- Не, предишният наемател.
- Резетата са отлични и при това в много добро състояние — кимнах одобрително аз и продължих огледа.
- Виждам, че на фасадата няма противопожарна стълба.
- Не е необходимо — отвърна тя. — Беше много грозна и я махнаха, когато ремонтираха къщата, защото я обезопасиха при пожар.

Бравата на вратата беше напълно негодна. Проста и много стара, тя не изискваше експертни познания, за да бъде отворена, а при това нямаше никакви допълнителни укрепления, като резе например.

- Тая няма да я бъде — промърморих аз.
- Моля? — попита тя.
- Вижте, не знам кой ви е посещавал, дух ли е или не е дух, но тук всеки ще влезе с първия му попаднал ключ, а касоразбивач може да накара тази ключалка да танцува. Трябва да я сменим.

— Да я сменим? — учуди се тя. — Да я сменим?

— Къде е указателят със служебните номера?

Донесе ми го и аз намерих номерата на няколко ключари, обадих им се, открих един, който беше свободен, и му обясних какво искам. Обеща да дойде до половин час и госпожица Трой направи кафе и сандвичи — дъвчехме и бърборехме, без да споменаваме за призраци. Тя се оживи, започна да се усмихва все по-често, а аз открих, че прекарвам доста приятно следобеда си.

— Защо не дойдете да ме гледате в клуба довечера? — запита тя.

- Казах ви адреса, когато си правехте подробни бележки в

канцеларията. Кафе „Бела“ на „Уест Трета“ в Гринич.

— В колко часа е вашият номер?

— Представлението започва в девет и е нонстоп. Общо номерата са шест — нито един не си заслужава истински, но пък и не ни плащат много. То и ние не се престараваме, но затова пък всеки си има отделна гримърна, което не е малко. Представлението продължава до два часа, а понякога и повече, зависи от посетителите. Между появяванията си на сцената обикновено седя в гримърната. Не обичам да общувам с клиентите, а собственикът и не очаква това от нас. Много ще ми е драго, ако дойдете да ме видите.

— Може да дойда.

Междувременно пристигна ключарят и изпълни поръчката ми. Постави здрава съвременна брава и солидни стоманено резе. Платих му с джобните си пари и отхвърлих предложението на г-ца Трой да ми ги върне.

— Това влиза в хонорара — заявих аз. — А може и да свърши работа — представете си, че никога вече не ви беспокоят.

— Дано, дано — отвърна тя. — Да сте жив и здрав. Вече се чувствам по-добре. Нещо като да отидеш при добър лекар — успокоява те. Самото ви присъствие и цялото ви отношение... цялото това безумие ми се струва като сън, кошмар, и изведнъж е отново утро и всичко е било наистина страшно, но и много глупаво, нали разбирате?

— Да, разбирам ви и се радвам, че е така. Продължавайте да мислите по този начин. Довиждане и благодаря за чудесния обед.

— О, няма защо. Ще дойдете ли довечера?

— Ще се опитам.

Саймън Трой работеше в една аптека на ъгъла на 74-та и Кълъмбъс авеню. Беше малък магазин, претъпкан и старомоден и нямаше сифон за сода. Миришеше на билки, на лекарства и дезинфектанти, по лавиците се стелеше прах, а прахта във въздуха те караше да кихаш. Саймън Трой беше дребен, хилав човек с тъжни като на пале очи, с щавен цвят на лицето и ситни жълти зъби. Усмивката, с която ме поздрави, беше автоматична: аптекар поздравява клиент.

Казах му кой съм и защо съм дошъл и израз на беспокойство сбръчка лицето му, прогонвайки усмивката.

— Нека отидем отзад — помоли ме той, — там ще можем да си поговорим.

Отзад помещението беше отделено от предното с дебело стъкло, тясно и почти изцяло заето от дървен тезгях с безброй малки чекмедженца, на които той изпълняваше рецептите. Освен това имаше няколко разнебитени стола с метални облегалки за гърба, но не и за ръцете. Посочи ми един от тях. Преди да седна, попитах:

— Нали ВИЕ сте Саймън Трой?

— Да, естествено, че съм аз — отвърна ми нетърпеливо той.

Извадих цигари, предложих му една и той я грабна с тънките си, кокалести, пожълтели от тютюна пръсти. Запали моята, после своята, смукна бързо и шумно, но не дълбоко. Аз говорех, а той слушаше. Разказах му всичко, което Силвия Трой ми беше казала, казах му и за хонорара си. Когато свърших, той бе изпушил цигарата и си запали втора, от своите, като използва неугасналия фас на подарената от мен.

— Г-н Чеймбърз — заяви той, — надявам се, че разбирате колко сериозно съм разтревожен за сестра си.

Кимнах, без да кажа нищо.

— Тя е болна, г-н Чеймбърз. Сигурен съм, че сте го забелязали.

Отново кимнах и отвърнах:

— Ще ми разкажете ли какво точно стана там горе на връх Килингтън?

— Имате предвид Адам?

— Да, моля ви.

И той ми разказа:

— Ние бяхме далеч от него. Беше отишъл нагоре, за да надзърне в стръмното дефиле. Бяхме доста далече, на много ярда разстояние от него и тримата заедно. Получил е вероятно някакъв пристъп или просто му се е завило свят. Изкрещя, когато се подхълзна, прекатури се и изчезна. Полицията във Върмънт, която уведомихме, огледа мястото. Беше започнало да вали сняг, така че по ръба не забелязаха никакви следи. Но надолу по назъбените чукари, докъдето успяха да стигнат, откриха натрошени кости, месо и парчета плат от скиорския костюм, който носеше. Естествено тялото не бе намерено.

Мушна върха на десния показалец между зъбите си и шумно започна да хапе нокътя.

— Г-н Трой — казах аз, — имате ли представа откъде ѝ е хрумнала на сестра ви тази безумна история?

— Боя се, че има само едно обяснение. Убеден съм, че страда от сериозно нервно заболяване.

— Но има ли основание за това? Нещо в миналото ѝ? Някаква причина?

— Тя вероятно ви е споменала за взаимните ни завещания?

— Да — отвърнах аз.

— След като платихме всички данъци върху имуществото на Адам, на всеки от нас се паднаха по около петдесет хиляди долара. Брат ми Джоузеф, бездетен вдовец, беше доста консервативен човек, какъвто съм впрочем и аз. Вложихме парите и продължихме да живеем по предишния уравновесен начин — за разлика от Силвия. Тя напусна работата си в нощното заведение, замина за Европа и само за една година профука цялото си наследство. Мисля, че това ѝ се отрази, разстрои я — това, че само след една година се оказа в същото положение както преди. Наложи се да се върне на работа, за да преживява, и още тогава, още от самото начало започна да се държи странно. Разбърбори се за някакъв заговор, нашия заговор да убием Адам. А сега тази ужасна история за духа на Адам.

— А Джоузеф? — запитах аз. — Самоубийството му. Ще mi разкажете ли за него?

— Няма нищо за разказане. Джоузеф беше мил, непретенциозен и педантичен човек. Беше хипохондрия, макар че изпитваше ужас от доктори. Преди около шест месеца започна да се оплаква от болки в стомаха, гадене и повръщане. Отказваше да отиде на лекар, но аз успях да го замъкна. Рентгеновите снимки показваха тумор в стомаха. Лекарите бяха убедени, че е доброкачествен, но Джоузеф беше на друго мнение. Бяхме уредили операция, но той се самоуби, без да я изчака.

— Да, зная, прерязал си е вените — казах аз. — Но какво ще кажете за това, че не е намерен предметът, с който го е направил?

Той се усмихна тъжно, като оголи жълтите си зъби.

— За полицията бе достатъчно обяснение това, че Джоузеф се самоуби в банята. Прерязал си вените и умрял от загуба на кръв. Тъй

като познавам Джоузеф, зная точно какво е направил, след като е решил да умре. Наблизо бе намерен отворен бръснач без ножче. Той е извадил ножчето от бръснача, прерязал си е вените, хвърлил е ножчето в тоалетната чиния, пуснал е водата и се е приготвил да умре. Имаше много кръв из цялата баня, но „оръжие“ отсъстваше. Джоузеф беше педантичен човек, човек на навика. Той е изхвърлил ножчето в тоалетната. Полицията се съгласи напълно с моето мнение по въпроса. В края на краищата аз му бях брат и го познавах най-добре.

— Благодаря ви — казах аз и станах.

— Г-н Чеймбърз, моля ви — и той се размърда нервно, колебливо и смутено.

— Да? — запитах аз.

— Г-н Чеймбърз — изтърси той, — мисля, че трябва да върнете парите на сестра ми.

— Защо?

— Тя няма нужда от частен детектив. Има нужда от лекар.

— Склонен съм да се съглася с вас.

Той се усмихна, олекна му, че разбирам и съм съгласен.

— Вече проучих възможностите — продължи той, — избрах лекар, невролог, психиатър, или там както ги наричат днес. Ще намеря повод да я заведа при него.

— Много добре — казах, — а що се отнася до хонорара ми, съгласен съм с вас. Полага се по-скоро на лекар, отколкото на мен.

— Много сте любезен и аз ви благодаря.

— Струва ми се, че не бива да й го връщам лично — продължих аз, — няма никакъв смисъл да я разстройваме допълнително. Ще го дам на вас. В момента не е у мен, но ще го донеса по-късно у дома ви.

— Моля ви, задръжте петдесет долара от него, г-н Чеймбърз. Поне това сте заслужили.

— Благодаря ви. Ще се видим по-късно.

— Знаете ли къде живея?

— Госпожица Трой ми даде адреса ви на Четвърта улица.

— Апартамент номер ЗА. О, щях да забравя!

— Да?

— Тук работя вечерните смени. От два до десет вечерта. После се прибирам, хапвам, изкъпвам се и си почивам. Това означава, че ще съм си вкъщи доста късно.

— В известен смисъл и аз работя вечер — отвърнах аз. — Какво ще кажете, ако дойда около полунощ. Това устрои ли ви?

— Да, да, много мило от ваша страна, г-н Чеймбърз.

Стисна ми ръката и аз си тръгнах.

В десет часа същата вечер с двеста и петдесет долара от хонорара в джоба аз седях на една маса в дъното на кафе „Бела“ и наблюдавах номера й. Кафе „Бела“ беше мрачно и непретенциозно, с лошо обслужване и лоши напитки — това важеше и за номера на Силвия Трой. Появи се на сцената в черни панталони и черна блуза и започна да имитира звезди, както мъже, така и жени. Възможностите на гласа й бяха забележителни — мъжки баритон, тенор, мъжки алт, женски контраалт, мецосопрано, та чак до кресливия сопран на повъзрастните жени. Но имитациите бяха просташки, материалът — ужасен, синхронът — отвратителен, а окаяните си вицове тя разказваше без искрица талант. Тръгнах си посред изпълнението й.

Вечерях късно и се пошлих из клубовете на Гринич вилидж — пих две-три птиета, изгледах няколко танца, след което в полунощ се отправих към номер 149 на улица „Уест Четвърта“, където живееше Саймън Трой. Един асансьор на самообслужване ме качи на третия етаж и там натиснах звънеца на ЗА. Не получих никакъв отговор. Натиснах отново — и отново никакъв отговор. Натиснах бравата. Вратата беше отворена и аз влязох.

Саймън Трой седеше, вперил очи пред себе си, с лакти, опрени на една маса за двама. Пред него имаше голяма чаша за коктейли — празна, с изключение на една череша на дъното. Той бе вперил очи в празното място отсреща. Там, от другата страна на масата, пред празния стол, имаше още една подобна чаша, пълна догоре и недокосната. Приближих се бързо до Саймън Трой, огледах го и набрах номера на полицията, за да съобщя за смъртта му.

Дежурният полицай беше приятелят ми лейтенант Луис Паркър от отдел „Убийства“. Експертите установиха бързо причината за смъртта — отравяне с цианид. Черешата в празната чаша беше пропита от него. По столчето на чашата имаше отпечатъци от пръстите

на Саймън Трой. В другата чаша нямаше отрова, нямаше и отпечатъци. При обиска не се намери нито капсула, нито шишенце с остатъци от отровата. След като изнесоха тялото и веществените доказателства и лейтенант Паркър и аз останахме сами, той попита:

— Хей, каква е тая работа? Какво имаш да ми казваш? Какво търсиш тук?

— Вярваш ли в духове, лейтенанте?

— Понякога — отвърна той загадъчно. — Защо? Да не би да ми разкажеш някоя история за духове?

— Май така излиза — отвърнах аз. И му разказах цялата история, като обясних какво търся в апартамента на Саймън Трой.

— Ама че работа — заяви той. — Хайде да отидем да поговорим с малката госпожичка.

Тя беше в гримърната си. Твърдеше, че е била или в гримърната, или на сцената през цялата вечер. Вратата към гримърната се намираше на коридор със заден изход направо на улицата. Паркър разпита всички присъстващи. Никой не можа да отрече твърденията на госпожица Трой. Паркър я поведе към участъка и аз ги придружих. Там той я разпитва отново и отново часове наред, но тя твърдо поддържаше, че не е напускала гримърната, освен когато ѝ е било ред да излезе на сцената за номера си. Влизаха и излизаха полицаи и разпитът беше често прекъсван от проведени шепнешком консултации. Накрая Паркър вдигна рамене:

— Тръгвайте си — каза той, — вървете си вкъщи и ви съветвам да останете там, в случай че ни потрябвате.

— Да, сър — отвърна тя смирено и си тръгна.

Мълчахме. Паркър запали пура, а аз — цигара. Най-сетне промълвих:

— Е, какво мислиш?

— Мисля, че това маце се прави така успешно на ударена, че ще ни сложи всички в джоба си — нямаме ни най-малко доказателство срещу нея.

— Как така, приятелю? — запитах аз.

— Нали знаеш за взаимните им завещания?

— Да.

— Първото — на Джоузеф — е все още при нотариуса. Сега и второто ще отиде там. С тия двама свои мъртви братя мацето ще наследи сто хиляди долара.

— Е, и?

— Джоузеф е регистриран като самоубиец, но оръжие не е намерено, така че е могло спокойно да бъде и убийство. Саймън също може да мине за самоубиец, нали? Само че нито следа от отровата — махна с ръка Паркър. — Съдът просто сам е изчезнал.

— Може да е духът? — подхвърлих несмело.

— Мацето — заяви той. — Тя ги е убила и двамата. Измислила е тази история с призрака — най-безумното прикритие, за което съм чувал. При това нямаме никаква улика срещу нея. Няма да се предаваме, мили мой — в това може да си напълно сигурен. — Усмихна се уморено и добави: — Хайде, върви си у вас. Едвам гледаш.

— А ти? — попитах го.

— Аз оставам. Ще стоя тук и ще работя.

Прибрах се вкъщи в четири часа. Още докато отключвах, чух, че телефонът звъни. Изтърчах до него и вдигнах слушалката. Беше Силвия Трой.

— Г-н Чеймбърз! — каза тя. — Моля ви, г-н Чеймбърз! — Ужасът в гласа ѝ ме накара да настръхна.

— Какво става? — попитах. — Става ли нещо?

— Той ми се обади.

— Кой?

— Адам.

— Кога?

— Ей сега, ей сега. Каза, че идва... за мен — гласът замря.

— Г-це Трой! — извиках аз. — Г-це Трой!

— Да? — гласът беше много слаб.

— Чувате ли ме?

— Да.

— Затворете всички прозорци и пуснете резетата.

— Вече го направих — каза тя все с този детски напевен глас.

— Заключете и залостете входната врата.

— И това вече направих.

— И не отваряйте на никого, освен на мен. Ще ви позвъня и ще ви говоря през затворената врата, за да сте сигурна, че съм аз. Ще познаете ли гласа ми?

— Да, г-н Чеймбърз, ще го позная.

— Добре. Сега само стойте там и ме чакайте. Идвам веднага.
Затворих, обадих се на Паркър и му разказах всичко.

— Това е — казах, — каквото и да е то. Докарай много хора и картечница. Вероятно ще заловим убиеца. Ще се срещнем долу. Нали знаеш адреса?

— Естествено.

Затворих и изхвърчах от къщи.

Освен Паркър имаше още трима детективи и трима полицаи в униформи — единият от тях с картечница. Докато влизахме в коридора, детективите и двамата полицаи измъкнаха пистолети от кобурите си. Пред 4С Паркър ми направи знак и натисна звънеца.

Дълбок басов мъжки глас отговори.

— Да. Кой е?

— Питър Чеймбърз. Искам да говоря с г-ца Трой.

— Няма я — изкънтя гласът.

— Лъжете. Знам, че е там.

— Не иска да говори с вас.

— Вие кой сте?

— Не е ваша работа — избоботи гласът. — Махайте се.

— Съжалявам, но няма да се махна, господине.

В дълбокия глас се прокрадна нотка на раздразнение:

— Слушайте, в ръката си държа пистолет. Ако не си тръгнете, ще стрелям през вратата.

Паркър ме издърпа встрани и се провикна през вратата:

— Отворете! Полиция!

— Не ме интересува кой сте — избоботи гласът, — предупреждавам ви за последен път. Или се махайте от вратата, или ще стрелям.

— Аз също ви предупреждавам — провикна се Паркър. — Или ще ми отворите вратата, или НИЕ ще стреляме. Ще броя до три. Ако не отворите, ще разбием вратата с куршуми. Едно!

Никакъв отговор.

— Две!

Дълбок, басов подигравателен смях.

— Три!

Никакъв звук.

Паркър направи знак на полицая с картечницата и той се прицели. Паркър вдигна ръка с насочен нагоре показалец.

— Отворете! Последно предупреждение!

Никакъв звук.

Паркър насочи показалеца си към полицая и кимна. Дъжд от куршуми нацепи вратата. Чухме пронизителен писък, тупване и тишина. Паркър махна на двама от детективите — яки мъжаги... Те знаеха какво да правят. Хвърлиха се към вратата рамо до рамо, заедно, отново и отново. Вратата проскърца, проскърца, поддаде и изскочи от пантите си.

Силвия Трой лежеше на пода, простреляна от куршумите на картечницата. В апартамента нямаше никой друг. Вратата беше затворена и залостена. Прозорците бяха затворени и залостени отвътре. Огледът беше бърз, професионален и недвусмислен, но освен тялото на Силвия Трой — и сега вече самите ние — в апартамента нямаше друг човек.

Лейтенант Паркър се приближи до мен с войнствени, но и сmutени очи. Лицето му блестеше ядовито под избилата пот. Хората му, въоръжени до зъби, високи и със здрави мускули, се скучиха като деца около него.

— Какво става, по дяволите?! — каза лейтенант Паркър, процеждайки думите си в странен пресипнал шепот. — Какво мислиш, Пийт?

Наложи се да проглътна, преди да проговоря, но останах верен на убежденията си.

— Не вярвам в духове — заявих аз.

Вероятно не вярвам в духове, защото отказвам да вярвам в духове — умът ми отхвърля тази възможност и търси други обяснения. В аферата със семейство Трой тези обяснения се свеждаха до желание за смърт, халюцинации, комплекс за вина, възмездие, самонаказание и раздвоеване на личността.

Има хора, които не са съгласни с моите заключения. Може би вие ще се окажете сред тях.

БЕЛЕЖКИ^[1]

[0] Бележки към сборника „Желязната девственица“ от издателство „Факел“. ↑

БЕЛЕЖКИ ЗА ПРИЗРАЦИТЕ

Не един голям майстор на перото е използвал духа на мъртвия, за да свърже настоящето с миналото и да ни внуши, че рано или късно настъпва часът на разплатата и че възмездietо не е нито случайно, нито абстрактно понятие в неделимата система от ценности.

В езическата религия, митологията и древния епос срещата с духа на мъртвия е нещо съвсем обикновено. Смъртта е границата между два свята, които съществуват успоредно и зависят един от друг. Бащата на Хамлет, най-прочутият призрак, продължава да броди по световните театрални сцени и да ни стряска с появлата си.

Любопитно е, че именно в родината на Шекспир, макар и под влияние на германската литература, възниква така нареченият готически роман, който подготвя атмосферата, необходима за присъствието на призрака в повествованието. Готическият роман си служи с един особен вид техника — внушаване на страх чрез намеци, когато словото описва странни явления, без да се опитва да ги обясни, а действието се развива сред зловещи гори и развалини. Така се полага началото на една традиция в англосаксонската литература, която избира за форма разказа и достига разцвета си в края на деветнайсети век.

Разказите за призраци или разказите на ужаса предизвикват въображението и вродената у человека склонност към суеверие и страх от онези неведоми сили, които са го карали да изгаря вещици и да се пази от уроки. В тях лесно откриваме схемата, според която замъкът или къщата, обитавани от дух, не могат да се продадат заради извършените някога зад стените им тъмни и жестоки престъпления. Първопричина за свръхестествените събития е обикновено прегрешилият собственик, проклятието, над когото продължава да тегне и след смъртта му. В морален план основната тема са вината и възмездietо и тежко на онзи, който се опитва да намери разумни обяснения за шумоленето под прозореца или стройното дращене по вратата. Отказал да приеме предупреждението, той става жертва на

мрака. Огънят пък присъства като символ на пречистването и светлината, на прошката и на доброто, докато жаждата за мъст на не успокоения дух, бродещ в света на живите под невероятни превъплъщения, се свързва обикновено със сатаната.

Друг често срещан символ е черната котка. Според някои вярвания тя подмамва по моста, който отвежда към рая душите на грешниците, и ги хвърля в ада. Според други именно котката е духът двойник, с който човек се ражда и на който той не бива да посяга, защото ще навреди на самия себе си.

Жанрът се подчинява и на други изисквания — призраците имат достъп до света на живите между полунощ и разсъмване. Така времето на действието е белязано с многозначната символика на нощта; дъщеря на Хаоса и Небето, според гърците, тя е майка на сънищата и смъртта, на злите помисли и на угрizенията, в нея зачева злато и затова му е нужна тъмнина. Освен под формата на призраци мъртвите се връщат при нас и като вампири. Вампирите са много по-близо до материалния свят, защото изпитват глад, който ги кара да нападат и пият кръвта на жертвите си. Но и те всъщност са прокълнати духове, които не са намерили покой в земята, не са се превърнали в прах и съществуват чрез смъртта на другите. Гробищата и нощния живот на мъртвите, които отказват да умрат, се появяват често в разказите, за да ни напомнят за отвъдното и за връзката между вчера, сега и утре.

Историите в тази книга започват отвъд пределите на човешкия разум и разказват за пришълците в нашия живот. Извънземни или призраци, стенания на безглътни сенки или кръвопийци — всички те оставят своите знаци по земния ни път и само чистата съвест няма защо да се бои от тях в полунощ.

БЕЛЕЖКИ ЗА АВТОРИТЕ

Едгар Альн По (1809–1849), американски поет и писател, роден в Бостън и осиновен от Джон Альн По, търговец от Ричмънд, щата Вирджиния. На осемнайсет години се скарва с осиновителя си, напуска дома му и, лишен от препитание, се записва доброволец в армията. През 1830 г. започва да следва в Уест Пойнт, откъдето бива скоро изхвърлен поради неподчинение. Печели неколкократно награди за най-добър разказ и изкарва прехраната си главно като редактор в различни литературни списания. Последните години от живота си По прекарва в крайна бедност и безпаметно пиянство. Този мрачен период в живота му започва с поемата „Гарванът“, донесла му световна слава, и завършва с не по-малко известното стихотворение „Анабел Лий“, написано в един от редките мигове на отрезяване. Едгар Альн По е класик в литературата на ужаса, а с разказа си „Златният бръмбар“ поставя началото на криминалния жанр.

Хенри Джеймз (1843–1916), роден в Ню Йорк, САЩ. Голяма част от живота си прекарва в пътешествия из Европа и една година преди смъртта си става британски поданик. Автор е на няколко сборника с разкази и на деветнадесет романа, сред които по-известни са „Портрет на една дама“, „Американецът“, „Дейзи Милър“ и „Посланиците“. Още през 1860 г. започва да пише разкази за призраци и до края на живота си експериментира в този жанр, като го обогатява с характерния за цялото му творчество тънък психологизъм.

Монтегю Роудс Джеймз (1862–1936), британски учен, специалист по средновековието, ректор на Кингс Колидж в Кеймбридж, а по-късно на колежа Итън. Прочут със своите коментари върху библейските текстове, както и с дейността си на виден библиограф. През целия си живот пише разкази за призраци.

Благодарение на огромните си познания в областта на средновековните вярвания и символиката М. Р. Джеймз е един от най-ерудиряните представители на този жанр.

Брам Стоукър (1847–1912), ирландски писател, личен секретар и съветник на световноизвестния британски актьор Сър Хенри Ървинг. Дългогодишният му контакт със сцената оказва огромно влияние върху творчеството му, където характерните за жанра на ужаса понякога твърде дълги описания придобиват сценичен ефект и звучат изключително съвременно. Брам Стоукър е автор на известния роман „Дракула“. В разказите му призраците и вампирите често надхвърлят рамките на традиционните си измерения, с което стават предвестници на ужаса в творбите на Алfred Хичкок.

Хенри Кейн е съвременен американски автор. Алfred Хичкок представя разказа му в своя сборник „Скелети от моя гардероб“ по следния начин: „Не може да се очаква от детектива да арестува духове. Това просто би му отнело твърде много време. Освен това, макар дрехите да правят човека, призракът не се свежда само до белия чаршаф.“ Разказът на Кейн е класически пример за връзката между съвременния криминален жанр и литературата на ужаса.

Издание:

Заглавие: Желязната девственица

Преводач: Александра Велева

Година на превод: 1991

Език, от който е преведено: английски

Издание: първо

Издател: Факел

Град на издателя: София

Година на издаване: 1991

Тип: сборник разкази

Националност: английска

Печатница: ДФ „Балкан-прес“

Технически редактор: Любица Златарева

Художник: Александър Алексов

Коректор: Венедикта Григорова

ISBN: 954-411-003-8

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/3072>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.